

Дніпропетровське обласне управління лісового та мисливського господарства
Зелене майбуттє Дніпропетровщини в нашії руки!

Наша адреса: м.Дніпропетровськ
 вул. Набережна Перемоги, 38
 Тел: (056) 726 -21-75,
 факс 726-71-75
 dnoulg_ohorona@dp.ukrtel.net

«ПЕРША МІСЬКДРУКАРНЯ»

вул. Степового Фронту, 11-а, м. Павлоград, Україна, 51400
 Тел.: + 380 5632 61909, 61458, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ПОЛІГРАФІЧНІ ПОСЛУГИ:
 ДРУК ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
 (газети, журнали, книги, бланки, афіші, візитки).
 ПАЛІТУРНІ ПОСЛУГИ - книги, брошури,
 дипломні курсові роботи.

ЗАВЖДИ У ПРОДАЖУ:

бланки, канцтовари,
 щоденники, блокноти,
 розрахункові книжки
 з комунальних платежів.

ЕФЕКТИВНА РЕКЛАМА У ГАЗЕТАХ:

ТН ЕКСПРЕС ОБЛАСНА РЕКЛАМНО-ІНФОРМАЦІОННА ГАЗЕТА
Безкоштовні оголошення
Планета TV

ВІДДІЛ РЕКЛАМИ: т. + 380 5632 63829, 60377,
 www.tn-express.dp.ua, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.
БОРИСТЕН
 2013 рік № 5 (263)
 ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
 ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

**ХРИСТОС
 ВОСКРЕС!**

З ВЕЛИКОДНЕМ!

ЗМІСТ

ВІРШ ..... 2 СТОР. ОБКЛАДИНКИ «НАШ РЕГІОН МАЄ ЗНАЧНІ НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ».....1	ІНФ. ДОН ОДА, «ДМИТРО КОЛЕСНИКОВ: «ДОБРОТА І ТЕРПІННЯ ДОПОМАГАЮТЬ ЗРОБИТИ СУСПІЛЬСТВО ТОЛЕРАНТНИМ І ГУМАННИМ»
ІНФ. НГУ «ОЛЕКСАНДР ВІЛКУЛ: «АКТИВНА ГРОМАДСЬКА ПОЗИЦІЯ - ЗАПОРУКА УСПІХУ».....2	ЗАЯВА ГОЛОВИ ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА УКРАЇНИ ВІКТОРА СІВЦЯ.....3
В НГУ - НАЙКРАЩИЙ МУЗЕЙ.....3	ІНФ. ДНУ «УКРАЇНІ ХХІ СТОРІЧЧЯ - ІНТЕЛЕКТ І ТВОРЧИСТЬ МОЛОДІ».....4

ЕЛІНА БОРИСОВА, «У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ СТВОРЮЮТЬ КІНО ДЛЯ ДІТЕЙ».....5	НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ МОЖЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЗА ВАДАМИ СЛУХУ.....5
ІНФ. ДНУ, «СЛАВІСТИКА ОБ'ЄДНАЛА ДВА КОНТИНЕНТИ».....6	ІАЦ НГУ, «ЯК СВЯТКУВАЛИ 50-РІЧЧЯ НАРОДНОЇ КІНОСТУДІЇ «ЮНІСТЬ» В НГУ».....7
ІНФ. ДНУ, «ЮРИДИЧНІ КЛІНІКИ - ГЕНЕРАТОРИ ПРАВНИЧИХ АКЦІЙ В УНІВЕРСИТЕТАХ».....8.	ОКСАНА РАДУШИНСЬКА, «ЯБЛОЧНИЙ СПАС».....9
ІНФ. НГУ, «СТУДЕНТИ НГУ ПІКНУТЬСЯ ПРО ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ПЛАНЕТИ».....11	ВІРШІ.....11
Р. БЕЗУС, «РЕАЛІЇ І ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ».....12	ІНФ. ДОН ОДА, «УКРАЇНА ОТРИМАЛА КУБОК НА ФЕСТИВАЛІ ПОВІТРЯНИХ КУЛЬОК».....13
ЛЮДМИЛА БРЕГА, «ЗБЕРІГАЮЧИ ТРАДИЦІЇ».....14	МУЗЕЙ ГЕТЬМАНСТВА.....14
С. О. ТОКОВЕНКО, «НОВІ РУБЕЖІ У РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ».....15	ІНФ. ДОН ОДА, «ТУРНІР ПАМ'ЯТІ СПРАВЖНЬОГО ПРОФТЕХІВЦЯ».....15
ГАЛИНА УГРИНА, «ВИШИВАНКА ЗВІТУЄ!».....16	ЛЕОНІД ЯКОБЧУК, Л. ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ, «ЗАПОВІДІ БЛАЖЕНСТВА».....17
В. ТОЧКОВИЙ, «НЕВИЛКОВНИЙ БІЛЬ».....18	ІНФ. ДНУ, «ІВАН ДРАЧ: «ХАЙ ВАМ СВИТІТЬСЯ ПОСМІШКА ГОНЧАРА!».....19
«SWEET SNOW» - ЯК НОВЕ ОСМИСЛЕННЯ ТРАГЕДІЇ ГОЛОДОМОРУ.....20	МУЗЕЙ СКЛАУ ЛЬВОВІ.....21
МУЗЕЙ ОСТРОЗЬКОЇ АКАДЕМІЇ.....21	ІГОР КАГАНЕЦЬ, «ДНК-ПОРТРЕТ НАЦІЇ: БЕНЗИН У ВОГОНЬ АРІЙСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ».....22
МУЗЕЙ В'ЯЧЕСЛАВА ЛІПІНСЬКОГО У С. ЗАТУРЦІ.....23	ЛЕСЯ УКРАЇНКА, ВІРШІ.....23
ПРЕМ'ЄРА РУБРИКИ «ЗА ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ».....24	ДАРИНА СУХОНИС-БУТКО, Ф. СУХОНИС «УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ОСТРІВ АФРОДИТИ».....25
ІРИНА ГОЛУБ, «РОЗКРИТІ ТАЄМНИЦІ БОГОРОДИЦЬКОЇ ФОРТЕЦІ».....26	ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ 2013 РОКУ.....27
Г. Ф. КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО, «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА».....28	НІНА ЛЕВУН, «УНИКАЙМО НЕПРАВИЛЬНИХ ПРИИМЕННИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ».....31
ЛАРИСА ОХОТНИК, «МІСЦЕ СИЛИ - МАВРИНСЬКИЙ МАЙДАН. ВОЛОДИМИР ДАЛЬ ПРО МАЙДАНИ».....32	«КОТИГ ОРОШКО».....35
КРАЩІ СТРАВИ УКР. КУХНІ, РЕКЛАМА.....3-4 СТОР. ОБКЛАДИНКИ КОЛЬОРОВА ВСТАВКА	

НАШ РЕГІОН МАЄ ЗНАЧНІ НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ

На Дніпропетровщині з нагоди Дня науки відбулось урочисте засідання ради Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України і департаменту освіти і науки облдержадміністрації.

З вітальним словом до керівників вищих навчальних закладів та наукових установ міста, провідних вчених регіону звернувся директор департаменту Олександр Демчик. Він наголосив, що Дніпропетровська обласна державна адміністрація приділяє першочергову увагу розвитку науки та освіти в регіоні.

Щороку проводяться наукові конференції, міжнародні наукові школи, відбуваються 3 обласні конкурси – конкурс проектів «Молоді вчені – Дніпропетровщині» та конкурси «Краща рада молодих вчених» та «Кращий молодий вчений».

Для стимулювання молоді запроваджено успішну практику виплати обласних іменних стипендій кращим учням професійно-технічних навчальних закладів, студентам та аспірантам вищих навчальних закладів Дніпропетровської області. Загалом за 2011-2012 навчальний рік обласними іменними стипендіатами стало 346 учнів та студентів навчальних закладів області. У 2012 році обласними іменними стипендіатами стали 3 науковці провідних науково-дослідних установ області.

У своєму виступі голова Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України, академік Національної академії наук України Анатолій Булат зазначив: «Дніпропетровська область є науковим та освітнім центром України. У регіоні сформувалися та продовжують розвиватися всесвітньо відомі наукові школи: механіко-математичні, металургійна, гірничих, сільськогосподарських та медичних наук, залізничного транспорту тощо.

Наш регіон має значні наукові досягнення. Зокрема, в 2012 році студенти, викладачі та науковці Дніпропетровської області склали чверть від загальної кількості, які пройшли державний конкурсний відбір на стажування в провідних вищих навчальних закладах світу, а це 37 осіб; 10 з них отримали стипендії від всеукраїнських фондів за досягнення у науці».

За вагомий внесок у наукові дослідження, сумлінне виконання професійних обов'язків, активну громадську діяльність та з нагоди професійного свята – Дня науки 40 провідних вчених регіону були нагороджені відзнаками Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Дніпропетровської обласної ради, департаменту освіти і науки облдержадміністрації, Дніпропетровської міської ради, Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України.

ІНФ. ДОН ОДА.

Дмитро Колесніков: «Доброта і терпіння допомагають зробити суспільство толерантним і гуманним»

На Дніпропетровщині підведені підсумки обласного фестивалю художньої самодіяльності серед вихованців інтернатних закладів «Повір у себе». Цього року у конкурсі взяли участь понад 1 тисячі дітей з обмеженими можливостями із 33 інтернатних закладів області. Голова Дніпропетровської облдержадміністрації Дмитро Колесніков привітав учасників гала-фестивалю «Повір у себе» та вручив переможцям фестивалю дипломи й цінні подарунки.

У цьому році у 8 відбіркових турах фестивалю взяли участь понад тисячу вихованців з 33 інтернатних закладів обласного підпорядкування. Вони представили понад 170 творчих номерів – хореографічні та вокальні номери, масові вокально-хореографічні та літературно-музичні композиції, у яких свою майстерність продемонстрували як солісти, так і художні колективи.

«Сьогоднішній гала-концерт переможців обласного фестивалю «Повір у себе» - свідчення неймовірної завзятості, яскравих талантів і широких можливостей для самореалізації вихованців інтернатів Дніпропетровської області! – зазначив губернатор Дмитро Колесніков, вітаючи учасників Гала-концерту фестивалю «Повір у себе». - Ваші творчі досягнення щиро захоплюють усіх. Цей традиційний для нашого регіону фестиваль став

Продовження на стор. 2.

Продовження. Початок на стор. 1.

найяскравішим доказом величезного творчого потенціалу Дніпропетровщини. Безперечних слів поваги заслужують досягнення дітей з особливими потребами. Вони змогли показати всім, що навіть за обмежених можливостей творчі здібності людини можуть бути безмежними!».

3 ініціативи Президента України Віктора Януковича 2013 оголошено Рокком дитячої творчості. На Дніпропетровщині зроблено чимало для послідовної реалізації важливої Соціальної ініціативи Голови держави – «Кожній дитині – всебічний розвиток», що передбачає створення широких і різноманітних можливостей для розвитку здібностей підростаючого покоління. У кожному дитячому садку і кожній школі Дніпропетровщини діти мають можливість розкрити свої таланти. Крім того, в області функціонує 332 установи позашкільної роботи з дітьми.

Важливим завданням, яке успішно вирішує влада регіону, є послідовне поліпшення умов для навчання і виховання, розширення можливостей для творчої самореалізації вихованців інтернатних закладів регіону, в т.ч. - дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. В цьому році заплановано 5,6 млн грн на проведення ремонтних робіт в інтернатних закладах, 2,2 млн грн - на літнє оздоровлення та відпочинок вихованців інтернатів пільгових категорій.

Проведення фестивалю «Повір у себе», який став доброю традицією для Дніпропетровщини, допомагає успішній соціалізації дітей з інвалідністю у суспільстві, сприяє позитивним змінам громадської думки по відношенню до дітей-сиріт та дітей-інвалідів.

За підсумками I туру фестивалю переможцями визначено 16 колективів, які нагороджено дипломами та цінними подарунками. Володарями Гран-прі у 2013 році стали вихованці КЗО "Криворізький спеціальний багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр № 1" ДОР" Алла Ільцова та Іван Тіхонов, які блискучо виконують бальний танець, пересуваючись на інвалідних візках, підкорюють глядачів майстерністю та вражають величезною силою духу і прагненням до прекрасного.

1 місце отримав хореографічний колектив "Топтушки" КЗО "Дніпропетровський багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр № 9" Дніпропетровської обласної ради".

2 місце - колектив "Зірочки "Надії" ОКЗО "Криворізька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат "Надія".

3 місце - колектив "Веселка" КЗО "Навчально-реабілітаційний центр "Веселка" Дніпропетровської обласної ради".

Голова облдержадміністрації Дмитро Колесніков вручив переможцям обласного фестивалю «Повір у себе» Дипломи та цінні подарунки – музичні центри.

«Хочу висловити щиру подяку педагогам, вихователям, художнім керівникам, які допомогли учасникам фестивалю розкрити свої таланти, - зазначив керівник регіону. - Ваші доброта, терпіння і професіоналізм допомагають змінити наше суспільство, зробити його толерантним і істинно гуманним».

ДОВІДКА:

Обласний фестиваль "Повір у себе" для вихованців інтернатних закладів обласного підпорядкування проводиться щорічно, починаючи з 1990 року. Захід покликаний сприяти розвитку творчості вихованців інтернатних закладів, їх адаптації в суспільстві. З 2010 року фестиваль проходить у два тури, що дає можливість продемонструвати свої таланти кожному з вихованців. Перший (відбірковий) тур проводиться з виїздом до інтернатних закладів, другий тур (гала-концерт) проходить на базі Палацу культури "Металург" ВАТ "Інтерпайп НТЗ".

В Дніпропетровській області функціонує 33 інтернатних заклади обласного підпорядкування, з них: 6 санаторних шкіл; 1 інтернатний заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; 2 спеціальні школи-інтернати; 24 навчально-реабілітаційні центри для дітей з вадами у фізичному та розумовому розвитку.

Загальна кількість вихованців інтернатних закладів обласного підпорядкування становить 5,5 тис. осіб, у тому числі - 750 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Інф. ДОН ОДА.

Олександр Вілкул: «Активна громадська позиція – запорука життєвого успіху»

До Дніпропетровська з офіційним візитом прибув віце-прем'єр міністр України Олександр Вілкул. Відразу з аеропорту разом з першим заступником голови Дніпропетровської облдержадміністрації Анатолієм Крупським і депутатом облради, головою постійної комісії з питань соціально-економічного розвитку, бюджету і фінансів Євгеном Жаданом він відвідав Національний гірничий університет (НГУ).

НГУ – один з кращих технічних ВНЗ України, якому є чим пишатися: своєю історією, понад віковими традиціями, відомими випускниками, високим сучасним статусом автономного науково-дослідницького вузу, а також тим, що він іде в ногу зі своїм часом і вірний лозунгу «НГУ – відповідність Часу». НГУ не лише гідно виконує своє пряме завдання, яке полягає у наданні вищої освіти для молоді, але й бере активну участь в інноваційній розбудові придніпровського регіону. Тому віце-прем'єр-міністр України Олександр Вілкул і поставив відвідини НГУ першим пунктом до регламенту свого візиту у Дніпропетровськ.

Олександр Вілкул з супроводжуваними його особами побував на Виставці наукових досягнень НГУ, де пояснення йому надали ректор НГУ академік НАН України Геннадій Півняк, проректор з наукової роботи член-кореспондент НАН України Олександр Бешта й інші науковці. Безсумнівно, віце-прем'єра міністра України - гірника у четвертому поколінні - зацікавили сміливі проекти науковців НГУ. Серед них вже реалізований проект промислового використання низькопотенційного тепла на шахті «Благодатна», який за оцінками міжнародних експертів є одним з найкращих у Європі (керівник проекту професор В.І. Самуся).

Природно, що Олександр Вілкул, до сфери діяльності якого на посаді віце-прем'єр-міністра України належить такий напрямок як розвиток інфраструктури, дорожньо-транспортного та логістичного потенціалу країни, не оминув сконструйовані і представлені на виставці діючі моделі гібридних автомобілів, перший в Україні студентський «сонцемобіль» (керівник доцент К.М. Бас) і упроваджені на багатьох шахтах нові гумотросові канати для шахтних підйомників (проект доцента Д.Л. Колосова).

Олександр Вілкул почув на виставці цікаву інформацію щодо проекту свердловинної підземної газифікації вугілля (СПГВ). Його сутність полягає у розробці нових технологічних схем СПГВ, що дозволяють забезпечити видобуток, комплексну переробку продуктів газифікації й рекуперацію тепла порід у режимі керованого процесу на оригінальній конструкції газогенератора. Дана технологія пройшла всі стадії перевірки у Польщі на шахті Барбара. Отримано 84 патенти і сьогодні ця технологія впроваджується на вугільних шахтах ДТЕК. Тестові дослідження, проведені на шахті «Ювілейна», підтверджують ефективність застосування СПГВ для відпрацювання тонких вугільних запасів Західного Донбасу.

Виставка наукових досягнень наочно переконала віце-прем'єр-міністра України Олександра Вілкула в тому, що НГУ є визнаним науково-освітнім центром у вирішенні проблем паливно-енергетичного та гірничо-металургійного комплексів України за участі національного і міжнародного бізнесу.

Далі за регламентом візиту відбулося живе спілкування віце-прем'єр-міністра України з професорсько-викладацьким складом ВНЗ і студентами-гірниками у залі Вченої ради.

Після вступного слова ректора Геннадія Півняка до аудиторії звернувся Олександр Вілкул. Він зазначив, що НГУ є досить відомим ВНЗ, зі стін якого вийшли два прем'єр-міністри України - Вітольд Фокін і Валерій Пустовойтенко. Та й сам він має пряме відношення до гірництва, бо свого часу закінчив Криворізький технічний університет за спеціальністю «Відкриті гірничі роботи». Олександр Юрійович поділився із учасниками зібрання своїми враженнями про проекти, представлені на Виставці наукових досягнень НГУ. Він підкреслив, що у вік інформаційних технологій освіта швидко прогресує. Тому той, хто займається науковими розробками і впроваджує їх, йде на крок попереду і перемагає, і це дуже правильний крок.

Олександр Вілкул звернувся і до студентів, присутніх у залі, з напутніми словами. Він порадив бути активними у житті, бо успіх приходить саме до таких людей. А головне у своєму житті студенти НГУ вже зробили, підкреслив Олександр Юрійович, - вступили до ВНЗ, славного своїми інноваціями, і отримують диплом про його закінчення, а це – гарний початок кар'єри.

На згадку про пам'ятну зустріч Геннадій Півняк вручив віце-прем'єр-міністрові України Олександру Вілкулу медаль університету ім. професора Терпигорєва. Голова студентської ради НГУ Марія Черних подарувала О.Ю. Вілкулу від імені університету пам'ятний сувенір із напівдорогоцінного каміння, виготовлений у Гемологічному центрі НГУ.

Валентина ШАБЕТЯ, інформаційно-аналітичний центр НГУ.

● «Офіційним рядком»

**ЗАЯВА ГОЛОВИ ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА
УКРАЇНИ ВІКТОРА СІВЦЯ**

Напередодні літа Державне агентство лісових ресурсів звертається до кожного громадянина України з проханням свідомо дотримуватися правил протипожежної поведінки, перебуваючи в лісах, та особисто стати на сторожі зелених багатств нашої країни.

Держлісагентством докладається максимум зусиль задля того, щоб не допустити пожежі в лісових масивах, а при умові, що пожежа вже сталася – вживаються заходи щодо найшвидшої її ліквідації. Як показує досвід, головним чинником виникнення лісових пожеж – є людський чинник, недбалість, а, іноді, і злочинна поведінка людей в лісі.

Слід зазначити, що до початку пожежонебезпечного періоду 2013 року підвідомчими підприємствами введено в експлуатацію 290 лісових пожежних станцій, приведено в належний технічний стан 680 пожежних автомобілів, 537 мотопомп, понад 7,5 тисяч ранцевих лісових обприскувачів, інша протипожежна техніка та обладнання. Для гасіння пожеж у галузі використовується близько 1600 пожежних водій та понад 1000 пірсів для забору води

на природних водоймах, що надає змогу оперативного гасіння лісових пожежі на початковій стадії.

До початку пожежонебезпечного періоду 2013 року лісівники України ретельно підготувалися. Нами здійснюється комплекс профілактичних та попереджувальних протипожежних заходів. На сьогоднішній день, з метою запобігання розповсюдження вогню на суміжній території влаштовано 26 км протипожежних розривів, 17 тисяч км мінералізованих смуг, проведено догляд за існуючими смугами протяжністю 44 км, перекрито 9 тисяч позапланових лісових доріг.

За підтримки Президента і Уряду країни в 2013 році Держлісагентством заплановано придбати 39 лісопожежних комплексів УАЗ, 7 пожежних автомобілів КАМАЗ, 7 протипожежних вез та 32 телевізійні системи спостереження за лісовими масивами.

Слід відмітити, що зазначені профілактичні міри вже мають значний позитивний результат. В порівнянні з даними минулого року тільки за травень місяць в Україні сталося на 191 лісову пожежу менше. Так, в травні місяці минулого року сталося 533

пожежі, в наслідок яких постраждало 206 гектарів лісу. Цьогорічна статистика має більш позитивний характер: 342 пожежі на площі 112 гектарів, що на 36% менше по кількості і на 46% - по площі.

Але слід наголосити на тому, що яких би запобіжних заходів не вживало Державне агентство лісових ресурсів України, без свідомої поведінки зі сторони громадськості, усвідомлення людьми масштабів загрози, що несе в собі «червоний півень», лісові масиви не будуть в повній безпеці. Попереду три місяці сонячної погоди, час літніх відпусток та дитячих канікул і тільки наше особисте правильне ставлення до лісу та власна відповідальна поведінка стануть запорукою збереження зеленого багатства України.

**З надією на порозуміння,
Голова Держлісагентства.**

В НГУ - найкращий музей

За результатами проведення огляду-конкурсу музеїв та кімнат бойової Слави у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах Жовтневого району з нагоди 68-ї річниці Перемоги у Великій вітчизняній війні, Народний музей історії ім. О.М. Поля Державного ВНЗ «Національний гірничий університет» зайняв перше місце серед вищих навчальних закладів. Нагородження відбулося 9 травня під час святкування Дня Перемоги. Завідувачу музею І.С. Нікітенку було вручено диплом переможця, підписаний головою Жовтневої районної у місті ради А.К. Жосулем та Головою ради організації ветеранів Жовтневого району А.Я. Миронюком.

рігається понад 13 000 експонатів. Експозиція має 6 розділів і вміщує 1500 експонатів, з яких майже 80% – оригінали. Музей оснащений відеотехнікою, тут щорічно проходять 4-6 виставок, присвячених ювілейним датам і ювілярам університету, проводяться зустрічі з випускниками і краєзнавчій конференції. При музеї працюють клуби: Історико-краєзнавчий «Грані», Військово-історичний ім. капітана А.І. Грязнова, Соціологічний «Соляріс», Молодіжний дискусійний. Працює Школа юних екскурсоводів. Проводяться екскурсії англійською та польською мовами.

Перший розділ експозиції розповідає про Катеринославське

вище гірниче училище (КВГУ), його кабінети і бібліотеку, про перший випуск спеціалістів, з яких четверо згодом стали професорами alma mater. Другий розділ музею охоплює період з 1912 р., коли КВГУ було перетворено на Гірничий інститут, і до 1917 р. В цьому розділі подані матеріали засновників перших наукових шкіл О.М. Терлигорєва, М.И. Лебедева, П.М. Леонтовського, Я.І. Грдіни, М.М. Федорова та ін. Третій розділ – 1920-ті–1930-ті роки: більшовицькі перетворення і новації, «двовладдя» у вузі, скорочення навчання до трьох років, прийом на навчання жінок, введення нових спеціалізацій, часта зміна ректорів-директорів, штучний «розлом» інституту (створення на базі його факультетів нових, підпорядкованих галузевим наркоматам, «втузів»), формування нових наукових шкіл всупереч усьому, жак політичних репресій. Четвертий розділ – «ДГ в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.» П'ятий розділ, найбільший, розповідає про відбудову і подальший розвиток вузу, спортивне і аматорське життя колективу, про його видатних випускників і науковців, про міжнародні зв'язки радянського періоду.

Шостий розділ – це життя вузу в роки незалежності України, зміни і зростання статусу навчального закладу, створення нових його підрозділів, заснування нових традицій. Завершує експозицію виставка подарунків з нагоди 100-річчя та 110-річчя НГУ.

ІАЦ НГУ

• Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара

«Україні XXI сторіччя – інтелект і творчість молоді»

Близько двохсот молодих науковців з України, Росії, Польщі, США та інших країн взяли участь у Міжнародному форумі студентів, аспірантів і молодих науковців, який проходить у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара.

«Тільки спільними зусиллями міжнародного співтовариства можна дати гідну відсіч тим непростим викликам, які постали нині перед глобалізованим світом, - наголосив ректор ДНУ, професор Микола Поляков. - Особливі надії сьогоднішня цивілізація покладає на молоде покоління, найменш уражене численними догмами, комплексами та стереотипами минулого. А саме незаангажоване мислення дає можливість сформулювати інноваційні ідеї, розробити якісно нові моделі розвитку людства, досягти справжніх відкриттів у різних галузях наукових знань і виробництва. На сьогоднішньому Форумі зібралися найкращі представники нової генерації освітян і науковців, які своїми розробками, дослідженнями будуть багаті в чому визначати інтелектуальний поступ людства в наступні десятиліття», - підкреслив Микола Вікторович.

Від нашої держави до участі у заході долучилися студенти, аспіранти та молоді вчені, нагороджені премією НАНУ, які мають стипендії Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та інших державних установ, такі, що отримали державні або зарубіжні гранти, переможці Всеукраїнських і регіональних конкурсів і виставок наукових проєктів. Організаторами Форуму виступили Міністерство освіти і науки України, Національна академія наук України, Дніпропетровська обласна державна адміністрація, Дніпропетровська обласна рада, Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара.

Студент Херсонського національного технічного університету, кафедри інформаційно-вимірювальних технологій електроніки й інженерії Олександр Мешков уже три роки займається математичним моделюванням: «Ми займаємося діагностикою людини за зміною її голосу. Тобто ми створили електричні аналоги і комп'ютерну модель голосового апарату людини», - означив сферу своїх наукових інтересів Олександр. Старший викладач кафедри радіофізики і радіоелектроніки Таврійського національного університету Дмитро Полетаєв розповів, з якими розробками прибув на молодіжний Форум: «Дуже важливо вимірювати вологість сипучих речовин, проте в Україні не зареєстровано жодного такого прибору. Україна має великі збитки при торгівлі зерном, тому що ніхто не може точно виміряти вологість зерна. Сфера моїх наукових інтересів – створення приладів, які дозволяють вимірювати вологість з сипучих матеріалів, так і малорозмірних біооб'єктів, наприклад, пилку, зерна будь-яких круп, клітин і біологічних рідин (мазки крові)». Річард Понтеш з Анголи розповідав про розвиток системи освіти своєї країни. «Хочу, щоб не лише студенти з Анголи приїжджали на навчання до України, а й українська молодь навчалася в Анголі. Після закінчення навчання хотів би створити свою компанію з менеджменту в Анголі, а можливо, і в Україні».

Науковими досягненнями і розробками учасники Форуму ділилися зі своїми колегами під час роботи шести секцій, а саме «Соціально-гуманітарні науки», «Розвиток людського потенціалу та формування громадянського суспільства», «Економічні науки», «Природничі науки та охорона навколишнього середовища», «Математичні науки та нові комп'ютерні технології», «Новітні технології, речовини та матеріали».

До молодих колег з вітальним словом у перший день роботи Форуму звернувся голова Придніпровського наукового центру НАН України, академік Анатолій Булат, зі змістовними доповідями виступали також відомі науковці, професори: Олександр Петренко «Розвиток високих технологій – запорука економічної незалежності України», Валентин Іваненко «Гуманітарні науки в системі формування студентської особистості», Георгій Дзяк «Актуальні проблеми медичної науки сьогодні», Віктор Варгалюк «Природничий потенціал вищої школи як інструмент фундаментальної підготовки молодих фахівців».

На підсумковому засіданні виступали провідні науковці України: відомий учений-геоботанік, еколог, лісовий ґрунтознавець Анатолій Травлєєв; учений у галузях археології та первісної історії, науковий керівник археологічної експедиції ДНУ Ірина Ковальова; учений у галузі філології та психології Елеонора Носенко, учений у галузі матеріалознавства Анатолій Санін.

Молоді науковці почули корисні настанови від старших колег. Анатолій Травлєєв зауважив, що кожен виступ молодого науковця на подібних зібраннях є віхою у його русі вперед у науці, а також побажав дослідникам вибирати раціональний і сучасний шлях у творчих наукових пошуках. Ірина Ковальова звернулася з таким побажанням-проханням: «Будьте завжди уважними до своїх попередників, пам'ятайте, на чому стоїте, адже без атмосфери спадкоємності не існує науки. Будьте вірними своїм учителям». Не боятися «безглузди», на перший погляд, наукових ідей, які не є загальноприйнятими, закликав молоді Анатолій Санін. Саме такі ідеї часто згодом виводять науку на якісно інший рівень.

Елеонора Носенко як представник молоді науки – позитивної психології науково переконала присутніх у тому, що здоров'я та щастя є функцією наукової діяльності. Аргументи такої позиції: це, передусім, яскравий приклад президента НАН України Бориса Патона. По-друге, коли людина говорить собі «Еврика!», у неї виділяються гормони радості ендорфіни, відчувається прибування енергії. По-третє, наявність мети в житті, і наукової також, наповнює людину натхненням і радістю (серед базових чотирьох емоцій позитивною є лише одна – радість). Елеонора Львівна привітала молодих науковців з тим, що вони знайшли джерело радості і побажала, щоб наука збереглася для них на все життя як пріоритетний вид діяльності.

За результатами дводенної роботи Форуму, найкращі доповідачі у кожній секції були нагороджені дипломами Міністерства освіти і науки України.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О. Гончара.

У Дніпропетровську створюють кіно для дітей

Ідея знімати кіно для дітей завдяки роботі та участі у зйомках самих дітей виникла у групі ентузіастів у 2008 році. На думку авторів проекту, необхідно було почати знімати для дітей добрі фільми, які змушують думати і співпереживати. Фільми, в яких немає «чорнухи», насильства, жорстокості, тобто, усього того, що зараз, на жаль, в надлишку присутнє і в сучасних фільмах, і в реальному житті. Фільми були об'єднані в один серіал із загальною назвою «Школа».

Серіал «Школа» складається з короткометражних фільмів, не пов'язаних між собою сюжетною лінією. Кожен фільм - окрема історія, весела чи сумна. Об'єднує всі фільми одне - обов'язково щасливий фінал. Щоб і юні актори, і юні глядачі могли повірити - у найскладнішій ситуації обов'язково можна знайти хоча б один гарний вихід.

Серіал швидко завоював популярність: його неодноразово показували в своєму ефірі Дніпропетровські телеканали, короткометражні фільми - серії стали навчальним посібником для перепідготовки педагогів у Дніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

На роботу творчої групи звернуло увагу керівництво обласної державної адміністрації. За його дорученням колективом було створено кілька навчальних фільмів для позакласної роботи в школах. Згодом ці фільми у кількості 1000 примірників були передані у загальноосвітні школи Дніпропетровської області.

Оскільки у серіалі «Школа» знімаються тільки діти шкільного віку, які не є професійними акторами, то для їх належної підготовки до зйомок, при студії «Маяк» була створена кіношкола «Суперстар». У кіношколу без жодного попереднього кастингу може прийти будь-яка дитина, яка хоче навчитися основам акторської майстерності і спробувати свої сили в професії кіноактора.

Кіношкола відкрита не лише для дітей Дніпропетровська, але й інших міст. Вже кілька років поспіль у кіношколі займаються хлопці з Дніпродзержинська, в наступному навчальному році очікуються діти із Запоріжжя, яким дуже хочеться взяти участь у зйомках хоча б однієї серії. Створення серіалу було б неможливо без великої допомоги, яку студії надає департамент освіти і науки облдержадміністрації, керівництво дніпропетровських шкіл, в першу чергу СШ №№ 67, 19, 2, 148 «Планета Щастя».

За п'ять років існування кіношколи та зйомок серіалу багато випускників кіношколи стали студентами Дніпропетровського театрално-художнього коледжу (акторський факультет), студентами Дніпропетровського національного університету (факультет Систем і засобів масової комунікації). За словами дітей і батьків, визначитися з вибором майбутньої професії допомогла саме кіношкола і зйомки в серіалі.

У 2009 році до творчої групи прийшов успіх і на загальнонаціональному рівні. На Всеукраїнському конкурсі журналістів «Правда для людей», який проводився в Україні за підтримки представництв ООН і ЄС, навчальний фільм «Про захист прав споживачів», створений силами учнів кіношколи «Суперстар», став переможцем, випередивши роботи каналу «Інтер» та ICTV.

У 2013 р. успіх прийшов до творчої групи вже в середовищі кінематографістів України. Відразу два фільми: навчальний та фільм «Мама» (одна з серій телесеріалу «Школа») зайняли два других місця (кожен у своїй номінації) на фестивалі - конкурсі «Молоде телебачення ім. Вадима Чубасова», проведеного Київським міжнародним університетом за підтримки Міністерства культури і туризму України, Національної ради з питань телебачення і радіомовлення України, Національної спілки кінематографістів України, Національної спілки журналістів України.

А 12-го травня 2013 фільми «Мама» і «Заздрість» (серії телесеріалу «Школа») стали лауреатами міжнародного «Великоднього фестивалю дитяче кіно», що проводиться Українською Православною Церквою.

Еліна БОРИСОВА.

На Дніпропетровщині реалізуються можливості професійної освіти для учнівської молоді з вадами слуху

На виконання Указу Президента України «Про питання щодо забезпечення реалізації прав дітей в Україні» на Дніпропетровщині створені умови для доступу молоді з особливими потребами в отриманні освітніх послуг в професійно-технічних навчальних закладах.

Щорічно близько 460 учнів даної категорії отримують кваліфікацію робітника в професійно-технічних навчальних закладах області.

Стало традицією проводити профорієнтаційні зустрічі з учнями спецінтернатів та вечірніх шкіл для дітей з

вадами слуху та мови за сприянням Дніпропетровської обласної організації «Українське товариство глухих».

У травні, в рамках чергового заходу, відбулась презентація професійно-технічних навчальних закладів та робітничих професій, консультації практичних психологів та фахівців з профтехциклу, зустріч із представниками підприємств, вищих навчальних закладів, центру зайнятості. Продемонстровано реальні приклади успішного кар'єрного росту випускників профтехосвіти, що свідчить про позитивні перспективи

адаптації людей із особливими потребами в соціальному середовищі, підготовки до трудової діяльності, самообслуговуванні та самозабезпеченні. Учасники отримали презентовані матеріали робітничих професій за галузями та спецвипуск обласної педагогічної газети «Джерело» з розширеною інформацією про функції ПТНЗ, надання освітніх послуг, сайти та електронні адреси кожного закладу, департаменту освіти і науки, навчально-методичного центру ПТО.

Інф. ДОН ОДА.

• Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара

СЛАВІСТИКА ОБ'ЄДНАЛА ДВА КОНТИНЕНТИ

На третій Міжнародний симпозиум слов'янських студій напередодні Дня слов'янської писемності до Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара з'їхалися славісти з України, Бразилії, Італії.

Під час симпозиуму «Формування спільнот колоністів та проблеми ідентичності» на двох факультетах ДНУ – історичному та факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства – відбулися відкриті зустрічі, дискусії, круглі столи, інтерактивна конференція, а саме «Слов'янські спільноти в контексті колонізації», «Мова, культура та пам'ять як фактори збереження ідентичності», «Фортеця Кодак у пам'яті українського та польського народів».

Про особливості вивчення українистики в Бразилії на базі Центрально-Західного університету штату Парана розповідав під час відкритої лекції доктор філософії, професор кафедри історії та кафедри післядипломної освіти спеціальності «Історія» цього університету Ансельму Шернер. Доктор філософії, професор кафедри філології Режина Чікоскі з бразильського університету спілкувалася зі студентами-філологами ДНУ, які вивчають португальську мову.

Ключові доповіді симпозиуму: «Історія українців Центрального півдня штату Парана (Бразилія): фашинали та задруги – володіння землею та її використання» (проф. Ансельму Шернер, Бразилія); «Старий Кодак: археологічний та історичний аспекти дослідження» (проф. І. Ф. Ковальова, Україна); «Болгарська діаспора в Україні та українська діаспора в Болгарії: особливості збереження національної ідентичності (доц. О. М. Каковкіна, Україна); «Проблеми збереження слов'янської ідентичності українського козацтва в тюркському середовищі (XVI - перша половина XVII ст.)» (доц. Г. М. Виноградов, Україна); «Роль мови та культури у збереженні ідентичності українців у Бразилії» (проф. Режина Чікоскі, Бразилія); «Збереження ідентичності у пострадянській Україні: постколоніальні риси у літературних працях Андрія Куркова» (проф. Марко Пулері, Італія). Зокрема, Марко Пулері, доктор філософії, викладач російської та української пострадянської літератури Флорентійського університету, розповів, що досліджуючи російськомовну та україномовну літературу, можна знайти елементи, які засвідчують та підкреслюють українську ідентичність. «Італійським студентам цікаві українські письменники, завдяки яким вони відкривають для себе Україну – це Юрій Андрухович, Сергій Жадан, Андрій Курков. Деякі студенти навіть намагаються читати твори українських письмен-

ників в оригіналі», - відзначив Марко Пулері. Цікавим відкриттям про роль мови у житті людини поділився з колегами професор кафедри клінічної лабораторної діагностики ДНУ Петро Бачинський. Згідно з дослідженнями, проведеними під його керівництвом, розумовий розвиток дитини найвищий, коли у перші три роки її життя з нею спілкуються лише генетично рідною мовою матері. Результати отримані внаслідок визначення рівня IQ близько тисячі дітей дніпропетровських дитячих садків та анкетування серед батьків про те, якою першою мовою заговорили з дітьми.

У перший день триденного форуму науковців-славістів втали заступник начальника управління вищої та професійно-технічної освіти Департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації Ірина Шумік; заступник начальника Управління освіти та науки дніпропетровського міськвиконкому з питань діяльності вищої школи Віктор Горячев; професор кафедри всесвітньої історії, директор Центру україно-німецьких досліджень ДНУ Світлана Бобилева; доцент кафедри загального та російського мовознавства ДНУ Ірина Шпітько; професор кафедри історії та кафедри післядипломної освіти спеціальності «Історія» Центрально-західного університету штату Парана Ансельму Шернер.

Форум продовжує ті традиції славістичної проблематики, які мають в Дніпропетровському національному університеті майже сторічну історію. Так, перший декан історико-філологічного факультету, видатний історик Матвій Любавський був знаним спеціалістом з історії славістики. На сучасному етапі важливими є дослідження історії українсько-польських взаємин періоду Запорізької Січі доктора історичних наук Івана Стороженка. Складні проблеми колонізаційних процесів - предмет дослідження Центру україно-німецьких досліджень ДНУ, який очолює професор Світлана Бобилева. Славістична тематика вивчається у складі

цілої низки навчальних дисциплін на історичному факультеті університету. Впродовж багатьох десятиліть славістика у сфері мовознавства та літературознавства плідно вивчається на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ. Серед багатьох знакових імен філологів університету варто віділити професора Володимира Туркіна. Очолюючи кафедру загального мовознавства, вчений сприяв розширенню кола навчальних дисциплін, серед яких практичні курси польської, чеської, сербсько-хорватської мов. Багаторічний декан філологічного факультету, вчений мовознавець Дмитро Баранник був членом бюро українського комітету славістів. У фаховому збірнику «Ономастика і апелятиви», головним редактором якого є професор кафедри української мови ДНУ Володимир Горпинич, опубліковані наукові статті вчених-славістів Польщі, Чехії, Росії, Казахстану.

Декан історичного факультету Дніпропетровського національного університету, професор Сергій Іванович Світленко відзначив, що зібрання є знаковою подією не лише в історії славістики Дніпропетровського національного університету, а й національної науки в Україні. «Важливо, що на цьому симпозиумі славістика об'єднала два континенти. Європу представлено Італією та Україною і Південну Америку - Федеративною Республікою Бразилія, - наголосив Сергій Іванович. - Як бачимо, славістичні студії можуть об'єднати репрезентантів різних наукових шкіл. Це й не дивно, тому що славістика розглядає важливі наукові проблеми, які мають міжцивілізаційний характер. Впевнений, що проведення симпозиуму сприятиме налагодженню прямого інтелектуального діалогу між представниками різних наукових шкіл, що важливо у наш глобалізований час».

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

Як святкували 50-річчя народної кіностудії «Юність» в НГУ

У травні 2013 року народна кіностудія «Юність» Національного гірничого університету відсвяткувала своє перше п'ятдесятиріччя. «Юність» – нетипова для вищого навчального закладу, зокрема, й унікальна на теренах всеукраїнських взагалі. Піввіку тому студент механіко-машинобудівного факультету Лев Попов заіскрив вогник кінотворчості в тодішньому Дніпропетровському гірничому інституті і наповнив гарячим бажанням створювати «свої фільми» перших студійців Анатолія Ірзу, Олександра Мельника, Володимира Ковальчука, Геннадія Мазура.

У пристосованому приміщенні колишнього бомбосховища гуртожитку №2 збирались і навчалися студенти основ кіномистецтва, проявляли і монтували плівки. Саме у цьому авторському колективі народився перший фільм про геологічну практику студентів у Криму «Стежкою романтиків». Потім були «Здрастуй, майбутне!», «Кінозбірник подій у рідному вузі» та інші.

У 1966 році кіностудію «Юність» очолив талановитий студент Єфим Гальперін. З ним прийшло нове поповнення захоплених самодіяльних митців – Валерій Бродський, Борис Цегельницький, Кім Левін, Володимир Моложен, Анатолій Косолапов (нині проректор НГУ), трохи пізніше – Семен Бурда, Анатолій Деркач, Анатолій Калущкий (майже 20 років очільник «Юності»), Анатолій Пасинков, В'ячеслав Бабиц та інші.

Першим великим успіхом кіностудії був знятий у 1967 році фільм «Галка-професор», відзначений золоту медаллю Республіканського конкурсу любительських фільмів у Києві й іншими численними нагородами, у тому числі й міжнародними. Ця стрічка зробила «Юність» знаменитою на всю країну. У кінці 60-х і на початку 70-х з'явилися на світ «Мадонна», «Боляче», «Птахи великі і маленькі», «Море у двох кроках» та інші стрічки, теж удостоєні високих нагород і визнання глядачів. У 1971 році «Юність» була відзначена званням народної. У 80-х студійці представляли на різних фестивалях і конкурсах фільми: «Як тобі пояснити?», «Прислухайся і ти почуєш знов...» «Один з нас», «Доньки її і сини».

У 90-х студія почала активно співпрацювати з Дніпропетровським та Всеукраїнським ТВ. Сюжети для телевізійних програм «Відродження», «Пороги», «Живе слово», «Пізнаємо світ – світ пізнає нас», «Виток перемоги» (редактор Г.А. Півняк, режисер Л.І. Щеглова) готували оператори Володимир Корінний, Дмитро Шакович, Олександр Мусінов, Андрій Ботов, Кирило Буц, Віталій Буштрюк. Разом з ними працює і творчий колектив Інформаційно-аналітичного центру НГУ. Численні сюжети створювали Людмила Брега, Ірина Соболь, Валентина Шабея, Ольга Юдіна. А сьогодні цим за-

ймаються молоді журналісти Наталя Андрющенко, Дарина Сухоніс-Бутко та студенти Ліка Мушкудіані, Марія Бережна, Ольга Пасічна.

Завдяки кіностудії «Юність» не зникає пам'ять про особливі історичні події на Придніпров'ї і в житті Національного гірничого університету, народні традиції і ремесла України, про долі цікавих особистостей, які ставали основою для самобутніх сюжетів і відеофільмів.

Привітати студійців завітали Валентина Слобода – головний координатор ради відділів і центрів Національної спілки кінематографістів України, директор щорічного фестивалю екранних мистецтв «Дніпро-Сінема» ім. Данила Сахненка, а також заслужений журналіст України Галина Андріївна Півняк разом з режисером Луїзою Щегловою, які довгі роки створювали разом з «Юністю» фільми та відеосюжети, що транслювались на Дніпропетровському обласному телебаченні й отримували визнання на всеукраїнських конкурсах.

Під час урочистого святкування у залі були присутні друзі та прихильники «Юності», а також ті, хто розпочинав свій творчий шлях разом з кіностудією. Зазначимо, що дехто з них прийхав з різних країн і навіть материків.

На честь 50-річчя Народної кіностудії та за активну особисту участь і творчі здобутки пам'ятними знаками і медалями НГУ нагороджено активних студійців різних років – Анатолія Ірзу, Єфима Гальперіна, Тамару Абкарову, Бориса Цегельницького, Таїсію Зоріну, Анатолія Косолапова, Сергія Деркача, Семена Бурду, Анатолія Гороховського, Володимира Коптева, Олександра Сало, Олександра Мусінова, Олександра Савченка, Вадима Ходака та Ірину Міхійченко.

З вітальним словом до присутніх звернувся ректор НГУ академік НАН України Геннадій Григорович Півняк,

який відзначив унікальність такого явища, як народження Народної кіностудії в технічному університеті, її професійний розвиток та вклад в український кінематограф.

Ректор щиро привітав засновників і тих, хто започатковував кіностудію, а також не оминув словом молоде покоління студійців. Відзначив обдарованих студентів НГУ – хлопців та дівчат, які взяли участь у творчому конкурсі на кращі фото та відеороботи. Геннадій Григорович привітав талановиту молодь і зазначив, що університет завжди підтримує творчих та креативних і дає можливість розвивати свої здібності.

Під час святкування лунали музичні привітання від народного вокального ансамблю «Обертон», а також демонструвались тематичні кінофільми відеостудії: «Что ты знаешь о слонце», «Мы – геодезисты», «Галка – профессор», «Пароль – Родина», «Как объяснить тебе...», «Прислушайся, услышишь вновь», «Один из нас».

Ювіляри в подарунок отримали кольоровий спецвипуск газети «Вісник Національного гірничого університету». До цієї знаменної дати випущено у світ книгу «Нам повезло», присвячену історії кіностудії і її героям.

На жаль, з різних причин не всі друзі та шанувальники «Юності» змогли відвідати імпрезу, але теплі слова звучали у вітальних грамотах від Дніпропетровської обласної телерадіокомпанії, журналу «Бористен», Дніпропетровського міського телетеатру.

Зі святом, вічно молода «Юність»!

ІАЦ НГУ.

На фото: На свято «Юності» завітали гості з різних усюд. Зліва направо - мистецтвознавець Любов Клименко, Семен Бурда (колишній студієць, США), Володимир Луценко (член НСПУ) та телевізійний продюсер Ірина Лізовенко.

• Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара

Юридичні клініки – генератори правничих акцій в університетах

У Дніпропетровському національному університеті ім. О. Гончара відбулася III Всеукраїнська науково-практична конференція «Правоосвітницька діяльність юридичних клінік на базі вищих навчальних закладів».

Сьогодні в Україні діє близько 50 юридичних клінік при вищих навчальних закладах України. Їхня діяльність цілком виправдовує себе, оскільки за безоплатною правовою допомогою суди звертається значна кількість малозабезпечених осіб, а випускники юридичних клінік, закінчивши навчання у вищому навчальному закладі, набувають суттєвого досвіду професійної практичної діяльності, що дозволяє їм бути конкурентоспроможними на ринку праці. Деякі клініки займаються також і законотворчою діяльністю – вони входять до робочих груп при обговоренні законопроектів.

До Дніпропетровська з'їхалися близько 100 вчених, аспірантів та студентів з юридичних факультетів провідних навчальних закладів України, зокрема, Київського університету права НАН України, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Національної академії внутрішніх справ (Київ), Національного університету державної податкової служби України (Київ), Національного університету «Одеська юридична академія», Національної академії внутрішніх справ, Сумського національного університету, Запорізького національного університету, Львівського державного університету внутрішніх справ, Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова (Миколаїв), Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Організатори заходу – юридична клініка Дніпропетровського національного університету імені Олеса Гончара, Головне управління юстиції у Дніпропетровській області, Асоціація правників України, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Різноманітні питання й проблеми правової системи обговорювалися під час роботи п'яти секцій, а саме «Теоретичні та історичні питання правової реальності та державного буття», «Модернізація та реформування галузей українського права», «Розвиток матеріального та процесуального права в Україні», «Проблеми міжнародного та європейського права», «Розвиток юридичного клінічного руху».

Гостей заходу привітали головний спеціаліст відділу правової роботи і правової освіти та кодифікації Головного управління юстиції Дніпропетровська Антоніна Кисіль та декан юридичного факультету ДНУ, кандидат історичних

наук, професор Сергій Поляков.

«Конференція «Правоосвітницька діяльність юридичних клінік на базі вищих навчальних закладів» започаткована у 2009 році. Ідея проведення подібного заходу потрапила у сприятливе середовище – і сьогодні приємно бачити фахівців з усіх регіонів України, які опікуються цікавим феноменом правничої освіти і науки, – відзначив проєктор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ Валентин Васильович Іваненко. – Для формування правових основ громадянського суспільства у нашій країні надзвичайно важливими є питання, які на таких форумах обговорюють фахівці-правники. Адже ідея побудови правової демократичної держави для України надзвичайно актуальна. Особливу місію мають відігравати у цій справі вищі навчальні заклади, оскільки саме тут формується майбутня правничка еліта. Створення юридичних клінік на базі вищих навчальних закладів – це практичний крок на шляху реформування нашої правової системи. Зокрема, юридична клініка в ДНУ сьогодні є генератором правничих акцій в університеті, організатором системної роботи з правоосвітницької діяльності, ініціатором інших заходів, таких як дні правничих знань. А конференція «Правоосвітницька діяльність юридичних клінік на базі вищих навчальних закладів» є тим майданчиком, де можна обмінятися досвідом, який є в інших ВНЗ, щоб ці напрацювання поступово ставали загальним надбанням».

Ольга Леонідівна Соколенко, директор юридичної клініки ДНУ та завідувач кафедри адміністративного і кримінального права Дніпропетровського національного університету розповіла, що резолюції конференції використовуються як джерело інформації у законотворчій діяльності у Верховній Раді України, Міністерстві охорони здоров'я й інших міністерствах та окреслила діяльність юридичної клініки ДНУ. «Клінічний рух постійно розвивається. Із самого початку, тобто з 2004 року, викладачі нашої юридичної клініки, однієї з перших в Україні, працювали на громадських засадах, – продовжила Ольга Леонідівна. – Сьогодні це вже структурний підрозділ, який має свій штат – директора, методистів, практикуючих юристів. Громадяни активно до нас звертаються з різноманітними питаннями, наприклад, такими, що стосуються трудових відносин, проходження пенсійної реформи в Україні, набуття права власності, отримання пільг і спадку.

Звертаються до нас і студенти з питаннями про другу вищу освіту, стажування за кордоном. Студенти-консультанти юридичних клінік університетів України можуть також представляти інтереси громадян в суді, але в ДНУ ще така практика не запроваджена. Окрім консультування ми ще надаємо таку послугу як складання правових документів – заяв, скарг, позивних заяв.

Сьогодні під час конференції фахівці з усієї України обговорюють різноманітні гострі правові проблеми, зокрема, проходження пенсійної та медичної реформи в Україні. Для нас особливо важливим є питання медичної реформи, тому що Дніпропетровськ є пілотним регіоном у проєкті реформування системи охорони здоров'я. Ми як працівники юридичної клініки проводимо роз'яснювальну правоосвітницьку діяльність і з цього питання, розповідаємо громадянам, що відбувається у правовому полі країни загалом та як до нього пристосуватися. Нам відомо, що населення ще мало обізнане з питання реформування медичної системи. Хотілося б нагадати, що на сьогодні, згідно із законодавством, пацієнт має право обирати лікаря на власний розсуд, а також медичний заклад другого і третього рівня незалежно від місця проживання та самостійно визначати, чи потрібно дотримуватися конкретного лікарського припису. До речі, зараз створюється реєстр клінік, які будуть безкоштовно надавати юридичну допомогу ВІЛ-інфікованим. Наша юридична клініка ДНУ надала інформаційне повідомлення про готовність допомагати таким хворим».

III Всеукраїнська науково-практична конференція «Правоосвітницька діяльність юридичних клінік на базі вищих навчальних закладів» відзначила актуальність обраної проблематики, зумовленої необхідністю практичної фахової підготовки студентів вищих юридичних навчальних закладів, у вирішенні якої важлива роль відводиться юридичним клінікам на базі вищих навчальних закладів.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

• На конкурс творчої молоді імені Івана та Марусі Гнип

Оксана РАДУШИНЬСЬКА (Старокостянтинов, Хмельниччина) – поетеса, прозаїк. Кавалер ордена княгині Ольги III ст.; член НСЖУ, НСПУ, Міжнародної Співдружності письменницьких Спілок; почесний громадянин м.Старокостянтинова.

Авторка 15 книг поезії, прози для дітей і дорослих.

Переможниця більше 50-ти міжнародних та всеукраїнських премій і конкурсів: «Гранослов», «Благовіст», ім. Олеся Гончара, «Православна моя Україна», «Кришталеві джерела», СФУЖО ім. Марусі Бек (Канада), «Золотий лелека», «Коронація слова», Кабінету Міністрів України, гранта Президента України. Відзнаки: «Українська Мадонна десятиліття», «Жінка III тисячоліття».

Оксана Радущинська

ЯБЛУЧНИЙ СПАС

- Тату, тату, там якісь люди приїжджі біля церковної брами стоять. Питають батюшку. - веснянкувате дівчатко років восьми, тоненьке, наче вербова гілочка, легко вибігло на ґанок за мить до того як перші рясні каплі дощу сипонули на подвір'я, і вже з порога загукала в хату.

Два відра яблук, назбираних у садку, стояли на сходах сільської хати, підманюючи скуштувати своїми жовто-сонячними боками і солодкими пахощами достиглого літа. Світ роївся передчуттям Спаса.

- Запитують – певно, у чомусь поради потребують.

Чоловік зустрів незнайомих глибоким вивчаючим поглядом очей кольору темного чаю. Повсякденний одяг не вказував на його приналежність до церковного сану, а бороду і довге волосся, стягнуте на потилиці у хвіст, отець Серафим не вважав необхідним доповненням образу теперішнього священика, тому й відмовився від них, лиш випала для того нагода.

- Слава Ісусу...

- Добридень. Ви настоятель цього храму? – старший за віком запитально кивнув у бік давнолітньої божниці. – Ми з районного відділу міліції. Лейтенант Єрьомін (тицьнув під ніс книжечку-посвідчення). Останнім часом було скоєно кілька крадіжок церковного реманенту, старовинних ікон. Чули певно? Ми перевіряємо чи все у вас гаразд?

- Дякувати Богу, все гаразд.

- Нікого підозрілого у селі не бачили?

- Та ми ж мало не на околиці світу живемо. Хто б чужий прибув – одразу помітили б.

- Це добре. Дозвольте нам у церкві подивитися. Вона не замикається?

- До Бога дорога завжди відкрита, - священик пропустив приїжджих поперед себе, - А двері храму мусимо замикати, бо ж самі он кажете, скільки ласих до поживи ходить землею.

У старій церковці пахло тишею і восковими свічками. Денне світло просочувалося крізь невеличкі вікна, ще вологі від недавнього швидкого дощу, розмиваючи візерунчастість вишитих рушників і суворі погляди святих на іконах.

Озираючись довкола, коротко перекидаючись коментарями і поглядами, правоохоронці поставили ще кілька незначущих питань, підсилених луною високої стелі храму, і поспішили покинути церкву. Вже провівши їх до авто, отець Серафим притримав дверцятку сріблястої іномарки, котру поспішав закрити водій, і ще раз пильно вдивився в приїжджих:

- І давно міліція у цивільному у приватному авто у службових справах їздить? – безколірним голосом поцікавився священик.

- Спостережливий батюшка!.. – зі натягнутим смішком видихнув сержант. – Так і ви, отче, також не в рясі до нас вийшли... Лишайтеся здорові!

Машина рвонула з місця, залишаючи колесами зім'ятий слід у мокрому спориші. Священик повернувся до церкви, обмацуючи поглядом кожний закуток, наче хотів пересвідчитися, що приїжджі не заподіяли ніякої шкоди розміреній тиші сільської божниці, в якій звряють свої душі Всевишньому звичайні грішні люди, чекаючи від настоятеля поради. Зрілий чоловік, котрий далеко не все свідоме життя був отцем Серафимом, що читає Святе Письмо і вислуховує недільні сповіді бабусь, стрічався на віку і з такими, як ці двоє на авто. І хіба ж то велика наука: ув очі людині зазирнувши – побачити там думки. Як би йому хотілося цього разу помилитись...

Лики святих дивилися з ікон чекально, із засторогою, мов хотіли пересвідчитися чи виправдає отець (а в минулому військовий-контрактник-вбивця) величну довіру, що зійшла на нього.

- Хто були ті люди? – веснянкувате дівчатко зручно вместило долоньку у великій татовій руці.

- З дороги збилися...

- А мама кличе нас обідати. Ходімо!

- Ходімо, доцю, ходімо.

Недільна відправа минула, як завше, спокійно та передбачено. З десяток сільських бабусь сумлінно відбивали поклони і хрестилися при кожному «Амінь». Спитий колишній голова колгоспу, судимий за розбазарювання комуністичного державного майна, кілька разів поривався по-дискутувати про довіру до політиків з набожними старими, проте щоразу знічувався під суворим позирком священика. Пришкандибав і одноногий каліка – ветеран Вітчизняної війни. Важко прилаштувався на табуретці, вовтузився, аж поки костур вислизнув із рук, з гуркотом впав на дерев'яну підлогу.

Ото і всі прихожани. Молодші люди до церкви йдуть здебільшого на великі свята. У неділю їм хочеться поспати. А хто не спить – обходить хвосту, що мукають, хрюкають, меккають і кукурікають в сільських обійстях. То їхній хліб зі смальцем і нова одежина. То – запорука вищої освіти для дитини, то реальна копійка на прожиття.

Отець Серафим кинув погляд через плече. Позаду, як і кожної відправи, стояли донька з дружиною. Обидві – тонкої статури, з великими світло-блакитними очима на білих без кровиночки обличчях. Паніматка Люба в спідниці до п'ят, блузці з довгим рукавом, запнута хустиною, наглухо обв'язаною навколо шиї. Натхненне обличчя. Спокійні тонкі вуста шепчуть молитву.

...Тоді вони також щось шептали. Тільки лице, підпухле від сліз і страждань, перекривлене мукою, не було таким одухотвореним. Біляве негусте волосся розтріпалося з затягнутого хвоста-«колоска», смикалося вітром, падало на плечі. Вона стояла на мосту через бурхливу каменисту річку, що брала свій початок високо в горах. Вода пінилася і шуміла внизу, вдаряючись в камінці і біжучи далі. Вона стояла, похитуючись, ніби п'яна, готова будь-якої миті злетіти сполоханою птицею, відірватися від землі, аби не терпіти більше земних страждань і сорому.

Продовження на стор. 10.

● На конкурс творчої молоді імені Івана та Марусі Гнип

Продовження. Початок на стор. 9.

Люди шумного містечка поспішали зранку на роботи і проходили повз покалічену душу, не бачачи чужих мук, а то й – презирливо змірюючи поглядом «непутящу». Ото вже потішила дівуля нічку! Тіло в синцях від засосів, вим'ятий одяг, босоніж... А вона – зламана, поругана – помирала від пекучого сорому і приниження. Студентська вечірка після зданої сесії... п'яна компанія... хтивє реготання...біль...

Не молодий вже семінарист взяв її за руку і – покірну – відвів від краю прірви. Спорожнілі світло-блакитні очі байдуже подивилися на нього. Льодяна рука вислизнула з рятівної долоні.

- Мені не можна повертатися в село. – пояснила йому, як знайомому. – Тато вб'ють мене. Проклянуть. А коли ще й... завагітнію – сусіди ворота дьогтем вимастять!.. В нас такі люди...Зганьблять...

- Так за що ганьбити? Хіба вагітність для заміжньої – дивина?

- Але я ж не...

- ...Заміжня. За мною... Підеш?

Вона пішла за ним з того мосту. Пішла по життю у глухе село за чоловіком-священником, піднесено втілюючи в реальність образ матушки, матері, дружини. За вісім років колишньому семінаристу, колишньому військовому з покаліченою після «гарячої точки» душею не випало зустріти надійнішу, мудрішу та вірнішу людину, аніж Люба.

...Крізь плескіт дощу і передранковий міцний сон вуха вловило звук роботи автомобільного мотора. Священик розплющив очі, дослухаючись... Поруч спокійно дихала уві сні дружина... Клацав годинник, звично перемірюючи ніч... Дзвінок цяпали дощові краплі, вдаряючись в металеву балію надворі... У чийомусь хліві загорлав, прокинувшись, півень... Ніби, нічого більше.

Серафим обережно, щоб не розбудити Любу, підвівся з ліжка, босоніж вийшов на ганок. Дощовий прохолодний ранок війнув у лице. Відчувалося близьке дихання осені: у мрячному повітрі, в пахотинні першого прижовклого листа, в гепанні дозрілих яблук у перестарілу траву.

Чоловік зачерпнув з відра води і зробив кілька великих ковтків. Він ніяк не міг отямитися від дивного марення, що привиділось перед самим пробудженням. Ніби зі старої ікони Богородиці сходить Пречиста Діва. Ту ікону незадовго до кончини подарувала для храму баба Явдоха. «Вона дуже давня – казала. – Від бабці моєї, небіжчиці, в спадок дісталася. Комуністи прийшли, то на-

казали спалити. Тато «спалю» каже, а сам заховав її. Потім німці хотіли забрати – вберегла...» І ось раптом сходить Пречиста Діва з тієї ікони, підходить до нього, до Серафима, котрий гортає парафіяльну книгу. Стоїть мовчки поруч, дивиться. А на долонях у нього проступає кров...

...Стукнули дверцята автомобіля.

- Тихіше ти, хворий! – просичав напарник. – Давай швидше вантажити. Бовдур, усе село перебудує!

У звичайному брудному мішку лежала старовина золота церковна чаша, кілька хрестів та ікона. Злодії відкрили двері храму відмичкою, навромацки прихопили здобич (благо, що за дня побували тут і все роздивилися) та вже збиралися зникнути у передсвітланковому дощі.

- Все патрулюєте? – почувлося ззаду лихе і насторожене.

Крадії остовпіли. Перед ними голіруч стояв священик: босий, майже оголений (видно, тільки з ліжка), змоклий і лютий.

- Йшов би ти звідсіля, батюшка, до своєї матушки. Ми вдома, що тебе не бачили. – той, що раніше представлявся сержантом, перший оволодів ситуацією.

- Не вийде. – Серафим наблизився, конвульсивно стискаючи руки в кулаки. – Я ж вас бачив.

- Ну й дурний ти!.. Тобі капець, піп! Нам втрачати нічого!

- Віддайте ікону. – священик, ніби знав, який саме лик вони викрали.

- Ікону віддати?.. Та я тобі зараз!..

Злодій, вихопивши ножа, кинувся на Серафима. Той легко відскочив вбік, перехопив удар і викрутив руку нападаючого з такою силою, що хряснули жили. Ножисько впав під ноги. А злодій вже шарахнувся від сліпучого удару в підборіддя, скорчився, відчувши гострий лікот свещеника у себе на грудях і безсило рухнувся на землю від удару коліном в живіт.

Минуло всього кілька секунд. Напарник крадія, що без свідомості розпластався по споришевій дорозі, вхопив мішок з накраденим і кинувся навтьоки. Серафим метнувся за ним.

Потоки небесної води хльостали по обличчю, засліплювали очі. Босі ноги сковзали по розкислій землі. Кулаки пашіли від того, з якою силою ними щойно наносилися удари. А ще було важко дихати від люті, від образи, від розпачу, від спогадів...

...- Андрію, Андрію, вернися! Не смій! Вб'ють!..

Це був уже, ніби, не він. Не в цьому житті, не в цьому тілі. Солдатська форма, автомат через плече, важкі черевики, що грузнули в болоті... Щойно на його руках помер найближчий товариш, а той, хто вкрав життя, без-

карно втікає до своїх. Звідки взялися сили, щоб наздогнати? Звідки ненависть, щоби

кулаками бити по обличчю, відчуваючи хрускіт кісток, непевне микання чужою мовою і закривавлене булькання людини? Звідки лютість, щоби не вгамуватись, навіть відчувши, як ослабло, перестало оборонятися і затихло під ним тіло убивці?..

- ...Ні-ні-ні!

Це вже тепер, вже насправді...

Крадій шпурнув мішок з награбованим подалі. Перелякані вирячені очі благально подивилися на скаженого священика, що схопив його за барки і несамовито тряс, аж хилиталася тому голова.

Серафим розжав кулаки. Злодій впав, поспіхом підвівся і, спотикаючись та оглядаючись, метнувся геть. Його милосердно сховали старі дерева яблуневого саду, заступивши гілками.

Хоча священик і не мав на меті продовжувати наздоганяти втікача. Він підняв залишений мішок з поцупленим церковним реманентом. Навіщо опустився перед ним на коліна під дощовим небом посеред яблуневого раю і почав виймати з мішка ледь не вкрадені речі. Руки все ще тремтіли від пережитого нервового надлому. Хрест... Золота чаша для причастя...Стара Біблія, обшита жовтим металом... На самому споді лантуха, замотана в кусок полотнища, лежала Явдошина Богородиця.

У невірній млі світу, що розвидняється, Серафим дивився на старовинну ікону з трепетним захопленням. Дощ ляпотів по лику, розтікаючись сльозами. Тремтяче, чоловік склав докупи пальці правіці, озоривши себе хрестом, не відводячи погляду від образу Пресвятої Діви.

Поруч хльоснули мокрі гілки. Важке сопіння... Перекошене ярістю обличчя першого нападаючого... І пекучий біль холодної сталі під правим нижнім ребром...

- Здохни за свої ікони... - плюнув в обличчя злодій, віддаляючись.

Серафим відчув як слабне, за-терпаючи, тіло. Щось тепле і липке стрімко почало розтікати по шкірі. Ні, то не «щось», то кров. Він добре це знав. Помацав рукою в місці сталевого удару – долоня забрагнилася. Священик спробував підвестися, але ноги підступно підкосилися і він зі стоном рухнувся у високу мокру траву на старовинну ікону, котру досі не випустив з рук.

Десь за садком почувся голоси односельців, що поспішали на допомогу, найвірніше підняті з ліжок Любою.

...А світанок пахнув проливним дощем, перезрілою гіркотою трави і солодким-солодким, терпким духом Яблучного Спаса.

● Пресс-центр НГУ

Студенти НГУ піклуються про екологічну безпеку планети

Студенти Гірничого завжди активно беруть участь у різноманітних заходах, спрямованих на підвищення кругозору молоді та встановлення міжнародних наукових й дружніх контактів з представниками провідних вузів Європи. Не став винятком й проект під назвою Ec(h)o – Environmental Changes Human Obligation, - що проводиться співтовариством молодих науковців ProFuturo, який діє на базі Краківської гірничо-металургійної академії ім. Сташіца у м. Краків (Польща) з 22 по 30 квітня цього року.

Окрім студентів Гірничого університету та КГМА ім. Сташіца, учасниками стали представники Технічного університету Фрайберзька гірничої академії (Фрайберг, Німеччина) та Санкт-Петербурзького інженерно-економічного університету (Санкт-Петербург, Росія). Захід проходив під патронатом програми Європейського Союзу «Молодь в дії» та Фонду охорони навколишнього середовища та водного господарства Малопольського Воєводства.

Надзвичайно цікава програма проекту захопила нас одразу: щодня ми дискутували з приводу різноманітних екологічних питань, що потребують нагального вирішення, брали участь у практичних заняттях типу workshop, відвідували екскурсії та зустрічались з провідними представниками компанії, які працюють у сфері новітніх альтернативних та енергозберігаючих технологій. На проєкті була присутня молодь із

власними думками та переконаннями з приводу тих чи інших екологічних проблем, тому сумувати нам не доводилось, бо завжди був привід подискутувати!

Окрім екологічної орієнтації, проєкт мав ще одну направленість – зближення молодих людей з різних країн Європи та подолання міжкультурних бар'єрів. Протягом усього проєкту панувала дружня та щира атмосфера, усі учасники були налаштовані на спілкування, обмін досвідом та знаннями. Представники польської команди підготували вражаюче захоплюючу вуличну гру, яка дозволила учасникам проєкту ближче познайомитись із прекрасним містом Краків та побачити його найважливіші історичні та туристичні принади.

Загалом від проєкту залишились лише найтепліші спогади, адже без виключення усі представники національних груп були яскравими індивідуальностями та просто гарними людьми. До речі, саме наша команда отримала приз за кращу презентацію своєї країни та вразила інших власноруч зробленими подарунками – традиційними українськими ляльками-мотанками.

Проєкт Ec(h)o має за мету змінити світогляд людей стосовно існуючого відношення мешканців Землі до навколишнього середовища, тому він дійсно заслуговує на продовження. Не будьте байдужими до природи, бо ми з вами єдині, хто може врятувати планету!

ІАЦ НГУ.

● «Весняний поетичний розмай»

Весна

Ось іде весна ланами,
Перелогами, лісами.
Де не ступить – з-під землі
Лізуть паростки малі.
Як опустить вниз правицю -
Зеленіє скрізь травиця.
Як лівицю підведе -
Всюди листя молоде.
На берізку гляне зблизька -
У сережках вся берізка,
До верби підійде – ба! -
В білих котиках верба.
А як здійме руку вгору
До блакитного простору -
З кожним помахом руки
Линуть з вирію пташки.
Розквітають в луках квіти,
Зеленіють в лісі віти.
Все зелене, молоде...
За весною літо йде!

Наталка ЗАБІЛА

Навесні

Надійшла весна прекрасна,
Многоцвітна, тепла, ясна,
Ніби дівчинка в вінку.
Ожили луки, діброви,
повно гомону, розмови
І пісень в чагарнику.

Іван ФРАНКО

Веснянка

“Весна прийшла!
Тепло знайшла!” -
Кричать дівчатка й хлопчики.
“Цвірінь-цвірінь!
Журбу покинь!” -
Клопочуться горобчики.
Приліз дідок,
Зліз на горбок -
У хаті будь не хочеться.
Тепляк дмухнув,
Крилом махнув,
По бороді лоскочеться.
Все ожило,
Все розцвіло,
І рій дітей привітеньких
На той горбок
Несе вінок
З фіалочок блакитних.
Бринить дідок,
Як той мачок
Крапчастий і повнесенький;
Кричать, гудуть,
Далеко чуть
Таночок голоснесенький:
“Весну шануй,
Не спи, воркуй,
Наш голуб зозулястий!
Не в'янь, рости,
Красуйся ти,
Королику квітчастенький!”
“Цвірінь!Цвірінь!
Журбу покинь!” -
Підспівують горобчики;
І я зрадів,
Помолодів,
Як ті дівчата й хлопчики.

Леонід ГЛІБОВ

РЕАЛІЇ І ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

29 травня 2013 р. у Європейському містечку, спеціально побудованому між Дніпропетровською обласною радою та облдержадміністрації з нагоди проведення Конференції Асамблеї європейських регіонів 25-27 травня, відбувся Круглий стіл «Академічна мобільність науковців Дніпропетровщини». Ініціаторами та організаторами такої дискусії стали Рада молодих вчених Дніпропетровської області та Департамент освіти і науки облдержадміністрації. Участь у Круглому столі взяли понад 100 учасників з 17 ВНЗ/НДУ області [1].

Професійна, академічна мобільність є одним із засадничих принципів сучасної європейської освіти, одна з ключових цілей Болонського процесу; важлива складова процесу інтеграції вищих навчальних закладів у міжнародний освітній простір (Болонська декларація, Лісабонська стратегія, Лондонське комюніке, Бухарестське комюніке, Стратегія «Європа 2020», доповіді Світового банку тощо). Саме тому ця актуальна тема стала предметом обговорення молодих науковців, студентів, представників міжнародних відділів і держслужбовців.

У вітальному слові заступник начальника управління науки, вищої та професійно-технічної освіти Департаменту освіти і науки Ірина Шумір наголосила на європейському векторі розвитку Дніпропетровщини, в освітній політиці зокрема, підкресливши значущість проведення Конференції Асамблеї європейських регіонів у Дніпропетровську для соціально-економічного поступу не лише нашого регіону, а для європерспективи України.

Голова ради молодих вчених, к.е.н., доцент Роман Безус зазначив, що академічна кар'єра сучасного вченого, його соціальний статус безпосередньо ув'язані з мобільністю: зі збільшенням «різних місць», зазначених в автобіографії вченого, збільшується ймовірність виграти ним конкурс і зайняти більш високу академічну позицію, збільшується його затребуваність на академічному ринку праці. Тому мова все частіше йде не про «вплив умів», а про процес «перетікання, обміну, циркуляції умів», який носить транснаціональний характер і набуває автономного існування. Україна в свою чергу повинна для себе розробити певну як національну так і регіональну стратегію використання результатів міжнародної академічної мобільності, бачення того, як вони будуть сприяти підвищенню рівня вітчизняної освіти та науки.

Рада молодих вчених Дніпропетровської області зараз проводить соціологічне дослідження міжнарод-

ної академічної мобільності молодих вчених, керівником якого є к.соц.н., доцент Національного гірничого університету, докторант соціології Люблінського Католицького університету Яна Павла II (Польща) Лариса Колісник. За попереднім аналізом отриманих результатів дослідження встановлено, що 15% опитаних молодих науковців уже брали участь у міжнародній академічній мобільності, в т.ч. 6% більше одного разу. 56% відзначили, що не брали участь, але планують. І тільки кожен 5-й навіть не планує. Було названо також мотиваційні пріоритети та перешкоди для професійної мобільності молодих науковців.

Детярьова Ірина, к.філол.н., доцент Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, стипендіат Фондації польських ректорів та Інституту суспільства знань (Польща) свій виступ присвятила питанню мультилінгвальної компетенції як передумови міжнародної академічної мобільності. За результатами досліджень основними перешкодами міжнародної мобільності на ринку праці у країнах ЄС є мова (незнання мов) і брак інформації. В умовах розширення економічних та культурних зв'язків між країнами, процесів інтеграції та глобалізації, мобільності та багатомовності Європи знання іноземних мов важливі й необхідні для будь-якої освіченої людини. Іноземна мова – це засіб і шлях самореалізації конкурентоспроможного фахівця. Одна з цілей, поставлених перед системою європейської освіти, – знання трьох європейських мов. Інституції ЄС, ООН, ЮНЕСКО декларують і реалізують політику мультикультуралізму та мультилінгвізму. Сьогодні для моло-

дих науковців України є багато програм і науково-освітніх проектів, підтримуваних як українською владою, так і міжнародними фондами. Але багато науковців неспроможні взяти у них участь часто через відсутність якісної іношомовної підготовки, мовна некомпетентність стає перешкодою для талановитих і перспективних молодих вчених. Мобільність неможлива без знання іноземних мов, тому іношомовна (мультилінгвальна) компетенція має стати домінантою компетентнісного підходу в освіті, а іноземна(і) мова(и) – пріоритетною основною дисципліною у навчальному закладі протягом усього періоду навчання.

У своєму виступі «Особливості міжнародної освітньої міграції в контексті підготовки фахівців для агробізнесу» начальник міжнародного відділу Дніпропетровського державного аграрного університету, к.е.н., доцент Ірина Воловик зазначила, що стрімке зростання світового попиту на продовольство та сировину, залучення іноземних інвестицій в агробізнес, активна регіональна політика щодо підтримки розвитку сільського господарства зумовлюють високі критерії якості освітніх послуг, які надають аграрні вищі навчальні заклади. У ДДАУ велику увагу приділяють практичній підготовці та стажуванню студентів і випускників, в тому числі за кордоном. Географія стажувань дуже широка: Данія, Швейцарія, Франція, США, Португалія, Польща. За 2010-12 рр. закордонні стажування пройшли понад 200 студентів та випускників ДДАУ. Серед партнерів університету особливе місце займають Вища інженерна школа Франції (ESA d'Angers, LaSalle Beauvais, ISFRADA) та Федерація «Обміни Франція-Україна» (FEFU). Завдяки мовним та професійним стажуванням, програмам подвійного диплому та другого магістерського диплому студенти мають змогу за кошти май-

бутніх роботодавців отримати другу вищу освіту у Франції і гарантоване місце роботи на провідних посадах у французьких компаніях, що працюють в Україні (RGТ Siemens, Lactalis, Maisadour, Credit Agricole).

Ганна Циверенко, к.ю.н., начальник міжнародного відділу Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля у своєму виступі «Освітні закордонні стажування студентів Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля» яскраво і ґрунтовно презентувала міжнародну освітню діяльність університету, міжнародні проекти, спільні з європейськими партнерами освітні програми. Університет позиціонує себе саме як сучасний вищий навчальний заклад європейського зразка і європейського рівня, що підтверджує міжнародна діяльність, перелік партнерів університету. Одним із ключів до такого успіху в університеті є сильна мовна підготовка.

Студенти також взяли активну участь в обговоренні питань мобільності, зокрема Оксана Гололобова, голова студентської ради Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна представила доповідь на тему «Роль студентських наукових товариств у формуванні потенціалу міжнародної академічної мобільності». У транспортному університеті за підтримки студентського самоврядування, ради молодих вчених та науково-дослідної частини університету створено всі умови для плідної роботи студентського наукового товариства, що безпосередньо позитивно впливає на формування потенціалу міжнародної академічної мобільності. Студенти мають змогу взяти участь не лише у Всеукраїнських олімпіадах та конкурсах, а й у міжнародних. Крім цього на базі університету щорічно проходять міжнародні науково-практичні конференції, серед яких широкої відомості «Інженер III тисячоліття» та «Екологічний інтелект». Багато існує і міжнародних програм, за якими студенти мають змогу отримати диплом подвійного стандарту – європейського та українського (проект MISCTIF в рамках загального європейського проекту «Магістр: «Інтероперабельність/ Безпека/ Сертифікація») або пройти стажування у великих транспортних університетах (наприклад, Ланьжоу, Китай).

Не менш цікавою та інформативною стала доповідь Вадима Коваленка, к.т.н., доцента Українського державного хіміко-технологічного університету «Участь у Всеукраїнських і Міжнародних конкурсах як щабель для подальшої академічної та наукової мобільності», було справедливо зауважено, що у програмах академічної та наукової мобільності приймають участь кращі студенти, які мають внутрішню потребу та готовність для цього. Займатися «виросуванням» таких студентів можна і потрібно починаючи вже зі шкільного віку. Під керівництвом Вадима Коваленка та Валерія Котка з 2005 року було підготовлено 26 переможців всеукраїнських та міжнародних конкурсів наукових робіт учнів, які навчаються у хіміко-екологічному лицейі м. Дніпропетровська. Іменами трьох із них названо малі планети Сонячної системи, і в подальшому вони стали успішними студентами як українських вишів (Дніпропетровськ, Київ), так і закордонних (Польща).

Отже, підсумовуючи роботу Круглого столу, можна констатувати два факти: 1) можливостей у європейському та світовому освітньому просторі для професійної академічної мобільності сьогодні безліч, але скористатися ними можуть не всі, і однією з основних перешкод є незрозуміння цього процесу і відсутність підтримки з боку освітніх менеджерів та мовна некомпетентність; 2) академічна мобільність у наших університетах є, і вона досить активно розвивається у студентському середовищі переважно завдяки міжнародним проектам (Tempus/Tacis, Erasmus Mundus), але для молодих науковців це стає питанням особистого характеру, особистого професійного розвитку, адже переважну більшість міжнародних відряджень вчені фінансують самостійно і «за рахунок приймаючої сторони». І хоча протягом останніх років у молодих вчених все-таки з'явилася можливість проходити стажування за межами України за рахунок коштів Міністерства освіти і науки, але для більшості українських науковців основним джерелом фінансування академічної мобільності є кошти міжнародних фондів та іноземних країн.

Роман БЕЗУС, Ірина ДЕГТЯРЬОВА, Рада молодих вчених Дніпропетровської області.

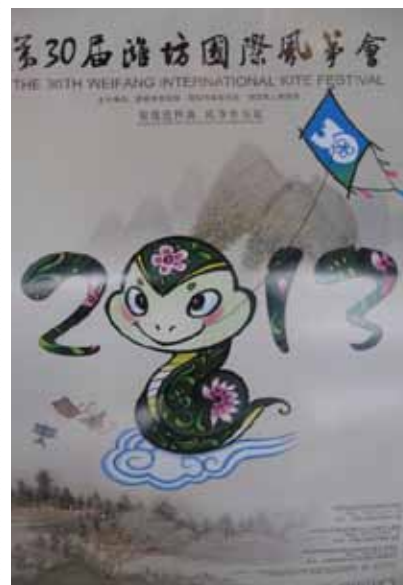
[1] Придніпровський науковий центр, Дніпропетровський державний аграрний університет, Дніпропетровський національний університет ім. О.Гончара, Національний гірничий університет, Національна металургійна академія України, Дніпропетровський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України, Інститут гастроентерології НАМН України, Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, Український державний хіміко-технологічний університет, Інститут сільського господарства степової зони НААН, Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, Дніпропетровська державна фінансова академія, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпропетровська медична академія, Інститут підприємництва «Стратегія» (м. Жовті Води), Криворізький національний університет (м. Кривий Пир).

Україна отримала кубок на фестивалі повітряних зміїв

Відбувся 30-й міжнародний фестиваль повітряних зміїв у м. Вейфан Китайської Народної Республіки.

Україна була на фестивалі повітряних зміїв у складі переможців Всеукраїнського фестивалю зміїв гуртківців станції юних техніків Довгинцівського району м. Кривого Рогу: Вадима Подкопаєва, Романа Кондратенко, керівника гуртка та директора станції юних техніків О.А. Сільченко, директора комунального позашкільного навчального закладу «Дніпропетровського обласного центру науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді» Л.В. Волкової та М.В. Тимошенко.

Програма фестивалю була різноманітною – відкриття, запуск зміїв, театральні запуски, відвідування парку, нагородження переможців.

Команда України отримала Кубок.

Інф. ДОН ОДА.

• Спеціально для «Бористену»

ЗБЕРІГАЮЧИ ТРАДИЦІЇ

Святкування весіль у містечку Старий Вишівець на Галичині досі проводять в дусі українських традицій. Не все збереглося, але те, що передалося від діда до сина, від матері до доньки на правду прикрашає ритуалами та звеселяє душі гостей. Ось і недавно побралися наречений Василь та наречена Надія. Примітно, що і познайомилися вони одного разу під час гулянь на Івана-Купала. Наречена у національному вбранні разом з друзками, хрещеною матір'ю та кількома гостями їдуть перед основними церемоніями вклонитися батькам нареченого. Вклоняючись також дарує подарунки членам родини. Наречений переходиться, його не має бачити в той день суджена. За столом наречена не їсть і не п'є, засмучена, що не побачила судженого. Тим часом гості, усіляко замовляючи зуби майбутній родині, цуплять зі стола щось смаченьке для молодої.

Наступного дня відбулася святкова реєстрація у красивому замку, родинному гнізді Корибутів – Вишневецьких. А опісля, обов'язково шлюб у старовинній, дерев'яній церкві Старого Вишнівця. Всі атрибути від рушників вінчальних до серветок для

вінця, тарілки для обручок та інше витончено і майстерно вишила сестра молодой Алла.

Традиційним є купити весільну квітку у дружок, одруженим чіпляють на правий бік, неодруженим на лівий.

Звичайно, час не зупинити і застілья було в ресторані, теж до речі оформлений з історичною тематикою місцевості, флористом та іншими додатками сучасності. Зав'язування у хустину молодої, на ознаку, що вона вже молодиця, а не дівчина, поєднується у нинішні часи і киданням букета молодої. До речі, колись молодда розкидала по обидва боки стола прикраси з короваю, в кого потрапить та і вийде заміж наступною. Справжньою окрасою весілля на Тернопільщині є велика пишна і смачнюща хлібина, звана короваєм. Її випікають хрещені батьки молодят. Роздають свати, друзі молодого і молодої, часто ними є власні діти хрещених батьків. Оголошуючи кому зараз віддадуть кусочок, примовляючи наприклад: «від пана молодого, від пані молодої - коровай гостям молодой». Чи хрещеним батькам чи друзкам і так кожним гостям, в час, коли коровай доставляється до того чи іншого гостя, музики грають віват. А якщо врахувати, що гостей 200 чоловік, то дивіться до ранку і дочекається короваю.

Зберігаючи традиції, зберігаємо код свого народу та наших предків. Передаємо далі все святе, що дано нам славними українськими традиціями.

Людмила БРЕГА.
На фото: Наречена разом з друзками на уклін до батьків; весільні короваї.

«Україна – невмируща спадщина»

МУЗЕЙ ГЕТЬМАНСТВА

З метою правдивого висвітлення проблем державотворення в Україні, надання неупередженої оцінки її видатних діячів, розкриття специфічної форми правління адміністрації доби Гетьманщини – 11 березня 1993 року розпорядженням Представника Президента України у м. Києві було створено Музей гетьманства.

Музей гетьманства – це державний культурно-освітній та науково-дослідний заклад історичного профілю, осередок пам'яток матеріальної та духовної культури, пов'язаних з історією та традиціями козацько-гетьманської доби.

Будинок, який сьогодні є музеєм, - пам'ятка архітектури кінця XVII - з надбудовами в XIX ст., відомий в Києві як «будинок Мазепи». Його відреставрували за рахунок фінансування Київської міської державної адміністрації, Благодійного Фонду Івана Мазепи, а також за кошти української діаспори, зокрема визначного громадського діяча із США Маріяна Коця.

Ключовими завданнями Музею є збереження, комплектування, вивчення і використання пам'яток історії та культури України козацько-гетьманської доби та висвітлення проблем державотворення в Україні.

У стінах музею постійно проводяться численні історико-тематичні, художні виставки, науково-практичні конференції, дискусії, громадські і мистецькі заходи. Періодично відбуваються засідання дискусійного клубу «Гетьманська вітальня». Постійно діють наукові виставки «Гетьман Іван Мазепа», «Пилип Орлик – Гетьман, автор першої демократичної конституції України» і «Павло Скоропадський та Українська держава 1918 року».

Основні фонди Музею налічують понад 6000 експонатів.

04070, вул. Спаська, 16-б.

Тел.: (044) 425-55-49,

факс (044) 462-52-90.

Музей працює щоденно, окрім п'ятниці, з 10.00 до 17.00.

• Сто рядків про книгу

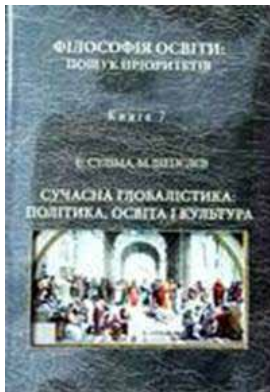
НОВІ РУБЕЖІ У РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ

У період реформ і глобальних перетворень, коли вибір стратегії розвитку суспільства може бути непередбачуваним, значно підвищується значимість системи освіти. Втім, за умов зміни систем цінностей і соціальних пріоритетів трансформуються й ціннісні та інші основи самої системи освіти.

Сучасна українська дійсність характеризується зростаючою відірваністю людини

від соціуму, фехтувальним ставленням до її потреб, інтересів і цінностей. Саме тому чи не найбільш актуальним завданням сучасного розвитку суспільства є перехід від економікоцентричної до людиноцентричної моделі розвитку, за якої не людина пристосовується до заданої іззовні системи відносин, а система починає обертатися навколо людини, дозволяючи їй самореалізуватися в повній мірі своїх сил і талантів. Враховуючи визначальну роль освіти і виховання у формуванні не лише світогляду людини, але й її здібностей до саморозвитку і самореалізації, втілення цього завдання має починатися з вироблення і реалізації на практиці людиноцентричної філософії освіти.

Саме в цьому сенсі дуже знаковою подією для українського науково-педагогічного співтовариства стала поява минулого року циклу наукових праць «Філософія освіти: пошук пріоритетів» авторського колективу під керівництвом академіка НАН України і НАПН України, ректора КНУ імені

Тараса Шевченка Л. В. Губерського. Він містить сім книг: «Роздуми про освіту: Філософія та методологія» (В. П. Андрущенко), «Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Філософія людини і освіти» (В. Г. Кремень), «Філософія як теорія та методологія розвитку освіти» (В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський), «Філософія: історія, суспільство, освіта» (Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, В. В. Ільїн), «Освітня політика: Огляд порядку денного» (В. П. Андрущенко, В. Л. Савельєв), «Світанок Європи. Проблеми формування нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття» (В. П. Андрущенко), «Сучасна глобалістика: політика, освіта і культура» (С. М. Суліма, М. А. Шелєв).

Поєднані спільним задумом визначення змісту і головних концептуально-методологічних принципів філософії розвитку освіти у XXI столітті, співавтори проекту запропонували цілісний, системний погляд на сутність, тенденції та суперечності розвитку модернізаційних процесів в освіті в контексті глобалізації та інформаційної революції, утвердження ринкових відносин та демократії, всебічно розкрили концептуально-теоретичні засади дискурсу освітньої політики в Україні і світі, сформулювали бачення таких фундаментальних проблем, як досягнення балансу традицій та інновацій в освіті, формування єдиної шкали педагогічних цінностей, діалектика прагматизму і духовності у сучасній і майбутній педагогіці, трансформація простору освіти в умовах

сучасних постіндустріальних реалій та формування глобальної освітньої політики.

Окремі праці циклу були перекладені англійською та російською мовами й мали широкий резонанс поза межами нашої держави. Вони стали значним інтелектуальним чинником інтеграції України у світовий та європейський освітній простори. Закладені у цьому «семикнижжі» принципи і стратегії розвитку сучасної освіти вже сьогодні реалізуються у європейській освітній політиці. 23 - 25 травня 2013 року у Франкфурті-на-Майні (Німеччина) в Університеті Гьоте відбувся Другий Форум Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи (її президентом є В. П. Андрущенко, ректор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова), на якому була ухвалена духовна платформа підготовки Нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття - Педагогічна Конституція Європи. Вона є документом, що визначає принципи та методологію філософії та політики процесу підготовки сучасного педагога для об'єднаної Європи XXI століття. В ній, зокрема, сформульовані принципи педагогічної освіти і педагогічні цінності. Цими основними принципами є принципи людиноцентризму, науковості, доступності, системності, практики, індивідуального підходу, творчості, академічної автономії, креативності та інноваційного розвитку. Основними педагогічними цінностями є толерантність, демократія, миролюбність, екологічна безпека, права людини і солідарність, милосердя і совість, відповідальність.

Прийняття Педагогічної Конституції Європи стало вагомим свідченням високого авторитету української школи філософії освіти і педагогічної науки в Європі. Ця подія, разом з виходом у світ фундаментального циклу праць «Філософія освіти: пошук пріоритетів», стали справжніми новими рубежами у розвитку вітчизняної філософії освіти.

**Доктор філософських наук,
професор С.О.ТОКОВЕНКО.**

ТУРНІР ПАМ'ЯТІ СПРАВЖНЬОГО ПРОФТЕХІВЦЯ

Профтехосвіта Дніпропетровщини має свої славні традиції. Три роки поспіль проводиться турнір пам'яті колишнього директора Дніпропетровського навчально-виробничого центру підготовки та перепідготовки робітників машинобудівної галузі та зв'язку Миколи Петровича Ревнівцева.

Учасниками турніру є збірна команда кращих гравців міського турніру з міні-футболу серед учнів і працівників професійно-технічних навчальних закладів, збірні команди учнів ПТНЗ Дніпродзержинського молодіжного округу, окремі команди за бажанням і команда учнів – господарів поля «Металіст».

Обласна організація Всеукраїнської асоціації працівників професій-

но-технічної освіти запровадила перехідний кубок імені М.П. Ревнівцева за I-е місце, яким нагороджується команда-переможець, медалі кращому воротареві, нападнику, бомбардиру, захиснику, а також грамоти, дипломи, подарункові м'ячі. Так символічно відзначається День пам'яті шанованої людини.

Традиційно турнір проходить в Дніпропетровському навчально-виробничому центрі підготовки та перепідготовки робітників машинобудівної галузі та зв'язку (нині Дніпропетровському центрі професійно-технічної освіти). Друзі, рідні, колеги і просто знайомі вкотре згадають людину, яка своєю невтомною працею примножила

славу професійної освіти Дніпропетровщини, а учнівська молодь своїми спортивними успіхами стверджує прагнення та досягнення Миколи Петровича за життя.

ІНФ. ДОН ОДА

• Нашого цвіту – по всьому світу

Галина УГРИНА (Чикаго, США)

«ВИШИВАНКА» ЗВІТУЄ!

Ними була створена дитяча школа танцю «Вишиванка» при парафії святого Йосифа Обручника. Сьогодні колектив налічує 94 учасники. Діти тут – різного віку, і праці – доволі! Двічі на тиждень, по понеділках та середах, по 5 (!) годин займаються діти улюбленою справою. Хто знає, як працювати у школі, той належно оцінить титанічну працю керівників такої маси дітей, які не самоорганізуються вже при останніх звуках дзвоника, що кличе на звичайний урок. Специфіка уроків танцю є набагато складнішою. Тому від усіх батьків і просто глядачів – низький уклін справжнім ентузіастам, проте професійним людям – Павлові та Оксані Федьківим!

Звіт-концерт відбувся у переддень Дня Матері в стінах церковної зали на Камберленд. Ціна квитка була бюджетною, тому будь-хто міг дозволити собі помилуватися молоддю творчою порослю. А видовище було справді вартісним! Керівники підготували танці різних регіонів України у виконанні дітей різного віку. І якщо, скажімо, вивчені цього року «Буковинський дівочий» або закарпатську «Березнянку» виводили дівчатка старшої групи, то українську польку, танці «Каченята» чи «Ламбаду» – найменшенькі, які «стлибали і цясто навіть падали», вирішивши, мабуть, показати «ВСЕ»! Якщо завдання митця – викликати емоції, танцювальні мурашки виконали його: зворушення не було меж!

Маленький відступ: чи давно вже ти гуляв у весняному гаю, шановний

бруньковані як слід гілки, як безпричинно, на перший погляд, хочеться співати й танцювати! Отак почуваш себе, коли перебуваєш у безпосередній близькості з дитиною чи юнкою. Ще звернута у тугий бутон, не осмислена ними самими, пручається вже енергія росту, виходу творчості...

На сцені підлітки показували українську красу у стриманості «Поліської польки» й шаленство «Карпатського краю», елегантність «Вальсу», з його лебединими крильми-боа, незайманої близьки сукнями, сонячні промінчики маленьких «каченятко». Окремо слід сказати про чудові костюми виконавців. Львівська дизайн-студія «Рута» виготовила і сорочки, і головні убори поліського регіону, а також – костюми для буковинського та закарпатського танців. Наша місцева майстриня Тетяна Мельничук (вона ж і мама однієї учасниці!) пошила спіднички, корсетки для «Поліської польки» і всі костюми для найменшеньких. Павло і Оксана Федьківі шлють окремо їй низький уклін!

А своїми керівниками не можуть натішитися батьки. Я розмовляла з декількома парами. Тетяна і Володимир Буяки мають 6-річну донечку. Три роки поспіль Ангелінка займається у «Вишиванці». Любить всі танці, проте має схильність до хіп-хопу. Батько, на жаль, не має можливості водити дитину на репетиції: цим займається мама, проте на концерти приходить із задоволенням. Батьки 6-річної Єви, Ілона та Ярослав Ославські, теж обожають справу їхньої дитини, не пропускають занять,

прислуховуються до порад керівників колективу. Дівчинка і гопачок танцює залюбки, і хіп-хопом захоплюється.

Гостею вечора стала Діана Собчук, яка у минулому була учасницею танцювального колективу. Три пісні: «Вишиванка», «Мамо...» (для матері, що була присутньою) та італійська «А Моге» були нагороджені оплесками. Всім мамам і своїй, вже покійній, вірш «Посвята матері» подарувала професійна декламаторка Леоніда Митничук, активна учасниця всіх концертів у нашій великій громаді.

Неозброєним оком видно сильну волю Павла Федьківа, налагоджену дисципліну в колективі і серед батьків, адже без цього результату не досягнеш. У розмові з ним я дізналася, як сильно розраховує колектив на громаду, її фінансову підтримку, на Кредитну Спілку «Самопоміч», яка цього разу виділила \$1000 на його потреби. Щиро вдячними є батьки і діти настоятелеві храму св. Йосифа Обручника за надання можливості відчутти себе вдома при парафії. Від себе додам (бо відчула це), без волонтерів будь-яка справа у діаспорі загине, тому діймо, людоньки, не спимо!

Повною несподіванкою для Павла і Оксани стало привітання і подарунок від батьків. Видно, що мами й тати реалізують у дітях свої колишні мрії про сцену, творчість. Настоятель о. Микола Бурядник подякував від себе всім учасникам правдивого свята щиро і зі змістом! Вела звіт-концерт мила вродливиця, франківчанка Ірина Козак. Весь звук зосереджувався у руках теж фахівця, музиканта Тараса Корецького. Відео-та фотозйомки вели не тільки представники медіа, а, здається, увесь зал!

Щиро дякую Вам, Павле та Оксано, за працю і любов до справи, а діткам – за творчість і радість!

ЗАПОВІДІ БЛАЖЕНСТВА

Євангеліє від Матвія (5, 3-13)

В основу бесіди покладено книгу о. Олександра Меня „Світло в п'яті сьє“, яку переклав українською мовою Лев Хмельковський і випустило в світ львівське видавництво „Свічадо“ у 1995 році. Талановитого християнського просвітителя о. О. Меня вбили у Подмоскові 9 вересня 1990 року ударом сокири по голові. Його вдова Наталя Григоренко доручила Л. Хмельковському переклад творів о. О. Меня.

Не раз ми чули такі знайомі для нас слова: «Блаженні вбогі духом, блаженні засмучені, блаженні миротворці», – так починається Проповідь Спасителя на горі, у якій зосереджене головне євангельське вчення про життя. І, мабуть, ніколи людина не вичерпає всієї глибини цих священних Божих слів. Нагірна Проповідь не випадково виголошена саме на горі. Як у давнину на горі був даний синайський Закон, так, піднявшись на одну з гір поблизу озера Галілейського, Господь проголосив Свою Благу Вість, Свій Новий Заповіт, Своє Нове життя. З цієї гори пролунали слова про життя оновлене.

Починається ця проповідь зі слова «блаженні», тобто щасливі, що мають повноту життя, а закінчується заповіддю блаженства, а точніше, обітванням блаженства, так: «Радійте та веселіться, – нагорода бо ваша велика на небесах!»

Про кого ж мовить Господь?

Про тих, хто завжди мав успіх? Ні.

Про тих, хто завжди жив безжурно, безболісно, безпечально? Ні.

Про тих, хто не зустрів у житті перешкод, розчарувань? Ні.

Він називає щасливими тих, хто плаче, кого переслідують за правду, і говорить нам, що у самому стражданні Господь з нами перебуває.

Чи це нас стосується? Безпосередньо! Тому що весь світ страждає, кожна людина страждає. Недарма у Новому Заповіті говориться: «Світ лежить у злі». Гірка правда. Ми народжуємось у цьому світі з плачем і йдемо так само. Нас вражають хвороби і немочі. Життя людське коротке. Людина, народжена жінкою,

бідна днями й багата скорботою. Справді, поглянемо на наше життя і побачимо, скільки було негараздів, прикрощів, можна сказати, жодного дня не минає, щоб людина не сумувала, не терзалася, не страждала від душевного і тілесного болю. Врешті-решт, не встигнувши розквітнути, вона починає в'янути, слабшати, відчувати на собі холодну, невблаганну руку смерті. Ніяка земна слава, найзахоплююча і сліпуча, не може приховати від нас ці немочі, і коли людина, стара і хвора, перебуває на вершині влади, – насправді це нещасна людина і ніякі прославлення не можуть замінити їй втрачене.

Неможливо все перелічити, що нас переслідує у житті: зрада друзів, розлука з дорогими людьми, нездійсненість наших пристрастних бажань, удари по нашому самолюбству, розчарування в людях і загальна наша гріховна неміч. І скільки б не змінювалось життя на землі – за чим страждали люди п'ять тисяч років тому, за тим страждають вони і тепер. І ті ж у нас гріхи, і ті ж у нас смутки, і те саме нас тривожить в близьких і в далеких, і немає миру на землі – як була війна, так і залишається повсюдно – таке людське життя. Воно схоже на темну печеру, в якій ледь жевріє вогник і люди бредуть, щоб прийти до ще темнішої ями, бредуть один за одним, швидко долаючи свій шлях. Це правда про життя. Все прекрасне забувається. Як сказав поет Гаврило Державін:

«Ріка часів у своїй течії несе всі діла людей

І топить у безодні забуття народи, царства і царів...»

Усе минає, нічого не залишається, така правда, чорна, похмура правда, і тому Святе Письмо говорить нам, що «світ у злі лежить». Сам Господь говорить нам: «У світі матимете скорботу».

То чому ж Він, звіщаючи нам Своє вчення, починає зі слів «ви блаженні», «ви щасливі» і закінчує: «радійте і веселіться». Ми запитуємо, Госпо-

ди, які ж ми щасливі, коли живемо серед смутку і горя? Як можемо ми радіти і веселитися, коли на нас каменем висить тягар наших немочей, гріхів і негараздів? І все ж Він говорить: «Радійте і веселіться». У цьому сила Христа Спасителя, Який прийшов саме до страждаючих, саме до тих, кому Він сказав: «Прийдіть до Мене усі стурджені та обтяжені». Ось у темній печері відкрилось вікно і звідти полилось світло, і Він сказав: «Я страждаю разом з вами, Я введу вас у світлий світ, радійте та веселіться — нагорода бо ваша велика на небесах».

Яка ж це нагорода? Нескінченна любов Христова, яка нас оповиває як світло, як блаженство, як радість, як світ. І ми сюди приходимо з вами, щоб покликати Його, тому що небеса тут; вони спускаються до нас у храм, коли ми виголошуємо молитву, Сам Господь приходить сюди і небо тут сяє. Отже, наша нагорода на небесах – уже тут, уже в цьому житті. Тому зараз, стоячи у молитві, ми маємо відчуття, що Божа рука, Христова благодать на кожному з нас, що Він нас піднімає, дає нам сили, дає нам радість, тому що в нас немає іншого Спасителя, крім Господа Ісуса. І разом з Ним, Який страждає від наших страждань, змінюється все – скорбота обертається на радість, п'ятьма розсіюється, приходить світло і ми можемо розпрямити свої сили, подивитися вперед і сказати: «З нами Бог, слухайте та розумійте!». Ми можемо сказати: «Господь – просвіта моя, і Спаситель мій, кому коритимусь».

Настає радість, у п'яті сьє світло: «Світло в п'яті сьє і темрява не загасила його». Це світло ми можемо сприйняти тільки очима віри. Ніщо нас не спасе зараз тут, у цю мить, моліться про те, щоб Він торкнувся вас, щоб Він зараз, тут, в цю мить зняв з вас тягар життя. Тому що Він Сам говорить: «Прийдіть до Мене!». І ми маємо самі прийти зараз до Нього – і тоді знайдемо спокій душам нашим, світло, мир, любов, радість, блаженство.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір щонеділі о 21:30, на першій програмі Українського радіо.

• Не підлягає забуттю

НЕВИЛІКОВНИЙ БІЛЬ - ГОЛОДОМОР

Світлій пам'яті моїх рідних, невинно убієнних у 1933 році, кожному окремо і всім разом присвячую

1. Тоншому Василю Петровичу 1088-1933
2. Точковому Івану Васильовичу 1909-1933
3. Точковому Василю Васильовичу 1913-1933
4. Точковій Феодосії Василівні 1925-1933
5. Точковому Григорію Васильовичу 1929-1933
6. Точковій Надії Василівні 1931-1933

P.S. Живими після голодомору залишились:
 Тачкова Марія Степанівна 1890 р. н.
 Точковий Олександр Васильович 1918 р. н.
 Тачкова Галина Василівна 1927 р. н.

За 1932-33 роки у селі Капустянці Яготинського району вимерло 1124 жителі

Василь ТОЧКОВИЙ XXX

Село, село... Хати вдовж Супою,
 Як писанки, з обох сторін доріг;
 Віками ти дідів моїх устоїв
 Було і є надійний оберіг!

Хто скаже, скільки тобі років?
 Хто назву дав тобі таку й коли?
 Та твій архів - на цвинтарі широкім,
 Де дереза, та терен, та полин.

Там 33-й в заростях горбатих,
 Там люди складені у стоги, як кулі,
 Там із могил зривається набатом
 Прокляття й стогін грішної землі.

І я ходжу - шукаю ті могили,
 В них пісела заморених людей,
 І серед них лежить моя родина,
 Мій дід Василь і п'ятеро дітей.

XXX

В дитячі роки я просив бабусю;
 «Ну, розкажи про діда Василя...»
 Вона - мовчить, та я прощу-молюся,
 І баба починає іздала.

Про НЕП, про СОЗи і про КомНеЗами,
 Про те, як люди добре зажили,
 Як до Гребінки повними возами
 На здачу м'ясо і зерно везли.

Та владі цій заможні не потрібні,
 Їй Комінтерни треба годувать...
 З Москви пішли вказівки відповідні -
 В загальне стійло трударів загнать.

І зажурився дід, і посивіли скроні,
 Він знав, як треба множить й додавать,
 А пролетарський вождь,
 тиран і параноїк,
 Учив ділити усе і віднімать.

І повезли господарів в безвістя,
 Зробити спротив? - Боже сохрани!
 Із їх комор вже вимели обійстя,
 знімали «лишки» в «закрома страны».

На «Чорну дошку» ставили ті села,
 Які «зривали» заготівки план,
 В них все забрали, що було в оселях,
 Худобу, хліб - у сталінський карман!

І не уникла глуму сім'я жодна...
 І хто глумився? - свій же активіст!
 Рубали ступи, розбивали жорна,
 Готовили комуністичний піст!

Колгоспами вже замінили СОЗи,
 Ламавсь уклад селянського буття,
 Вже дід не мав ані коня, ні воза,
 І за волами плакав, як дитя.

Не знав дідусь, що сльози - то ще квіти,
 Що дуже швидко ягідки дойдуть,
 Що пухнуть буде він і його діти,
 А потім всіх на цвинтар відвезуть.

Разом з чужими трупами до ями...
 Підвода їздила попід дворами й тих,
 Хто на долівці вже лежав без тьми,
 В безтарку кидали порою ще живих.

Ніхто не слав до рідних про це вісті,
 Не йшов за возом, не казав: «Прости»,
 Лиш віз скрипів незмазаною віссю
 Та журавлиний ключ їх кликав з висоти.

А той, хто міг сходити ще до Ташані,
 Де на базарі вештавсь продавець,
 Міняли гроші, в більшості, останні,
 На хліб, макуху і на... холодець!

Дорослі знали, з чого те холодне...
 І їли дітки м'ясо солоденьке...
 Прости їх, Господи! - вони були голодні;
 Тут і Твоя вина, Владико, немаленька!

За що ж карав ти, Боже, сім'ю нашу?
 За що морить почав її з дітей?
 Чому Ти мимо не проніс ту чашу?
 І Ангел Твій на них не звів очей?

Уже опухли Надя і Федосія,
 І Ваня, братик, все кудись ходив,
 І принесє, було, їм бурячок чи проса...
 Та сусід вислідив і на городі вбив.

О, Божа кара! - «Не бери чужого!..»
 Та люби правду, Боже, ту, що є!
 «Народна» влада, наслана Тобою,
 Забрала все, і тоже не своє!

Сусіду, втім, війна відірве руку,
 За скоєне, бо сказано: «Не вбий!»,
 Але тоді та смерть подвоїть муку,
 І стане тануть рід наш Точковий.

І повезуть одне дитя за другим,
 Федоську, Надю, Василька, Грицька,
 У спільну яму спільної наруги,
 Де честь і гідність попрана людська.

Помре й дідусь. Довершилась біда.
 В його душі надія ще теплилась -
 Корівка тількина на нас була, худа,
 Солоту їла, довго не телілась.

Дід не дїждавсь від неї молочка,
 - Аж через тиждень роди ті звершились;
 Останній син й остання дочка,
 Спасибі їй, живими залишились!

...Зітхнула баба, кінчилась розмова.
 Почуте вже ніколи не забудь!
 Але про себе - ні одного слова,
 Той біль дитина не пойме, мабуть!

Тож розказавши правду всю онуку,
 - З сухих очей сльоза вже не лилася,
 На мить очистилась душа від муки...
 «Про це нікому не розказуй, Вася!»

XXX

Прошли літа, давно я став дорослим,
 Та на «Гробки» я їжджу кожний раз;
 Магнітом тягне в чагарник зарослий
 Невиліковний біль наших образ.

І я ходжу, шукаю ті могили,
 В них більше тисяч заморених людей,
 Там серед них лежить моя родина,
 - Мій дід Василь і п'ятеро дітей.

Та марно все! Слідів нема й в помині,
 Ані хрестів, ні пагорбів ознак,
 Лиш чагарник у кропиві й полині,
 Мов не людей тут хоронили, а собак!

І не знайшовши батькових братів,
 Я знов палю в затяжку «Біломор»...
 Кує зозуля лік непрожитих років...
 Голодомор... голодомор... голодомор.

XXX

Лягли хрестом в моїм селі дороги,
 Одна - на Демки, друга - до Ташані;
 На перехресті, наче вдови в горі,
 Дві чорні стели - символи печалі.

Там - імена! Там тисяча імен!
 Там в 33-му була сільрада...
 І стели ті - то вічний документ
 Страшної долі і людей, і влади!

P.S. (постскрипту)
 Хто нам простить жахливу цю провину?
 Хто нам відмолить в Бога цеє зло?
 Сім мільонів душ (!) закопано невинних
 І стерто з пам'яті, мов їх і не було.

Злетіло сім десятиліть мовчання;
 Мовчали всі: і влада, і батьки,
 Боялись кару!!! Влада - за знуцання,
 Батьки, вже навчені, - за довгі язики.

Нас 300 літ московський «братік» гнобив,
 Нас 300 літ не кидала журба;
 Батури... Крути...
 Соловки... Чорнобиль...
 Голодомор... Гулаги... Глум... Ганьба...

Залюкані, ми й досі обережні,
 Своїх Героїв не дано нам знать,
 І те, від кого стали незалежні,
 Ми ще й сьогодні боїмось сказать.

Чому сусіди - кожний таки зміг
 Для єдності подвоїти завзяття?
 У нас же - многовекторності міф
 І стяг різних кольорів... О, браття!!!

Всім хочеться гетьманських еполетів?!
 Та час настає, пора свій розум мать,
 І перед ПАМ'ЯТТЮ ПОМЕРЛИХ в 33-м
 Задумайтесь, який нам шлях обрати!

ІВАН ДРАЧ: «ХАЙ ВАМ СВІТИТЬСЯ ПОСМІШКА ГОНЧАРА!»

Гончарівський університет низкою заходів відзначив 95-річчя з дня народження свого випускника, видатного українського письменника Олесь Гончара.

Так, у Палаці студентів Дніпропетровського національного університету пройшло урочисте засідання з нагоди ювілею Олесь Терентійовича Гончара. Митця, твори якого перекладено 40 мовами світу, людини, яка була членом Всесвітньої ради миру, Героєм України. Особистості, яку називають символом ХХ століття.

Урочисте засідання відкрив ректор ДНУ імені Олесь Гончара Микола Вікторович Поляков. «У нашому університеті свято оберігається пам'ять про Олесь Гончара. Ми пишаємося тим, що саме наш університет, який закінчив письменник, і в якому він декілька років працював, носить його ім'я, - підкреслив ректор. - Символічно, що 95-річчя нашого славетного випускника співпадає з 95-річчям alma-mater. Присвоєння ДНУ імені Олесь Гончара спонукає нас ставитися до життя, одне до одного, до навчання так, як вчили його твори».

«Одна із найбільших проблем світового суспільства і суспільства українського так само, полягає в тому, що нас перестали цікавити людські почуття, як наслідок цього, деформуються цінності, міліють душі, - відзначила гончарівська стипендіатка Юлія Лаптева, студентка четвертого курсу факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ. - Але в усі часи є ті, хто повертають віру в людину, служать ціннісним орієнтиром. Таким для нас є Олесь Гончар. Твори Олесь Терентійовича допомагають підтримувати віру в майбутнє, виховують особистість. Нам випала велика честь навчатися в університеті, який носить його ім'я. Ми, студенти, завжди повинні пам'ятати, що велика честь – це велика відповідальність».

На Шосту Всеукраїнську наукову конференцію «Творча індивідуальність Олесь Гончара в українському літературному контексті» до ДНУ з'їхалися високі гості, відомі постаті української науки, літератури, публіцистики: поет-шістдесятник, лауреат Шевченківської премії Іван Драч; відомий журна-

ліст, редактор часопису «Державна справа» Віталій Аблицов; професор Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, літературознавець Михайло Наєнко; професор Луганського університету, заслужений діяч науки і техніки України Олександр Галич; відомий вчений, професор Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка Юрій Ковалів. Майже всі вони знали великого письменника особисто, розповідали про нього не тільки як про майстра слова, але і як про світлу лицарську душу.

Гучними оплесками вітали учасники конференції видатного українського поета Івана Драча. У своєму виступі «Олесь Гончар зблизька і на відстані» він наголосив: «Я тішуся з того, що цей університет носить ім'я Олесь Гончара... Письменник не міг би відбутися без широчини степів, без могутнього козацького духу, який тут існує над Дніпром, над стежками, освяченими Яворницьким. Це все вросло в Гончара. Коли бачиш дух цього степу, цього краю, вашого університету, розумієш, що без Олесь Гончара немає української історії, українського духу, України».

З доповідями, що стосувалися проблематики творів письменника, дослідження його щоденників, полеміки з видатними людьми свого часу виступили відомі діячі науки і культури Віталій Аблицов, Олександр Галич, Юрій Ковалів. «Про красу вірності» у творчості Гончара розповідав літературознавець Михайло Наєнко, який з радістю подарував науковій бібліотеці університету власну книгу. Він звернув увагу на ті аспекти творчості письменника, які були і залишаються предметом полеміки.

Студентський театр факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства «Відлуння» зробив усім присутнім гарний подарунок - спектакль за повістю Олесь Гончара «Спогад про океан». Зі сцени лунали голоси, які щиро говорили про вічні цінності - кохання, свободу, правду. Смаглява дівчина проникливо грала на саксофоні, шумів океан, ніби голос вічності, з якої посміхається до нас великий майстер.

Яскравим штрихом до наукового форуму були різноманітні виставки у фойє Палацу студентів,

що презентували творчість вихованців університету, новинки української літератури, фотографії Олесь Терентійовича; документальний фільм про життя письменника «У всякого своя доля», створений працівниками ДНУ.

На факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства відбулися традиційні Гончарівські читання «Берег любові...». Як відзначила професор кафедри української літератури ДНУ Нінель Іванівна Заверталюк, любов – це життєве кредо письменника, головний мотив його творчості, світ його особливий реальності. «Пояснюючи так особистісне утвердження сили любові, Олесь Гончар в останні дні свого життя запише: «Так життя було суворим, але чи не тому все й перелилося в таку гарячу, таку одержиму любов до України?!», - продовжила Нінель Іванівна. - Субстанція любові-кохання як рушійна сила, як піднесення, витончене почуття, знайшла своє відбиття у творчості Олесь Гончара в іпостасях вічності й миттєвості, Ероса і Танатоса, рушійної сили земного буття з його радощами й втратами».

Композиційною основою читань був діалог студентів-ведучих про прекрасне, мистецтво і любов, побудований на спогадах та щоденникових записах Олесь Гончара. Розкішний подарунок, тільки-но видану книгу «Олесь Гончар: бібліографічний покажчик» для іменної аудиторії залишив член дніпропетровського відділення Національної спілки письменників України Володимир Луценко.

Декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ Ірина Степанівна Попова підкреслила, що причетність Олесь Гончара до нашого університету не є випадковим поворотом долі: «Це закономірність. Тут корені письменника, тут він народився. Олесь Гончар був дуже світлою людиною. З Україною, з її народом залишилася його душа, велика, щедра, світла, шляхетна. Творчість цього митця несе добро і красу. І сьогодні радісно від того, що молодь читає Гончара, бере участь у Гончарівських читаннях і конференціях».

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

З майбутньої книги
«Діаспора пам'ятає»

«Sweet Snow» - як нове осмислення трагедії Голодомору

Нагадаємо, що редакція щомісячника «Бористен» планує видати до вісімдесятої річниці голодомору, яка припадає на листопад 2013 року, збірник, котрий розповідає про вшанування діаспорою жертв геноцидного голоду 1932-1933 років. До книги мають увійти як і вже хрестоматійні художні твори та спогади щодо тих подій так і нові вияви пошани закордонним українством до нашої національної трагедії. Роман українця з США Олександра Мотиля англійською мовою і його назва «Sweet Snow» з англійської перекладається як «солодкий сніг». Події твору розгортаються взимку 1933 року, коли в Україні лютує геноцидний голод. «Солодкий сніг» нелегких випробувань нашого народу стає мірилом здатності до гуманістичних вчинків головних героїв твору. А це німецький аристократ з Пруссії, єврейський комуніст з Нью-Йорка, польський дипломат зі Львова, а також український націоналіст з Відня. Про роман «Sweet Snow», завдання, які ставив перед собою автор, готуючи твір до друку та багато іншого, що пов'язане з жахливими подіями 1932-1933 років розмову ведуть автор «Солодкого снігу» Олександр Мотиль та редактор журналу «Бористен», упорядник збірника «Діаспора пам'ятає» Фідель Сухоніс.

СУХОНІС: Пане Олександр, Ви народилися у Нью-Йорку через двадцять років після Голодомору в родині українців - вихідців з Львівщини. Виглядає так, що ані Вас особисто, ані Ваших рідних і близьких та трагедія не торкнулася. Взагалі загальновідомо, що Голодомор лютував виключно на східних, «совєтських» теренах України. На щастя, галичан та взагалі Західну Україну він не зачепив. Я свідомий того, що справжній митець, гуманіст, зрештою, людина вірюча не поділяє горе на своє - чуже. Здатність сприйняти біль іншого як свою, на мою думку, і є правдивим виявом гуманізму. Однак, за наших українських реалій: чи не ставили Ви собі за мету, творячи роман «Солодкий сніг», породити ще одне художнє ствердження про те, що Україна єдина, що наш нарід від «Сяну до Дону» справді сповідує одні ті ж самі ідеали, має одні ж ті самі болі та спо-

дівання. І що багаторічний проект Москви поділу нас на «західників» та «східняків», дякувати Богу, таки провалився...

МОТИЛЬ: Західні українці в загальному, а діаспора зокрема вважають себе українцями, частиною українського народу. І таким чином переймаються усіма національними трагедіями, незалежно від того, де і коли вони відбулися. Моя мета під час роботи над «Солодким снігом» була дещо скромніша. Редагуючи з Богданом Клідом у 2010 році «Хрестоматію Голодомору» (The Holodomor Reader) я зрозумів, що дуже мало літературних творів про Голодомор українською, а тим більш англійською мовами. Хотів своїм романом зробити скромний вклад в англійську літературу і принести Голодомору до свідомості англійського читача, українського і не українського походження.

СУХОНІС: До честі українців західної діаспори вони доклали чимало зусиль для увічнення пам'яті жертв геноцидного голоду в Україні 1932-1933 років. Зрештою, саме їх стараннями свого часу світ дізнався правду про цей злочин Сталіна та його поплічників. З постановням незалежної України з більшим і меншим успіхом тема Голодомору стала надбанням і широкої української громадськості. Як це не прикро, але одночасно вона є й темою політичних спекуляцій. Та я глибоко переконаний політики - повії підуть в небуття, а нерукотворний пантеон пам'яті нації про ту страшну Голгофу нашого народу буде жити. Буде жити заради майбуття, як вияв духовної зрілості наших людей та нашої будучності. Ви написали свій роман англійською. Хоча мені думается, можливо, менш успішно могли підготувати й рідною українською мовою. Отож, Ви свідомо найперш за все розраховували на закордонного, іншомовного читача. Чому Ви вважаєте, що американці, канадійці, німці чи ще хто може прочитати Ваш твір, повинні знати про нашу національну Трагедію? Можливо, що Голодомор це суто «українська тема», можливо, нам не потрібно нагадувати світу про ті страшні події. Адже психологи свідчать, що в пошані сильні ті оптимістичні особистості й, напевно, нації також...

МОТИЛЬ: Англійськомовний читач має знати про цю трагедію з простої причини: Голодомор - один з най-

більших геноцидів 20-го століття, якщо не історії взагалі. Людина не може бути повністю освіченою, не може до кінця осягнути належний стан світу, принаймні, без поверхового знання про Голодомор. Отож, Голодомор - не суто українська тема, а загальнолюдська. Як це не прикро, але на відміну від багатьох українців в Україні американці хочуть дізнатися якнайбільше про Голодомор. Коли їм розповісти про цей геноцид, вони реагують із зацікавленням, з симпатією, хочуть більше знати. Дуже часто вони також реагують самокритично, усвідомлюючи, що і їх країна в тих чи інших проявах сприяла тим страшним подіям.

СУХОНІС: Ви найперше історик та політолог. На, так би мовити, хліб насущний заробляєте як професор політології в Ратгерському університеті (США). То чи можна вважати, що написання роману «Солодкий сніг» - це не стільки спроба виявити себе як письменника, а пошук інших, мистецьких засобів для Вашої наукової діяльності?

МОТИЛЬ: Моє наукове зацікавлення Голодомором простежується вже у згаданому виданні «Хрестоматії Голодомору» (The Holodomor Reader), котре побачило світ в 2012 році в Канадському інституті українських студій. Ми з доктором Богданом Клідом зібрали неймовірно цікавий матеріал - статті журналістів, науковців, свідчення тих, хто вижив у жорнах Голодомору, радянські, німецькі, польські документи стосовно цієї теми. А також літературні твори - переклади англійською і таким чином створили унікальний збірник, який містить у собі все, що людина має знати про цей геноцид. Хотіли б цю книгу видати так само українською мовою.

СУХОНІС: Існує теза про те, що справді талановиті люди обдаровані у багатьох ділянках творчості. Ви сповна стверджуєте цю істину. Адже Олександр Мотиль ще й славний маляр. Без компліментарності, однак, ті Ваші роботи, котрі мені довелося бачити, відрізняє і професіоналізм, і смак, і новаторство, і відсутність того, що прийнято називати вторинністю. У зв'язку з цим хочу запитати. А чи не виникала у Вас ідея донести пензлем те, що Ви хотіли висловити пером у романі «Солодкий сніг». Адже малярство більш промовистий жанр, наочний і легше прийнятний

порівняно, наприклад, з тією ж літературою. Чи я помиляюся?

МОТИЛЬ: Мої картини переважно напіваабстрактні і «безмістовні», вони ані про політику, ані про соціум як такий. Правду кажучи, мені було б дуже важко намалювати щось таким стилем про Голодомор. Звичайно, не виключаю, що, можливо, згодом почну малювати дещо іншим стилем. І тоді українська тематика могла б знайти місце в моїх картинах.

СУХОНІС: У своїй вже науковій книжці «Підсумки імперій: занепад, розпад і відродження» Ви виклали теоретичні засади для аналізу імперій як політичних структур. На Вашу думку імперії гинуть, коли починається значна взаємодія між периферіями, а не обов'язково тоді, коли центр втрачає гегемонію над периферією. Тема ця, як не прикро, залишається актуальною і по-сьогодні для нашої держави. Адже формальний розпад СРСР, на жаль, не поховав споконвічні устремління Москви залишити Україну в колоніальній залежності. Спроби реанімувати російську імперію, нехай в оновленому, прикрашеному вигляді, не завмирають ані на день після 1991 року. Чи можна розглядати, згідно Вашої теорії, діаспору і материкову Україну, як складові системи взаємодії периферій, котра, зрештою, веде до краху тієї чи іншої імперії. Чи не було у Вас спроби дати відповідь на це запитання у своєму романі «Солодкий сніг»?

МОТИЛЬ: Взаємодія між периферіями тотожна з незалежненням колоній від імперського панування. Отже, будь-яка взаємодія України з будь-якими поза імперськими чинниками – величезний внесок в становлення України. Такими чинниками можуть бути діаспора, Європейський Союз, Америка, ООН, Парагвай, Бірма, тощо. Головне, щоб Україна мала різні економічні, політичні, культурні взаємовідносини з іншими країнами, а не лише Росією. Тому підписання угоди про співпрацю з Європейським Союзом – таки важлива справа: угода означає, що Україна йде в світ.

СУХОНІС: Ви член видавничої ради українського часопису «Критика». А значить у тій чи іншій мірі відслідковуєте літературне життя як у діаспорі так і в Україні. Складно говорити про українську літературу взагалі. Однак, з більшою чи меншою вірогідністю ми можемо вести мову про обговорювану нами тему Голодомору. А саме про те, як мистецькими засобами зберігають пам'ять про події 1932-1933 вітчизняні літератори. Як мені здається, попри цікавість суспільства загалом і відкритість порівняно з советським періодом цієї проблематики в Україні так і не з'явилися твори рівня «Жовтого князя» Василя Барки. Ще менше (очевидно, через об'єктивні реалії) зроблено на мистецькій ниві автора-

ми у діаспорі. Принаймні, я в останні часи окрім Вашого роману «Солодкий сніг» мав можливість дізнатися так само про англomовну книгу «Amazon e-books» Володимира Могучого з американського штату Нью-Джерзі. Це документальний твір про гітлерівський та московський терор і Голодомор так само спрямований на американського читача. З огляду на це, якщо можна, два запитання. Перше. Чому все ж таки така болюча тема, як Голодомор, не спонукає українських письменників до справді талановитих і епічних творів?

МОТИЛЬ: Велика частина сучасних українських літераторів займається питаннями особистого самопізнання, самовиявлення. Це зрозуміло бо якраз такий жанр був заборонений радянською цензурою. І письменники висловлюють свою позицію таким контро-соцреалізмом. Однак, цей «тренд» уже почав мінятися. Наведу лише два приклади. В романі Василя Шкляра «Чорний ворон», який став бестселером, навіть Ліна Костенко у своїх «Записках українського сумашедшого» – автори найперше звертають увагу на зовнішній, а не лише на внутрішній світ. Гадаю, що ці два популярних письменники, а на справді їх більше, передвісники нових підходів в українській літературі.

СУХОНІС: І як з огляду на певний брак поки-що теми Голодомору у світовій українській літературі таким творам як Ваш і, наприклад, книга пана Володимира Могучого «Amazon e-books» з американського штату Нью-Джерзі, котра так само присвячена подіям 1932-1933 років, знайти найефективніший шлях, принаймні, до закордонного читача.

МОТИЛЬ: Закордонним читачам буде цікава література про Голодомор, терор і таке подібне, якщо опрацювання цієї теми буде відбуватися на загальнолюдських принципах, якщо це не буде суто українська тематика, а наднаціональна. Звичайно такі книги повинні бути написані на відповідному професійному рівні. Або ж навпаки – на рівні бульварного читива. І така, і така література може дістатися свого читача: перша до більш освіченого, друга до менш вимогливого. Література як така повинна існувати на цих обох, так би мовити, рівнях. А це означає, що письменники повинні творити для усіх, а не лише для вузько окресленої інтелектуальної еліти. Цю істину повинні сприйняти і сучасні українські літератори. Бо нині можна почути нарікання: українці мало читають. Однак, чи пишуть наші письменники те, що широкий загал хотів би читати...

СУХОНІС: Дякую сердечно за цю бесіду, котра відбулася нехай і засобами е-пошти, і хочу Вам щиро побажати подальших творчих успіхів у всіх ділянках, де Ви докладаєте своїх талановитих і працелюбних рук. Зрештою, де б ми не жили, але якщо нас єднає Україна, то ми такі один народ. З роси Вам і води!

МОТИЛЬ: Дякую за інтерв'ю.

«Україна – невмируща спадщина»

МУЗЕЙ СКЛА У ЛЬВОВІ

Музей скла — самостійний відділ Львівського історичного музею, у якому експонується історія складування Галичини і Львова, а також діє кімната тимчасових експозицій витворів сучасних львівських складувів. Музей скла відкритий у вересні 2006 року у рамках святкувань 750-річчя Львова. Експозиція музею поділена на два розділи «Історичне скло» і «Сучасне скло». У першому відділі представлені глечики, чарки, бокали, пивні кухлі, вівати, штофи, профітки, флакони, бальзамарії, давньоруські скляні намистини, уламки браслетів, перстнів, мозаїк та археологічні знахідки зі скла. Другий відділ має змінну експозицію, там представляються сучасні роботи львівських складувів, що вони їх творять на щорічних Складувних симпозиумах у Львові, які проводяться з 1989 року.

м. Львів, пл. Ринок, 2.
Тел.: (032) 272 06 71.

МУЗЕЙ ОСТРОЗЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Сучасний музей історії Острозької академії є невід'ємною частиною діяльності університету. Експозиція музею побудована за хронологічним принципом і розкриває історію Острозької академії від заснування до сьогодні в нерозривному зв'язку з українською історією та культурою. Враховуючи важливість історії Острога та Острозької академії у розумінні загального розвитку української історії та культури, музей історії Острозької академії покликаний зберегти та популяризувати знання про розвиток Острога XVI – поч. XVII ст., діяльність князів Острозьких та їх роль в українській та європейській історії. Крім того, музей займається збиранням та збереженням української культурної та мистецької спадщини, відродженням історії міста Острога від XVI ст. до наших днів.

Музей складається з 7 окремих експозиційних залів, які знаходяться на території університету.

35800, вул. Семінарська 2, Рівненська область, м. Острог, Національний університет «Острозька академія»

Тел.: (03654) 2-29-49.

Музей працює щодня, окрім суботи і неділі, з 9.00 до 18.00 (обід з 13.00 до 14.00).

З інших видань

Ігор КАГАНЕЦЬ,
Інститут метафізичних досліджень «Перехід-IV»

ДНК-портрет нації: бензин у вогонь арійського відродження

Українці в захопленні від фільму «ДНК-портрет нації», представлено-го телеканалом «Україна» наприкінці минулого року. Ми нарешті офіційно почули те, про що давно знали: українці є прямими нащадками легендарних аріїв, а Україна – колиска Арійської раси.

Для того, щоб арійська теза фільму виглядала переконливіше, його головним героєм став доктор наук Пітер Форстер – англієць, професор Кембриджського університету, що працює в Німеччині. Це один із провідних мікробіологів світу, фахівець із будови ДНК.

НЕПЕРЕРВНІСТЬ РОЗВИТКУ

Перевагою Пітера Фостера є те, що він співставляє результати генетичних досліджень з даними археології і лінгвістики. У нашому випадку він здійснив генетичну експертизу близько сотні сучасних українців. Україна його дуже зацікавила через те, що ця частина Європи була заселеною найраніше.

За словами вченого, у Скандинавії, Британії, Німеччині і навіть Польщі льодовиковий період завершився приблизно 11 тисячоліть тому, і ми не впевніні, що до цієї дати там взагалі було хоч яке населення. А ось в Україні – 40 тисяч років безперервної людської присутності.

ТРИПІЛЬСЬКІ КОРЕНІ

У фільмі було озвучено, що українці – найдавніший культурний народ у Європі, якому вже 7,5 тисячоліть. Україна – це зерно, зародок, початок загальнолюдської цивілізації.

Давня єгипетська цивілізація зародилася на півтора тисячоліття пізніше. Науковці приписують трипільцям усі найдавніші винаходи людства аж до винайдення колеса, алфавіту і приручення коня.

У Трипіллі були закладені основи політичної організації, яка існувала наступні 5 тисяч років.

Трипільці виробляли тканини, які прикрашали тканим декором. Мали різноманітний одяг: сандалі, чобітки, різноманітні пояси. У них було 12–13 видів зачісок. Вони робили перші хатимазанки і винайшли серп. Вони перші на цій землі ростили пшеницю і гречку.

У них були вози і комфортні двоверхові будинки. Вони винайшли хліб, який робили з першої пшениці-однозернянки.

Це було найрозвиненіше суспільство планети. Трипільці будували велетенські за тими мірками міста, населення яких часто перевищувало 10 тисяч. У трипільських містах уже тоді існували поліція і ЖЕКи. Це було ідеальне суспільство. Вони жили у мирі дві з половиною тисячі років.

КОЛИСКА НАРОДІВ

Українські гени присутні у скандинавів, норвежців і данців, а також кельтів (ірландців та шотландців) і, додамо, переважно у представників вищих каст Індії. Особливо нам близькі кельти, які зберегли багато спільного з українськими першопредками в мові і культурі: зачіски «під макітру», козацькі вуса, слово «сало», звичаї і легенди, наприклад, про Вія-Балора.

Розселення Арійської раси. Карта з книги Артура Кемпа «Марш титанів. Історія білої раси» (March of the Titans. A History of the White Race) — USA, Ostara Publications 1999, 2001. www.white-history.com

Натомість в українців, що взяли участь у дослідженні Пітера Форстера, зовсім не виявлено монголоїдних чи азійських генів. Це підтверджує гіпотезу, що «монголо-татари» були європейцями.

АРИЙСЬКІ КОРЕНІ

Прямими нащадками арійців Гітлер вважав німців. Проте, якщо в аріїв є прямі нащадки, то такими можуть вважатися тільки українці. Хоча арійцями свого часу прагнули називатися народи мало не півсвіту. Концентрація арійської хромосоми в українців дуже висока – понад 50%.

Яскравим представником арійства була Запорізька Січ. Вона була відродженням звичаїв, які існували задовго до Русі.

Після похолодання у 3 тис. до н.е. трипільці нікуди не зникли, а пристосувалися до нових умов. Важливим елементом пристосування була спроможність протягом всього життя пити молоко. Ця властивість і сьогодні властива для переважної більшості українців. З фільму дізнаємося, що багато інших народів, в т.ч. європейських, не можуть перетравлювати молоко.

Візитною карткою арійців була сварга, відома ще з трипільських часів і органічно притаманна всій українській традиції.

СВАРГА (СВАСТИКА) —
ВІЗИТКА АРИЙСЬКОЇ РАСИ

На фото: розписна трипільська чаша із зображенням свастики (Усатове, 4 тис. до н. е.) з музею Трипільської культури «Прадавня Аратта-Україна».

Арійська цивілізація, наголошується у фільмі, народилася саме на території сучасної України.

Найвірогідніше, що саме Україна є батьківщиною арійської хромосоми R1A – підбиває підсумки Пітер Форстер: «Це так приємно, коли всі частини головоломки стають на свої місця».

Саме українські аналізи показали те, чого не показали дослідження в інших країнах – продовжує Пітер Форстер. Генетичні родичі українців живуть у Європі, Індії, Пакистані, Ірані, Афганістані.

Важливо, що поширення українського типу цієї арійської хромосоми точно збігається з поширенням індоєвропейських мов, тобто мови аріїв. Це цілком може означати, що той тип, який ми знайшли в Україні – чоловіча хромосома R1a – мігрувала саме з України.

З України гени і мова мігрували до Індії, Персії і навколишніх країн. Арії прийшли в Індію, і прийшли з України – каже Пітер Форстер. На його думку, Україна була заселена постійно протягом останніх 40 тисяч років. Тому дослідження української ДНК може розповісти про всю історію заселення усієї Європи, а також Індії і Персії.

Підсумовуючий висновок фільму: «За іронією долі, постраждали від на-

З інших видань

цистської ідеології українці врешті виявилися істинними арійцями. Арії панували на обох берегах Дніпра. В аріїв точно було колесо, на цих територіях вони його й винайшли. Знамениті скіфи були їхніми нащадками. Арії були європейцями. Мабуть, правильне те припущення, що саме від аріїв запорозьким козакам дісталися славнозвісні зачіски-оселедці».

На завершення фільму зазначається, що жіноча генетика українського народу зберегла ще глибшу пам'ять – аж до часів зародження Трипільської цивілізації. ДНК більшості українських жінок пам'ятає Трипільля.

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛКОВИХ СТЕРЕОТИПІВ

Висновки фільму спростовують деякі озвучені в ньому помилкові гіпотези.

Так, гіпотеза про те, що українці запозичували в навколишніх народів базові слова і генетику, спростовується тим фактом, що розселення постійно відбувалися саме з України на периферію. Зворотних масових переселень не зафіксовано.

Тож, якщо у німців, французів чи англійців знаходимо слова, подібні до українських, то вони туди потрапили разом з давніми українцями. У давнину не було Інтернету, щоб вивчати мову дистанційно: мова розносилася по світу разом з її носіями. А батьківщиною арійської спільноти і первинним центром арійської мовної сім'ї є саме Україна. Тому античні автори називали її кузнею народів, горнилом націй. Це головний висновок фільму «ДНК-портрет нації».

Карта англійських дослідників Роберта Макрама, Вільяма Крена і Роберта Макнілла у книжці «The Story of English», на якій схематично зображено поширення індоєвропейських мов від Середньої Наддніпрянщини.

У фільмі доводиться тісний зв'язок між мовою і генетикою. Це автоматично спростовує твердження деяких науковців про відсутність такого зв'язку, про що заявили деякі учасники цього фільму.

«Слов'яни» означає «ті, що розуміють слово», тобто мову первинного мовотворчого центру. Ті народи, які віддалялися від Українського центру і переставали розуміти українську мову, ставали «німцями» («німи-ми»), тобто такими, що не можуть говорити мовою. Відомо, що раніше «німцями» слов'яни називали також данців, норвежців і англійців. Хоча на ранніх етапах свого розселення на периферію, ці народи також були слов'янами. Слов'янами були трипільці, арії, скіфи – бо вони, без сумніву, добре розуміли тодішню українську мову, адже самі були її носіями.

Варто також уточнити, що трипільці не могли прийти в Україну з Балкан чи Румунії, оскільки найдавніші поселення трипільців середини 6 тис. до н. е. зафіксовані у Серед-

ньому Подністрів'ї – це південь Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей. Натомість поселення відбувалося саме з українського Центру на євразійську периферію. Серед іншого, вона засвідчує масове винищення українців на Кубані. Так, під час голодомору 1932–1933 рр. у деяких станицях вимерло до 60–70 відсотків жителів.

Ця карта прямої генетичної спорідненості українців з населенням Євразії виразно засвідчує, що розселення відбувалося саме з українського Центру на євразійську периферію. Серед іншого, вона засвідчує масове винищення українців на Кубані. Так, під час голодомору 1932–1933 рр. у деяких станицях вимерло до 60–70 відсотків жителів.

Так само у фільмі була спростована думка, висловлена одним молодим чоловіком, що слов'яни у середині 1 тис. н.е. були дикими і бідними, не мали штатів і одягу, тому воювали в одних штанах. Автори фільму резонно запитують, як же тоді слов'янам вдалося створити державу Русь, яка була найпотужнішою, найкультурнішою і найчисельнішою в Європі.

До цього варто було б додати, що якраз у середині 1 тис. слов'янські народи, до яких належали готи, гуни і вандали, опанували всю Європу і навіть північну Африку.

Якщо бажаєте уявити, як виглядали слов'янські воїни цього часу, подивіться фільм про короля Артура і його лицарів, почитайте про завоювання Аттили, який, до речі, говорив українською мовою.

УКРАЇНЬКА ЖІНКА-БЕРЕГІНЯ

Як бачимо, висновки фільму «ДНК-портрет нації» дуже серйозні, з далекосяжними наслідками. Можливо, щоб трохи зняти напруження, наприкінці фільму автори пожартували про те, що жінки – це окремий етнос. Мабуть, хотіли зробити їм приємне, хоча вийшло невдало, адже фільм науковий, тому такі поетичні метафори не сприймаються.

Твердження про те, що жінок мало цікавить національне питання, не витримує критики, адже саме українська жінка завжди була і є берегинею української культури, хронителькою арійської традиції. Видатні українські націоналісти стали такими тільки тому, що їх виховали національно свідомі жінки.

Врешті-решт, не забуваймо, що 80% особистості формується до 7–8 років, коли дитина в основному перебуває під впливом матері. Сила Арійської цивілізації первинно плекалась українськими жінками, а вже потім виховані цими жінками чоловіки розширювали Арійський простір, розвивали і захищали.

Фільм можна подивитися тут:
<http://www.ex.ua/view/18091293>
і тут
<http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=41311>

«Україна – невмируща спадщина»

Музей В'ячеслава Липинського у с. Затурці

Віртуальна екскурсія Меморіальним музеєм В'ячеслава Липинського у с. Затурці.

Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського – перший і єдиний в Україні та світі музейний заклад, експозиція якого присвячена життєвому шляху, громадсько-політичній, науковій та державній діяльності історика, політолога і державного діяча України першої третини ХХ століття. Музей відкрито у садибі родини Липинських, де пройшли дитячі і юнацькі роки вченого.

22 серпня 2011 року у родинному будинку садиби Липинських відкрито меморіальний музей уродженця Волині В'ячеслава Липинського.

45523, Волинська область, Локачинський район, с. Затурці.

Тел.: (03374) 9 73 87.

Музей працює щодня, окрім понеділка і вівторка, з 9:00 до 17:00.

● «Весняний поетичний розмай»

*Знов весна, і знов надії.
Знов весна, і знов надії
В серці хворім оживають,
Знов мене колишуть мрії,
Сни про щастя навівають.
Весно красна! Любі мрії!
Сни мої щасливі!
Я люблю вас, хоч і знаю,
Що ви всі зрадливі...*

Леся УКРАЇНКА.

Прем'єра рубрики «За здорове життя»

ВІД РЕДАКЦІЇ: Добірки та редакційні рубрики народжуються по різному. Часами їм передує просто приватне листування не байдужих людей. Як це в даному разі трапилось з нашою новою рубрикою «За здорове життя». Путівку на шпальти видання їй надали шеф-редактор журналу «Бористен» Фідель СУХОНИС та постійний автор нашого щомісячника з Торонто (Канада) Любова ВАСИЛІВ – БАЗЮК.

Дорога пані Люба Василів - Базюк!

Описане Вами переслав до деяких приятелів для ознайомлення. На загал, подані факти знані і в Україні. І взагалі це можна трактувати, як культура здорового способу життя. Інша справа, що вона просто жаклива в Україні. Пияцтво, куріння та череволюбство - ось щоденні супутники для більшості пересічних українців. Особливо небезпечна пиятика, котру як і більшість негативу, залишилось нам у спадок від «совєтського способу життя». Алкоголь присутній навіть там, де йому зовсім не місце. Наприклад, на освяченні пасок у великодні дні чи на провідні дні на цвинтарях. І попи - комсомольці заради іудиних срібняків навіть пальцем не вдарять, щоб просвітити нарід у цій справі. Аби кинули гривну, другу до жертвовного кошика. Особливо цим відрізняється зрозуміло московське попівство. До честі, багатьох отців УПЦ КП та греко-католиків вони не вітають алкоголь на релігійних теренах.

Тютюнокуріння ще одна біда нишньої України. Смалять різні соціальні та вікові групи. Особливо гидотно, коли це роблять молоді дівчата. Майбутні матері ще не народжених діточок поміщують у газові камери власного лона. Чи може бути за таких умов здорова нація?! Відомо річ, що ні. Щодо череволюбства, то досі ментально в більшості наших людей гарне життя має асоціацію з тим, аби як найповніше натовкти живіт. Помітив, що на регіональному рівні «начальник» без паузи й не начальник. Нарід звик, що можливо-владець завжди має бути пузатий і мордатий. Краще ситуація в Києві. Там вже є тенденція розуміти, що пузати навпаки невдахи і не здорові люди. Щодо решти турбот про власне здоров'я серед українців. Я живу у багатоповерховому будинку, де мешкає мій однокласник Сашко. Ми ровесники і маємо вже по 52 роки. Нині у Сашка лише 6 зубів – чотири вгорі й два внизу. Не знаю як він тим обходиться, але так вже живе з добрих п'ять, а то й більше років. Зробити порядок у роті, як на мене, йому не дає змогу не стільки матеріальний бік справи, а просто небагатість. І таких, як не прикро, в Україні мільйони. Поодинокі прихильники здорового способу життя губляться серед цієї навали п'яниць, ненажер і примітивів у ставленні до свого здоров'я. Ваш лист наштовхнув мене на думку започаткувати у журналі рубрику «За здорове життя». Як на мене, то це має бути загально-виховного типу добірка не стільки медична

як пропагандисського типу, де будуть вміщені найбільше листи читачів, у яких би вони ділилися тим, як стараються зберегти власне здоров'я та людську подобу. Якщо Ви не проти, то я б просив почати з Вашого опису. А я в свою чергу звернуся до наших читачів і симпатиків, аби ця добірка жила й надалі. Дякувати Богу, маємо такі люди високої культури особистої фізіології і в Україні. Один з моїх колег з навчання в університеті пан Ігор Шпірка свого часу провадив так само варварський спосіб життя. Товаришував з цигаркою та з іншими гидотами, а нині вже роками харчується і поводить як апологет здорового способу життя. Можна лише помилуватися його виглядом, а головне працездатністю. Генеровані ним ідеї світлі й дороговказні, тому що народжені не у смальці переїдання, а в помірності лікувально-оздоровчого харчування. Звичайно для подібного потрібна воля заввишки з Говерлу. Однак, іншого виходу немає, якщо хочемо бути здоровими і при доброму розумі. Отож, з Вашої легкої руки сподіваюся започаткуємо гарну добірку на шпальтах «Бористену». Всього найкращого! Щиро Ф.С.

Шановний п. Фіделю!

Цікаву тему Ви підняли про «вареники», які Галичани завше колись називали «пирогоми», вони не розрізняли назви від варених чи печених пирогів. Колись ми дітьми співали про вареники на мелодію церковного тропаря: «Вареники мученики, в кип'ятку кипіли, маслом поливалися, а в сметані купалися!» Вареники різні: сирні, картопляні, м'ясні та овочеві (фруктові)! Тільки не «пельмені», з сирого свинячого м'яса, що сучасно є московське! Так само як їх «ці!»

Відносно кухні в Канаді та США. Ми цілковито змінили спосіб варіння, через розуміння, як шкодять товщі (жири) для людського організму. Від 12 років хлопчики, а всі дівчата та хлопці від 20 років забувають свої кровоносні артерії товщем, який називається «хористерол», а в Україні знаний як «холестерин». Отже, ми не вживаємо коров'ячого масла до смаження - жарення різних продуктів. Не вживаємо сала, а раз на тиждень «бочок», що перерослий м'ясом, коли його підсмажуємо - то міцно висмажуємо, виймаємо з пательні (сковородки) та витираємо паперовим рушником, тоді даємо дітям їсти, а «тук» - викидаємо. Не вживаємо вершків, а до кави дехто

вживає 10% - 18% сметанку, ми не називаємо вершками, бо це слово означає вершок гори, вершок дерева, це мабуть прийшло з москов. мови. П'ємо 2% пастеризоване молоко, яке не треба переварювати, бо не кисне цілий тиждень, я випиваю 3 літри за тиждень, купую в великій торбі, яка містить три менші - літрові. Інші старші люди п'ють 1% товщу в молоці. Я їм багато білого сиру, 0.5% товщу, а сметану до борщу купую 10%, або часто називається «лайт». М'яса не жаримо (смажимо), а запікаємо в духовці, або варимо. З курей знімаємо шкіру, бо вона має дуже багато товщу. З м'яса зрізуємо весь товщ, бо в клітинах м'яса є і так багато товщу. Як хочемо підсмажити картоплю чи кашу - до всього підсмажування вживаємо олію, (не називаємо «маслом») залежно - хто яку любить - оливкову, соняшникову, кукурудзяну, яринну та з ріпаку. Я дуже люблю олію з ріпаку, а донька з оливку. Дуже здорова олія з льону, вона розпускає не тільки заржавілі шруби при направі авт, а також і хоростироль. Її тяжко купити, продають як ліки в крамницях народньої медицини. Часто варимо бульон з курки, за-холоджуємо, а потім збираємо та викидаємо товщ. Ваш перепис на борщ ще такий, як моя мама варила за старих часів. Тепер я та молоді люди змінили перепис, варю борщ 45 хвилин, здоровий та смачний! У каstrулi на 8 осіб наливаю до половини води, або вже перецідженого м'ясного вивару без товщу, та вкладаю 4 середньої величини цілих обіряних буряків. Вони киплять 15 хвилин. У той час обираю дві середньої величини картоплини - ріжку на кісточку, обираю цибулю - кришу на кісточку, чотири зубки часнику кришу дрібненько, петрушку, моркву та гілку салери - кришу на кістку. Капусту кришу широким макароном, менше як чверть невеликої головки капусти. Виймаю гарячі на-впівзварені буряки. У той вивар кидаю всю покришену яринну (огородину), як маю відварену квасолію - то кидаю одне горнятко, якщо борщ без м'ясного вивару, то вкладаю відварені гриби під час посту. Займає мені 10 хвилин потерти підварені буряки на грубу тертку, або порізати пластинками та по-сікти макароном, хто як хоче. Під-

варений буряк дуже леґо потерти, чи порізати, бо сири́м дуже тяжко, буряки дуже тверді. Вкидаю покришені буряки, все ще разом кипить 10 хви́лин, тоді вливаю горня́тко, або більше - до смаку помідоро́вого соку, або з баночки перетерти́ помідори. Оцту не даємо, не здо́рово, помідоровий сік дає досить кислоти, так що часом, як дам за багато помідор, бо я не все міряю, на око, то додаю цукру - навіть одну чайну ложечку. Коли пісний борщ - то додаю дві столові ложки олії, зґашу під борщем, та з верху поси́плю покришеного кропцю. Солю та перчу під час варіння. Мій борщ м'ясний чи пісний дуже смачний та здоровий. Затовкати мукою, часником та салом - цілком непотрібно, не треба тої муки, бо буде юшка каламутна, а сало дасть "хоростерин." Подаємо сметану окремо, бо варимо борщ на кілька днів, а недобре, щоб борщ стояв з сметаною. Я була два місяці в Львові, їла по рестаураціях, столових, але ніхто не вмів зварити борщу. Це була червона юшка, два різники буряка, кістка картоплі, ніякого смаку, ні запаху. В Україні все жарять, тому всі мають багато "холестерину", інсу́льту та інфаркти. Тому, що в молодому віці я та всі емігранти їли сало в Україні, то ми приїхали вже з "холестерином", тепер його промиваємо таблетками, тому продовжуємо вік чоловіків вище 80, а також і жінок до 90, якщо не причепиться рак. Молоде наше покоління ще більше уникає жирів, а моя донька дуже пильнує, як їжа вариться та говорить дітям, що здорово їсти. Торти перемашуємо не кремами з масла, а варимо смачні будні (пудінґи) на 2% молоці з запахом ванілі, кориці, додаємо порошокавану каву, для запаху кладемо дві ложки солодкого масла, та зверху помастимо, а в середині - поміж верствами кладемо тушені фру́кти, щоб не були дуже солодкі, бо також уникаємо надмір цукру. Прикрашуємо полуницями, малинами чи іншими ягодами, або чорною шоколадою.

Надокучила Вам, але це важлива справа, бо ті, що їдять багато жирів, смаженої картоплі, то ходять у США по 180 кг., страшно на них дивитися. У Канаді нема таких багато, по школах заборонили продавати все, що кипить у жирі та все, що має забагато цукру. В Україні - нема таких грубих, але всі мають забиті жиром артерії, всі мають підвищений тиск, а в Канаді та США, якщо тиск є біля 140 - 150 на 80, то це вже рахується високим та лікують таблетками, щоб не допустити до інсу́льту (параліжу) та інфаркту (атаку серця). У Канаді та Америці всі діагнози ставляють живою, зрозумілою мовою - анґ. для людей, а в Україні подають у латинській мові, а люди не розуміють, що то означає. З пошаною, доброго настрою, рибку здорово їсти - печену, варену, а не смажену в жирі - в муці чи криши́ках. Люба В.Б.

Дарина СУХО́НІС - БУТКО, Фідель СУХО́НІС

УКРАЇ́НСЬКИЙ ПОГЛЯ́Д НА ОСТРІ́В АФРО́ДИТИ

Вступ

Магічний острів в Середземному морі, шматочок раю, місце народження Афродіти, античних легенд, оливкового масла та один з кращих місць відпочинку. Маленька держава (9 248 км²) Кіпр з великими можливостями живе у власному вакуумі – тут зупиняється час, тут інший всесвіт – з якісним рівнем життя, гарними дорогами та усміхненими людьми.

Кажуть, що краще жити там, де інші відпочивають. Певно, кіпріоти живуть по сто років, адже здається, що в країні з охайними білими будиночками, соковитими фруктами, синім морем та квітучими кактусами немає місця хворобам та бідам.

Але все ж і в раю бувають негаразди. Поділений на дві частини магічний острів з 1974 року зберіг той войовничий дух – греки-кіпріоти говорять, що «моє серце залишилось там». Там – це Турецька Республіка Північного Кіпру. Столиця острову – Нікосія, поділена між двома частинами.

Цей казковий шматочок суші в Середземному морі закохує у себе с перших днів, бо дарує неповторне відчуття свободи, радості, спокою. Якихось три години літаком - і ми перенеслися в іншу культуру, час, місце та день. Той день був неповторний – ми вперше побачили, почули та відчули на смак Кіпр...

Для мене Кіпр має присмак стиглої полуниці, авокадо та солоні морської води. Але, можливо, через мою професію чи просто через вроджену жагу до сарказму, я на все дивилась через призму українського менталітету. Ось так і народились ці подорожні нотатки. Якщо комусь вони здадуться цікавими, хтось знайде тут для себе щось нове, тоді все це писалось не дарма...

Дарина СУХО́НІС-БУТКО.

Кажуть, що кохання з першого погляду найчастіше буває оманливим. Можливо, що й так, однак, це напевно, коли йдеться про стосунки поміж чоловіком і жінкою. Я особисто полюбив Кіпр з першого погляду. І у свої зрілі роки гадаю, що ця приязнь не минеться. Чому до моєї душі припав цей маленький та ще поділений на грецьку і турецьку частини острів, який менший за площею і населенням від більшості областей неньки – України? Я полюбив Кіпр не лише за яскраве сонце у квітні, і тепле море у цю пору, за гарні дороги і яскраву зелень прибережних гір та пагорбів на весні, а ще й за своєрідну, без гігантоманії еліно – азійську архітектуру. Найперше, я полюбив цей острів через кіпріотів. Полюбив за їх з одного боку справді європейський вишкіл у спілкуванні, котрий так органічно поєднується з доступністю, відкритістю та відсутністю будь-якої зверхності. Злі язика подекують, що це мовляв через граничну залежність цієї країни від туристичного бізнесу. Брехня і жаба у таких твердженнях. У Криму туристичний сезон вдвічі, а то й втричі коротший. Здавалось би тут турист взагалі і Бог, і Цар. Та чи чуємося ми від того комфортно на вулицях Ялти або Гурзуфу?! Не будемо про наболіле...

Взагалі для мене Кіпр став першою в житті західною країною по суті, однак гранично відкритою, не манірною та доступною в усіх проявах: від цінників у магазинах до розмов з господарем маленької сувенірної лавки. Як на мене, то кіпріоти на відміну від англійців, німців чи більшості західних європейців справді рівно сприймають гостей своєї країни незалежно від паспорту в їх кишені. Принаймні, особливо я відчував це на рівні, так би мовити, власної шкіри.

Веселу вдачу й добродушність кіпріотів, які відрізняють їх від більшості наших співвітчизників, дуже легко можна спостерігати, якщо відійти самостійно від туристичного скупчення хоча б метрів на сто. Наприклад, один раз, ми забарилися посередині досить широкої проїжджої частини, і коли дійшли до середини, зелене світло зґасло й нам зайнявся червоний. Величезна кількість машин, що повинне було зараз рушити з місця, викликала у нас жах, і ми спробували було ретируватися назад, як побачили, що декілька кіпріотів висунулися з найближчих до нас машин, сміються й показують нам - проходите. Поки ми не перейшли на іншу сторону, жодна машина не рушила з місця, і, крім того, позаду жодна машина не затрубила за цей час. Чи можна було б таке уявити десь у Києві чи Дніпропетровську? Риторичне питання.

Ще одна, як на мене, позитивна відмінність Кіпру від України. Ви (якщо не знаєте заздалегідь) ніколи не відрізните будинок багатого кіпріота, хазяїна великого готелю, скажемо, від будинку рядового співробітника цього ж готелю. Однак, якщо у небо буде пхатися безрозмірний червоний цегельний особняк у псевдоготичному стилі з безліччю башточок, то будьте певні, що господар «родом з Октября», колишній «совок» чи то з Росії, чи з України. «Наших», між іншим, на Кіпрі вже чималенько. Однак, це тема окремої розмови.

А Кіпр поки-що не здався на поталу брутальності деяких наших співвітчизників і радує приїжджих не лише південним красвидом і ласкавим сонцем, а щирістю та вишуканістю тутешнього люду. Про це найбільше я спробую розповісти у своїх подальших нотатках.

ПРОВІДНИК РУБРИКИ:
завідувач красзнавчим відділом
Дніпропетровської обласної
універсальної наукової
бібліотеки імені Первоучителів
слов'янських Кирила і Мефодія -
пані Ірина ГОЛУБ.

До недавнього часу Богородицька фортеця, немов примара в уяві кожного, хто намагався визначити її місцезнаходження, кочувала в «Бермудському трикутнику» Новомосковськ – Підгородне – Катеринослав-І. Її існування не підлягало сумніву ніколи, бо зафіксовано в численних історичних джерелах (документах, літописах, картах, планах), але локалізувати ніяк не вдавалося. Формулювання «при впадінні Самари в Дніпро» нічого не давало для з'ясування місцезнаходження. «Сестрі» – Новобогородицькій фортеці пощастило більше – вона давно і стійко пов'язана з валами, що й понині існують на околиці селища Шевченка (Самарський район м. Дніпропетровська). Це зазначено і в довіднику про пам'ятки історії та культури України.

Богородицька ж фортеця переважно приписувалася до історії міста Новомосковська. До цієї непевності та плутанини додалося ще й не менш легендарне існування і розташування попередника Богородицької (чи Новобогородицької?) фортеці козацького містечка Самарь, якому нібито у 1576 р. надав грамоту на вольності польський король Стефан Баторій. «Нібито» – бо сама грамота не збереглася, а є посилання на неї в універсали Богдана Хмельницького 1655 р., котрий деякі авторитетні вчені вважають так само фальшивкою (через посилання на «неіснуючу» грамоту), оскільки йшлося про землеволодіння. І локалізація містечка Самарь у більшості праць за традицією теж пов'язувалася з сучасним Новомосковськом (так стверджується навіть у коментарях до академічного видання творів Д.І. Яворницького – Т. 2, 2005 р.). Видатні дослідники історії нашого краю А.О. Скальковський, Ф. Макаревський, Д.І. Яворницький, Я.П. Новицький не внесли ясності в дане питання, а наступники послалилися на їхні праці.

Авторитети треба шанувати, але іноді не зайве висловити сумнів щодо якогось твердження чи наведеного факту. Уважний аналіз різнома-

• Календар історії ріднокраю

31 травня – 325 років тому (1688 р.) на теренах Запорозжя гетьманом І. Мазепою почато будівництво Богородицької фортеці.

РОЗКРИТІ ТАЄМНИЦІ БОГОРОДИЦЬКОЇ ФОРТЕЦІ

нітних джерел, співставлення свідчень мали наслідком незаперечний висновок: Богородицька і Новобогородицька – це дві назви однієї й тієї ж фортеці. Сьогодні це вже є истиною, яка, до речі, пояснює й відсутність будь-яких слідів існування шуканого об'єкту. Однією загадкою стало менше, але з цього тільки почалося розкриття таємниць.

Та спочатку про виникнення Богородицької (Новобогородицької) фортеці. Після підписання вічного миру з Польщею (1686) Росія активно розпочала вирішувати свої зовнішньополітичні проблеми на півдні – у кримсько-азовському напрямку, аби опанувати Чорноморсько-Азовським узбережжям. З цією метою пізньої весни 1687 р. російські війська князя В.В. Голіцина та українські козаки гетьмана Івана Самойловича рушили на південь. До речі, гетьман заперечував доцільність невідомого походу. Як і можна було передбачити, цей перший Кримський похід був невдалим. Татари підпалили в степу суху від літньої спеки траву, перепинивши шлях наступаючим. Фаворит царівни Софії В.В. Голіцин усю провину за провал походу склав на Самойловича, якого заарештували, скинули з гетьманства і відправили на заслання до Тобольська. Зате скористалися порадами гетьмана (хоч це і без нього було очевидно) щодо необхідності попередньої підготовки до походу.

З метою наближення «старту» військового походу до пограниччя, забезпечення війська зброєю, бое-

припасами, продуктами, фуражем для коней тощо згідно з царським указом у тому ж 1687 р. розпочали будівництво фортеці на кордоні між Гетьманщиною та Запорозькою Січчю, але не на володіннях останньої – поблизу впадіння річки Самари в Дніпро. Спорудження фортеці, крім зазначених функцій передбачало ще й контроль за неспокойними запорозжцями.

Ратники російського воєводи М.Л. Неплюєва та українські лівобережні козаки гетьмана І.С. Мазепи зі своїм завданням успішно впоралися, правда, ще за суттєвої допомоги «лопатників» (посполитих людей). Вже наступного року фортеця, яку в документах того часу називали Богородицькою та Новобогородицькою (аби підкреслити новизну її появи на відміну від Богородицької фортеці південно-східніше Тули, збудованої на 25 років раніше), в основному була готова.

У Російському державному архіві давніх актів зберігається не тільки «відписка» (звіт) М.Л. Неплюєва, але й листи кошового отамана Григорія Сагайдачного зі скаргами на ратних людей, звинувачення їх у тому, що вони грабують козацькі пасіки, вирубують ліс тощо. Те ж стосувалося володінь Пустельно-Самарського Микільського монастиря.

Богородицька (Новобогородицька) фортеця була дуже важливим форпостом Росії в процесі її боротьби за вихід до Чорного й Азовського морів, а разом із тим і новим підпорядкуванням Запорозжя. Тому вона

згадується майже в усіх міжнародних договорах, які стосуються відносин з Османською Портою, Кримом і Запорозжям. Воєнно-політична завірюха у цих краях наприкінці XVII та на початку XVIII ст., а також невдалий Прутський похід Петра I призвели до зруйнування фортеці. На певний час і особлива потреба у ній відпала – з Портою наступив період замирення, а Запорозька Січ, як відомо, була вперше ліквідована у 1709 р. із розоренням її столиці.

На початку 30-х років XVIII ст., готуючись до чергової спроби підпорядкування собі Чорноморсько-Азовського узбережжя, російський уряд вирішив спорудити вздовж колишнього кордону між Гетьманщиною та Запорозжям систему укріплень. Вона відома під назвою Українська лінія. Тоді ж, у 1731 р. на руїнах Богородицької фортеці та поблизу неї збудовано цілу низку укріплень, точне розташування яких і датування досі продовжують бути предметом дискусій краєзнавців і науковців.

Можливо, Богородицька фортеця ще довго зберігала б свої таємниці. Сплеск інтересу до неї в 90-і роки минулого століття пов'язаний, із одного боку, з активізацією питання про витoki обласного центру, зокрема, періоду існування Катеринослава-I, а з іншого, – з цікавими знахідками місцевих краєзнавців В.В. Бінкевича та В.Ф. Камеко, котрі підсумки своїх краєзнавчих розвідок опублікували у вигляді книги «Городок старинный запорожский Самарь с перевозом» (Дніпропетровськ, 2000). На підставі археологічних знахідок на околиці селища Шевченка та карт XVII–XVIII ст. автори доводять існування тут наприкінці XVI – на початку XVII ст. козацького містечка Самарь. Авторитетний вчений-археолог, професор І.Ф. Ковальова не тільки підтримала краєзнавців, але й силами співробітників Лабораторії археології Придніпров'я і студентів-практиків Дніпропетровського національного університету розпочала системні наукові дослідження залишків Богородицької фортеці та прилеглої до неї території. Так на початку нашого століття почалися відкриття, які ординарну пам'ятку історії та фортифікаційного мистецтва Придніпров'я перетворили на унікальну.

Уже у 2007 р. науковці І.Ф. Ковальова, В.М. Шапобудов, В.О. Векленко видали «Каталог старожитностей доби пізнього середньовіччя містечка Самарь та Богородицької фортеці», до якого включили опис 2200 знахідок на території Богородицької фортеці. Описані в каталозі та пізніші знахідки печаток, торгівельних пломб, натільних хрестів, гудзиків від одягу, посуду та інших побутових речей, холодної та вогнепальної зброї, прикрас, монет XIV–XVIII ст., тощо

засвідчили давність поселення на околицях Богородицької фортеці.

Виявилось, що «городок старинный Самарь с перевозом», згадуваний у писемних джерелах дійсно існував на березі р. Самари напроти нинішньої Одиноківки, а при перевозі – митниця, виникнення якої може бути віднесеним ще до Золотоординських часів. Не говорячи вже про безспірність існування козацького містечка Самарь. Дослідники на підставі численних знахідок, які не допускають ніяких сумнівів, вказують, що містечко Самарь було одним із найкращих поселень козацької доби на Подніпров'ї. Отже, відпадає й сумнів не тільки в існуванні легендарної Самарі, а й у наданні містечку грамоти на вільності короля Стефана Баторія 1576 р. Численні товарні пломби першої половини XIV–XVII ст. свідчать про торгівельний характер поселення.

Містечко, розташовуючись на торговому шляху та володіючи перевозом через р. Самару, звичайно, мало набути великої ваги у міжнародних торгівельних відносинах, як стверджує І.Ф. Ковальова, «між західно – та центральноєвропейськими країнами та Правобережною Україною, з Лівобережжям, зокрема Слобожанщиною, а також було транзитним торгівельним зв'язком із Доно-Волзьким степовим Сходом та Передкавказзям». Ось так далеко в часі від власне Богородицької фортеці завели нас дослідження краєзнавців і науковців.

Так що, будуючи Богородицьку фортецю, російський уряд розумів не тільки її стратегічне значення, але й надавав їй адміністративного та торгівельного значення у майбутньому.

Цікаві здобуті археологами артефакти відкривають шлях для пізнання ще більш ранньої історії Самарі. І йдеться не лише про монети Золотої Орди XIV ст., а й про адміністративні та особисті печатки XVI–XVII ст. Між іншим, на одній із них зображена чотирикутна фортеця з двома кутами вежами й орлом, який летить над ними. Зауважимо, на той час у наших краях ще не було фортець – ні Старого, ні Нового Кодака.

А далі, в процесі археологічних розкопок стали відкриватися такі боки життя поселенців Самарі та Богородицької фортеці, про знаходження яких раніше ніхто й не мріяв. Наприклад, адміністративний будинок, житлові та підсобні приміщення тощо.

Та що там говорити «взагалі». Зацікавленому читачеві та любителю історії нашого славного краю можна тільки порадити самому побувати на місці існування Богородицької фортеці та читати про результати напрацьовань археологів у їхніх публікаціях.

Ганна ШВИДЬКО.

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ 2013 РОКУ

1035 років від дня народження Ярослава Мудрого (бл. 978–1054), великого князя Київського, державного діяча Київської Русі

1030 років від дня народження Антонія Печерського (983–1073), церковного діяча Київської Русі, одного із засновників Києво-Печерського монастиря

900 років тому (1113) складено первісний варіант літописного зводу «Повість временних літ»

365 років від початку Національно-визвольної війни українського народу проти польсько-шляхетського панування (1648–1657)

300 років від дня народження Івана Григоровича Григоровича-Барського (1713–1785), українського архітектора, за проектами якого, зокрема в Києві, збудовано водогін (1748–1749), Покровську церкву (1766–1772), Церкву Миколи Чудотворця Набережного (1772–1775) та ін.

260 років тому було завершено будівництво Андріївської церкви (1753) у Києві

250 років від дня народження Антона Антоновича Прокоповича-Антонського (1763–1848), українського вченого, просвітителя, педагога, видавця, громадського діяча, що був ректором Московського університету, членом Російської Академії наук, директором Шляхетського університетського пансіону, засновником та керівником Товариства шанувальників російської словесності, автором творів з питань виховання та навчання

240 років від дня народження Івана Васильовича Лаврівського (1773–1846), українського педагога та освітнього діяча, ректора Львівської духовної семінарії, автора підручника української граматики, букваря, методичних посібників

225 років від дня народження Андрія Андрійовича Вербицького (1788–1859), українського вченого, літератора, педагога

210 років від дня народження Остапа Микитовича Вересая (1803–1890), українського кобзаря, чия гра на бандурі та розмаїття репертуару привернули увагу М. Лисенка, О. Русова, О. Міллера, П. Мартиновича, О. Сластьона, П. Чубинського

175 років від дня народження Юхима Степановича Кримського (1838–1915), українського літератора, педагога, краєзнавця, етнолога, бібліографа, видавця

140 років від заснування (1873) Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) у Львові – найдавнішої української наукової організації (до 1892 р. діяла як Літературне товариство ім. Шевченка)

125 років від дня народження Івана Тарасовича Гончара (1888–1944), українського гончара, майстра керамічної скульптури малих форм

120 років тому (1893) засновано Львівський історичний музей

120 років від часу відкриття (1893) Трипільської культури

80-та річниця Голодомору в Україні (1932–1933)

60 років тому (1953) було засновано Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР (нині – Національної академії наук України)

210 років від дня смерті Петра Івановича Калнишевського (1691–1803), українського політика, воєначальника, кошового отамана Запорозької Січі

275 років від дня смерті Григорія Івановича Граб'янки [Грабянка (?–1738)], українського козацького літописця, військового діяча 375 років від дня смерті Карпа Павловича Скидана (?–1638), полковника запорізьких нерестрових козаків, одного з керівників національно-визвольних повстань 1637–1638 рр.

ТВОРЧИСТЬ У БУДЬ-ЯКИЙ ЧАС

Національний гірничий університет - вищий навчальний заклад технічного спрямування, але це не означає, що тут бракує творчих людей. В університеті існує Інститут гуманітарних проблем, Центр естетичного розвитку, центр культури української мови ім. О. Гончара, поетична студія «Вуглик», Історико-краєзнавчий клуб «Грані», Військово-історичний клуб ім. капітана А. Грязнова, Українознавчий клуб «Джерело», Кіноклуб та Інформаційно-аналітичний центр університету, який разом з відеостудією «Юність» створює ілюстровані матеріали та відеоролики про життя гірничого.

Але єдність та творчий розвиток неможливі без мудрої підтримки з боку ректора НГУ академіка Геннадія Півняка, який завжди знайде потрібні слова та побажання для кожного з тих, хто творить історії університету....

На фото: Ректор НГУ академік НАН України Геннадій ПІВНЯК та журналісти прес-центру НГУ (справа наліво): редактор газети «Вісник» Надія ГРИНЬКО, редактор газети «Студент» Валентина ШАБЕТЯ та кореспондент Дарина СУХОНИС-БУТКО на початку насиченого робочого дня.

Міжнародне визнання січеславки Глорії Забари

Конкурс творчої молоді Івана та Марусі Гнип (США) на сторінках нашого часопису стає справжнім професійним трампліном для його учасників. На фото обкладинка міжнародного англomовного журналу, присвяченого танцювальному мистецтву, котру прикрашає фото січеславки Глорії Забари. Свого часу талановита дівчина стала лауреатом мистецького змагання імені українських меценатів з Америки у номінації «Виконавська майстерність». І ось нове визнання молоді українки вже на міжнародному рівні.

ФОТОНОТАТКИ З МАЙБУТНЬОЇ КНИГИ «УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ОСТРІВ АФРОДИТИ»

Ф. Сухоноса та Д. Сухоніс-Бутко

Набережна міста Пафос - затишна та яскрава.

Відома пам'ятка культури Пафоса - фортеця, в якій щороку проводять театралізований фестиваль Афродіти.

Фрагмент давнього храму Діонісія, який зберігається в етнографічному музеї Пафоса.

Класична церква острову.

Ось так на Кіпрі ставлять свічки у церкві.

Кіпрська плантація готова до нового врожаю, позаду – лимонні дерева.

Фікус, який у нас вирощується у горщиках на населяє офіси та квартири, на Кіпрі - звичайнісіньке тропічне дерево.

Чарівний захід сонця недалеко від району Корал Бей - сюди приїздить кіпрські наречені, аби зробити весільне фото.

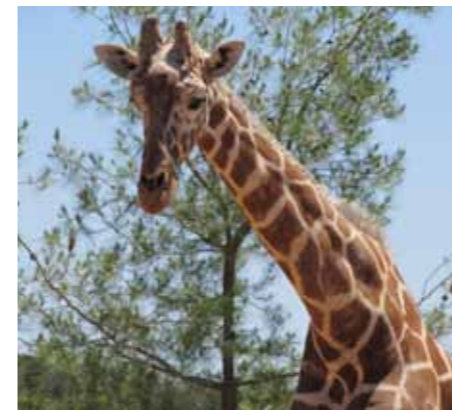
На острові багато ящірок і вони вже звикли позувати туристам навіть на крутих урвищах.

На Кіпрі багато «диких» пляжів, де люди відпочивають від галасливих туристів, а іноді – зі своїми домашніми улюбленицями (Черепаший берег недалеко від району Корал Бей).

До вас щодня без запрошення приходять середземноморські коти, адже Кіпр - Котячий острів.

Жирант у зоопарку міста Пафос живе разом з дружиною і має зріст близько 6 метрів.

Годування страуса - справа небезпечна, адже його дзьоб не стримає захисна сітка.

Ось так непримітно виглядає купальня Афродіти (півострів Акама) – місце, де вона закохалась в Адоніса. Кажуть, що частини тіла, які ви занурите у воду, стануть красивим і молодими. Хоча напис на вході суворо попереджає «Пірнати заборонено».

Традиційне кіпрське рибне мезе складається з декількох видів риби, кальмарів, креветок та осьминогів. Подають його з різноманітними соусами, салатом та смачною смаженою картоплею. Запивати рекомендовано виключно кіпрським сухим вином.

Один із символів Кіпру – віслик. В давнину островом на вісликах перевозили оливкову олію, мішки з фруктами. Також невібагливі тваринки допомагали збирати врожай винограду для вина. З 1994 року на острові існує благодійна асоціація «Друзі кіпрських вісличків», де ви можете навіть «всиновити» вісличка.

Фазани на Кіпрі - не лише мешканці зоопарку, багато хто тримає їх для краси. Тому теплими вечорами чути, як вони перегукуються. Крик фазана нагадує котяче нявчання – довге протяжне «Няяяяаааааа».

Рослина, яка у нас стала відомою завдяки святу Клари Цеткін та Розі Люксембург, на Кіпрі просто природолюбний куц. Мімоза тут цвіте красиво, але потім створює багато безладу на вулицях своїми жовтими квітками, що встилають тротуари. До речі, деякі готелі тут названі на честь цієї рослини.

Щороку пам'ять Олесь Гончара вшановується покладанням квітів до його погруддя на фасаді другого корпусу ДНУ.

Ректор ДНУ імені Олесь Гончара, професор Микола Поляков вітає учасників Гончарівської конференції.

Грунтовні доповіді підготували студенти факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства до Гончарівських читань «Берег любові...», що проходили в іменній аудиторії письменника.

Письменник Іван Драч виступає з доповіддю «Олесь Гончар зблизка і на відстані».

Гортаючи класику

Григорій Фёдорович Квітка-Оснóв'яненко, 18 (29) листопада 1778, с. Основа біля Харкова — 8 (20) серпня 1843) — український прозаїк, драматург, журналіст, літературний критик і культурно-громадський діяч. Засновник художньої прози і жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі. Твори письменника утверджували високі морально-етичні якості людини з народу, відіграли помітну роль у розвитку української мови. Як письменник, видавець, літературний критик і публіцист виступав в оборону художніх можливостей української літературної мови.

«КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА»

(Повість. Скорочений варіант)

I
Сумний і невеселий сидів собі на лавці у новій світлиці конотопський пан сотник Микита Уласович Забр'юха. Завжди чепурний, він тепер навіть у неділю не одягнув чистої сорочки, не знімав на ніч синіх штанів.

Пан сотник походив із чесного і важного роду. Усі його діди і прадіди «були у славному сотенному містечкові Конотопі сотниками».

От поховав Микита батька, схаменувся — а йому вже двадцять п'ять років. Ще при батькові він просив оженити його, але старий Улас не схотів, бо був дуже скупий. Він казав синові, що хліб тепер дорогий, та й тісно їм буде жити, як візьме жінку, а там ще підуть діти...

Микита вирішив свататися до багатой, вродливої й хазяйновитої хорунжівни Олени, яка жила на Сухій Бащі, на хуторі Безверхоми. Вона не мала ані батька, ані матері, тільки брата, який збирався у ченці.

Забр'юха приїхав, привітався з братом Олени, паном хорунженком. Пан сотник сказав йому, що прибув нібито купити в них брагу для волів. Але той відказав, що такими справами займається сестра, яка тепер у полі пильнує за робітниками. Сотник погодився чекати Олену до вечора.

Нарешті з'явилася сама хазяйка. Побачивши чужого чоловіка, вона швидко залагодила господарчі справи на наступний день, звеліла готувати вечерю. А сама одяглася любенько, як годиться панночці та ще й хорунжівні, вийшла і поклонилася низенько пану Уласовичу. Побачивши таку красу, він розгубився і став щось казати не до ладу. Олена відразу зрозуміла, чого йому треба. Тому сказала, щоб ішов собі вечеряти та відпочивати, а вранці, мовляв, порадимося, що треба робити. Забр'юха зрадив і став попивати тернівку. Добре випивши, він попросив хорунженку віддати за нього сестру. Брат відповів: треба почекаати, що скаже завтра Олена.

Вранці прокинулись, хорунженко гукнув до сестри, щоб

подавали сніданок. Аж ось наймичка винесла з кімнати і поставила на стіл перед паном сотником на сковородці печений гарбуз. Забр'юха «...як скочить із-за стола, як вибіжить з хати! Аж тут батрак вже держить його коня, і вже осідланого: він мерщій на коня та навіткача побіля хат; тільки й чує, що люди з нього регочуться; йому ще й більш соромно, ще й більш коня погана, та як вибіг з хутора, розглядив: що за недобра мати? Щось теліпається на шиї у коня! Коли ж дивиться — вірвовка; потягнув тую вірвовку — аж і тут гарбуз сирий причеплений!...»

Приїхав пан сотник додому і одразу ліг спати.

II
Смутний і невеселий сидів у світлиці на лавці конотопський сотник Микита Уласович Забр'юха. А чому він сумував, ми вже знаємо. Тут до нього прийшов Прокіп Ригорович Пістряк, сотенний писар і добрий приятель Забр'юхи. Прийшов же писар до пана сотника у важливій справі — віддати «лепорт» (рапорт) про кількість козаків його сотні, які з'явилися на чергову перевірку.

Пан писар був «вченою» людиною, дванадцять років вчився у дяка. Розмовляв він звичайно не простою мовою, а все з «писання», застосовуючи дивовижну суміш церковнослов'янських слів та канцелярських звортів, так що його не розумів навіть отець Костянтин, який «доси так си сходявив».

Цього разу писар Пістряк прийшов до пана Уласовича з великою хворостоїною, зарубками на якій було позначено число наявних козаків. Оскільки він ніяк не міг пролізти в двері світлиці, то з дозволу начальника переломив свою хворостоїну. Писар приніс звістку, яка «потрясла його внутренню утробу», — чернігівський полковник надіслав «повелінне» збиратися в похід до Чернігова. Він запропонував пану сотнику перевірити склад сотні, але той довірив цю справу Пістряку, оскільки сам міг рахувати лише до тридцяти. Писар кілька разів лічив

козаків на подвір'ї і зарубки на хворостині, і кожного разу в нього не вистачало одного козака, бо він переломив хворостоїну саме на зарубці. Першим змиркував, в чим річ, пан Уласович, виставивши, таким чином, пана Ригоровича на глум перед сотнею. Той дуже образився, зовсім зламав і викинув хворостоїну, відмовився й обідати з паном Забр'юхою. Він вирішив будь-що помститися сотникові за образу: «...Підведе тебе під монастир. Буде у Конотопі сотник, та не Забр'юха... кланятимуться і Пістряку».

Козаки ж, не знаючи, що їм робити, розійшлися хто куди: «хто у шинок, хто у солому після такої муштри спочивати; а інші мотнулись на вгороді дівчат полахати...»

III
Знову сидів сумний та невеселий сотнику у великій хаті після огляду козацької сотні. Микита Уласович Забр'юха ні пив, ні їв, ні спав.

Аж ось рипнули двері і до кімнати зайшов писар Ригорович. Стояв собі біля дверей і нічого не говорив, а чекав, що скаже пан сотник. Пан Забр'юха сів обідати, запросив і писаря. Той відмовлявся, але все ж таки сів до столу, взяв ложку і почав, як він казав, «сокрушати» борщ, кашу пшоняну, печених карасів і багато чого іншого. Потім схопив носатку і вицідив з неї всю дуплюку.

Побідали, стали говорити про те, чому це дощів немає. Сотник почав допитуватись, від чого таке буває. Писар йому пояснив, що винні в цьому відьми.

Пан сотник злякався навіть згадки про них:

— Та цур їм, не споминай їх мені, пане писарю! Хоч до вечора і далеко, а як налякаеш мене, то усю ніч буду жахатись і не спатиму: усе відьом буду боятися.

Проте писар став доводити, що відьом треба викореняти «до третього роду». Вирішили топити їх у воді. Обоє погодились на тому, щоб послати кривого Лька Хверлуценка до вищого начальства із рапортом про те, що козаки не можуть іти у похід, бо будуть топити відьом. Дуже задоволені цим «мудрим» рішенням, писар і сотник розійшлися.

Пістряк вийшов від пана Забр'юхи у гарному настрої. Він

пошив свого сотника в дурні, домігся, що той не виконав наказ начальства і не вирушив до Чернігова, а натомість зібрався ловити відьом. Пан писар сподівався позбутися в такий спосіб Забр'юхи і, можливо, самому посісти його місце.

IV
Вранці у «славному сотенному містечкові» Конотопі коїлось щось незвичайне. По вулицях чулися гомін, крик, галас, але потім все стихло і народ кудись зник. Містечко немов вимерло. Навіть до шинкаря ніхто не завітав, і він сидів сам на лаві і дрімав.

А ось що діялось у «славному сотенному містечкові» Конотопі:

«Посеред ставу убито чотири палі товстенських, а угорі пов'язано вірвовками, та вп'ять якое—то хитро та мудро переплутувано; та у кожній палі угорі дірка продовбана і туди вірвовка просунута...»

Усі люди прийшли до ставка подивитись на це видовище. Навіть школярі зібрались у купку і дивились, що ж буде далі. Аж поки вчитель, дяк Симеон, не погнав їх різкою до школи.

Надзвичайні події розгорнулись біля млинка.

«Гай, гай! Аж тридцять козаків, хто з пікою, хто з нагайкою, хто з добрим києм, хто з вірвовкою, а хто з колякою, та усі ж то держуться міцно за вірвовки, а тими вірвовками зв'язано аж сім баб...»

Перша — Пріська Чирячка, часто сиділа під арештом, звела на той світ аж трьох мужиків і всю худобу перевела на зілля та коріння, лікувала людей від різних хвороб. Якое вона замість «любощів» — приворотного зілля, з допомогою якого пан Пістряк сподівався повернути до себе будь-яку дівчину чи молодицю, що впала йому в око, дала писареві проносні ліки. З того часу він «став на неї гонитель».

Друга була Химка Рябокобиляха, котра краще відбудь—якої ворожки могла відгадати, хто що вкрав, кому збрехав. На неї пан Ригорович був злий за

те, що сказала, буцімто він у сусіда вкрав бджоли.

Третя — Явдоха Зубиха, стара—стара. Удень вона стара, «а як сонце заходить, так вона і молодіє, а у самого глупу північ стане молоденькою дівчинкою, а там і стане старіється і до сход сонця вп'ять стане стара, як була учора...»

Четверта — Пазька Псочиха, усе нишком чаклувала. Коли всі лягали спати, вона виходила надвір, махала рукою, і в ту сторону йшли хмари. Коли ж до неї приходили, щоб поворожила чи дала ліки, вона всім відмовляла.

П'ята — це Домаха Карлючкіна. Навіть замолоду була негарною: росту невеличкого, але коли заходила у якусь хату, то головою діставала стелі, була дуже худя, косоока, мала великий рот, куди, як кажуть, і лопата могла влізти. З такою «красою» заміж не вийшла, тому стала чаклувати та капості людям робити.

Шоста була Векла, старого Штири невістка, а сьома — Устя Жалобиха. Про них вже нехай хто інший розкаже, бо ніколи. Підемо ж подивимося, що там діється біля ставка.

V

До ставка підійшов смутний і невеселий, надутий як індик храброї Конотопської сотні пан сотник Микита Уласович Забр'юха. Привітався з народом. Люди стали дякувати йому за те, що турбується про них. Згадували його покійного діда, пана сотника Опанаса:

«Хоч трохі було засуха ухвате, то він зараз за поганських відьом; та як трьохчотирьох втопить, то де той і дощ озьметься. І усе було гарзд!»

Писар наказав козачту, щоб воно відчепило Веклу Штириху і плюснуло її у воду. З води вона не змирнула, а отже, і не була відьмою. Витягнувши з води, стали її відкачувати. Пан сотник почав допитуватися у писаря, за що Веклу кинуту у воду. Адже вона ще не стара і хорошого, чесного роду. Той відповів, що у цієї жінки до біса грошей, а позичати чи дати йому вона не хотіла.

Притягли Устю, з нею те саме сталося, що і з Веклою, однак відкачати її не змогли. Вона завинила писарю тим, що коли він посватався до її дочки, піднесла йому гарбуза. Потім до сотника звернувся Талимін Леварда. Він попросив сплоскати і його жінку, Стеху, яка, на його думку, також відьмує. У саму глупу ніч тось стукє у вікно і вона виходить з хати, а повертається вже перед світом. А одного разу він бачив у неї в гостях чорта — «словнісінько як пан писар Прокіп Ригорович...» Пан сотник, сердитий на все жіноцтво, а особливо на тих, «що добрих людей замість рушників та годують гарбузами», вже ладен був виконати прохання цього чоловіка. Стеху врятувало тільки заступництво пана писаря, який наказав прикувати «ту гаспид-

ську Левурду» до стіни ратуші, а вранці проучити киями, бо він сам винний у «дружельобії» своєї жінки з сатаною.

Полоскали у воді Домаху Карлючкіну, після неї тільки забулькало: вона теж не була відьмою.

«І Пріську Чирячку, і Химку Рябокобилюху, і Пазьку Псочиху топили, і котру втопили, а котру відволодали, що народ аж об поли руками б'є та дивується, що, каже: «Де ж тая відьма? От усіх топили і усяка порина, а відьма не знаходиться».

Наостанку взялись за Явдоху Зубиху.

«Приперли їй ту, відпахали човном до паль, підв'язали вірвовками, підняли догори... плюсь! Як об дошку, так наша Явдоха об воду, і не порина, а як рибонька поверх води, так і лежить, і бовтається зв'язаними руками та ногами, вихила черевом і попереком і приговорює: «Купочки — купусі, купочки — купонькі!»

Пан писар наказав, щоб відьмі ще й каменюк нав'язали і накиннули на шию; думали, що вона пірне. Але Зубиха знову плавала поверх води. Хотіли піймати у воді відьму, та не могли цього зробити, аж поки вона сама не піддалась. З наказу писаря поклали її на лавці, хлопці сіли на руки і ноги, а двоє взяли пучок різок і почали бити. А Явдосі байдуже, лежить собі та з усіх глузує.

Аж тут з'явився Демко Швандюра, старий чоловік, який дещо знався на чаклунстві. Він повів рукою по народу навпроти сонця, знімаючи з людей мару.

«Тоді усі побачили, що лежить товста вербова колода, поперепутована вервовками і сидять на ній чотири хлопця здоровенних і держуть її якомога, щоб не пручалась, а чотири б'ють тую колоду зо всієї сили добрими різками, неначе кого путнього. А біля тієї колоди лежить сама по собі Явдоха Зубиха і не зв'язана, і регочеться, дивлячись, як працюються люди замість її та над колодою». Це все зробила Явдоха, напустивши на людей мару. Схопили Явдоху і дали добре хльосту, щоб повернула дощі та роси. Тепер вже вона не витримала та як закричить: «Не буду до суду, до віку!.. батечки, голубчики!.., пустіть, пустіть!.., верну я дощі, верну й роси... буду тобі, пане сотнику... і тобі, Ригоровичу... у великій пригоді... тільки пустіть...»

Пан Забр'юха після цих слів наказав хлопцям припинити розправу і пішов обідати. Пану Ригоровичу спало на думку, що Явдоха дійсно може йому допомогти: «Гіддобрюсь до неї, вона допоможе його втопити, а мені виринути з писарства та на панство...»

VI

Сумна і невесела ходила по своїй хаті Явдоха Зубиха після прочуханки, що їй дали при всій громаді. В обідню пору до неї прийшов конотопський пан писар, приніс їй гостинців і став

просити, щоб вона пошла в дурні Микиту, а його зробила сотником. За це пан Ригорович обіцяв дозволити відьмі чаклувати, скільки схоче.

Хитра Явдоха ніби погодилась, подарунки забрала, а потім провела писаря з хати. Ходила по хаті, але сісти не могла, бо добре її провчили. Кіт присвітив у темній хаті своїми очима, і Явдоха побачила, що до неї йдуть конотопський сотник і писар Пістряк і щось у руках несуть. Рипнули двері, зайшли обидва до хати, але Явдохи не побачили. Тут і сама вона вилізла з—під покуття, тягнучи за собою великий горщик. Відьма пояснила, що збирається випустити заховані в ньому хмари з дощами, бо інакше її завтра знов «випарять» так, що не зможе не тільки сидіти, але й стояти. Пан сотник кинувся Явдосі в ноги, подарував їй вишивану хустину і копу грошей, вмовляючи пробачити за те, що сталось і приворожити до нього хорунжівну. Він ладен був, якщо відьма схоче, навіть запалити Конотоп з чотирьох кінців або вбити всіх конотопських дітей. Явдоха зажадала іншого: вигнати з Конотола Швандюру, який зняв з людей мару, і віддати його майно пану писарю Ригоровичу. З допомогою пана Забр'юхи хотіла звести рахунки ще з деякими своїми сусідами. Микита на все погодився. Трохи почакувавши над ним, відьма наказала йому йти додому та чекати звістки від хорунжівни, щоб слав старостів.

Заспокоєний пан Уласович пішов собі додому. А Явдоха швидко передяглась у білу сорочку, розпустила сиву косу, поשתпала якесь чаклунське закляття і раптом стала вродливою чорнявою дівкою. Загасила каганець і пішла з хати «доїти, кого їй треба було».

Та тільки—но крикнули другі півні, Явдоха вскочила в хату і впла мов нежива. Відтак вона знов стала старою бабою.

Трохи згодом прийшла до неї хвора на бешиху жінка з Оленіного хутора. Вдавшись до свого відьомського лікування, Зубиха наказала хворій не журитися, бо все у неї швидко минеться. А сама розпитала молодичку про те, що їй треба було знати.

VII

Біля хати, на своєму Безверховому хуторі, сиділа смутна і невесела панночка Йосиповна Олена, хорунжівна. На коліна до неї приліг її брат, який чомусь нездужав, та так і заснув.

Несподівано перед нею з'явилася старенька бабуса. Панночка аж трохі злякалась, бо невідомо звідки та взялась. Стара наказала Олені збудити брата та вислухати її. Вона сказала, що знає причину смутку панночки: дівчина сумує за коханим, який пішов у похід з козаками. Але не треба за ним побиватися, бо, можливо, вони скоро побачаться. Потім бабуса пообіцяла хорунжівні зробити так, щоб уже ввечері її коханий,

судденко Дем'ян Халявський, з'явився до своєї милості.

Пішли у велику хату, «позащипали і двері, і вікна, а вже і сонечко стало заходити; панночка затопила у печі, сама сходилла по воду, а йшла... не прямо до криниці, а вулицями обходила навпаки сонця; прийшла до криниці, набрала відро води та й вилила на сход сонця; друге набрала і вилила на захід сонця, а третє набравши — що є духу, не оглядаючись, і вп'ять не прямо, а вулицею — за сонцем...»

З пшеничного борошна та котячого мозку бабуса спекла коржика і наказала Олені з'їсти його, запиваючи водою, що її нащептала. Потім почала чаклувати над горщиком із киплячим зіллям. Дмхнувши на хорунжівну, вона змусила її міцно заснути. А тим часом із сіней у хатні двері щось гепнулось, заохкало та застогнало. «Побачимо описля, що там було...»

VIII

Смутний і невеселий стояв біля шинку перед своєю «храброю Конотопською сотнею» пан сотник Микита Уласович Забр'юха.

Пан писар повідомив його, що треба збиратися і йти з сотнею до Чернігова. Але сотник відмовився і звелів всім козакам розходитися і йти вечеряти. Та раптом з ним щось сталось. Пан Уласович закричав, всі кинулись до нього.

«Аж він... шелесть... піднявся догори і полетів, як птиця, усе—таки кричачи, що є голосу...»

Пан сотник піднявся під самі небеса і полетів без крил. Писар Прокіп Ригорович хотів його вліямати, та годі, нічого в нього не вийшло. Люди постояли, подивились та й порозходились. Усі здивовано казали: «Жди ж добра, коли і начальство наше «обв'їдимось!»

Отак пан сотник прилетів до Безверхового хутора і гепнувся під самісінькі хатні двері, де чаклувала конотопська відьма Явдоха Зубиха. Вона втягла його у хату і піднесла під ніс тертого хрну, а він попросив води напиться. Коли ж напився, то побачив, яка краля перед ним лежить. Явдоха сказала, щоб не задивлявся, а «діло робив»,— допомігшу чаклуванні.

Чари відьми призвели до того, що панна хорунжівна уві сні зріклась Дем'яна Халявського і стала просити віддати її за Забр'юху. Тоді Зубиха наказала пану сотнику збиратися додому і чекати, коли по нього пришлють. Явдоха посадила його на дніще ступи, мов на коня, сама причепилась ззаду, і вони швидко піднялись угору. Незабаром дісталися до Конотопа і опинились біля Забр'юшиних воріт. Відьма сзела, а сотник побачив, що наймичка Пазька когось проводжала. Він здогадався, що в неї був пан писар, та йому це було байдуже: «Кат їх бери! В мене є тепер хорунжівна!» Пан сотник вправ на ліжку і захопив на всю хату.

IX

Смутна і невесела, прокинувшись, сиділа на ліжку панна хорунжівна, Олена Йосиповна. Не могла зрозуміти, що з нею скоїлось і чому їй так тяжко.

Тут звідкись узлясь конотопська відьма, хорунжівна зрозуміла, що все це з нею зробила саме вона. Явдоха дала їй капшучок і наказала повісити його на шнурочку на шию, запевнивши, що тоді все буде гаразд. Панна Олена повеселішала і стала багата Явдоху віддати її за конотопського пана сотника Забрьюху:

«Зроби, тітусю, щоб він мене узав, я тебе три годи буду рідною матір'ю звати, буду тебе і поважати, і шанувати. Коли ж він від мене відчурається, піду світ за очима, сама собі смерть заповідю...»

Явдоха порадила хорунжівні негайно послати брата до Забрьюхи, щоб той послішав із старостами. Брат Олени піддався на умовляння сестри і вирушив до Конотопа.

Сама ж панночка заходилась прибиратись у хаті і готуватись до сватання, так що всі її наймики «аж позасапувались від такого порання».

X

Смутний і невеселий сидів пан судденко, Дем'ян Омелянович Халявський, у своїм хуторі. А журився він тому, що хотів засилати старостів до панни Олени, але йому сказали, що її вже просватано за конотопського пана сотника.

Пан Халявський не знав, як зарадити своєму лихові. Адже ще недавно панночка клялась і божилась, що одного його кохас і піде тільки за нього.

Він сидів вкрай розгніваний, рвав на собі волосся і хотів вже битися головою об стінку. Аж тут до хати зайшла стара бабуся. Переступила поріг і спитала його, чому це ніхто не готується до завтрашнього весілля. Пан Халявський кипів від люті і ладен був за таке глузування полічити старій кості. Але вона запевнила пана, що вже наступного дня Олена стане його дружиною. Після її слів панові полегшало на душі і він кинувся в ноги Явдосі:

«Тіточко, голубочко! Зробіть, як знаєте зробіть, щоб моя була Олена; цілісінький год буду вас рідною матір'ю звати; куплю плахту, очіпок, серпок, чого забажа душа ваша і вашого kota...»

Зубиха заспокоїла його і порадила негайно готуватися до весілля.

XI

Дуже повільно і неохоче одягалась, збираючись до церкви, панна хорунжівна. Незабаром там мало відбудеться її вінчання з паном сотником. Зубиха допомагала молодій вбиратися: то намісто їй подасть, то голову завітчас. Потім тихенько вискочила надвір. Панна Олена зібралась і з старшою дружкою пішла у село до церкви.

А ось що зробила Явдоха, залишившись на Безверхоми хуторі. Вона знайшла там бідну дівку Солоху, яка дівувала вже сорок років. Дівка була крива, сліпа на одне око, волосся в неї повилазило, уся шия була в чиряках, зуби не всі, рука скарлючена. Але Явдоха її прибрала, наділа намисто; потім привела до церкви, поставила на рундуку і сказала, щоб та чекала нареченого:

«Який козак прийде та озме тебе за руку, та уведе вінчатись, не дровичь, не цармонься, вінчайся сміливо. Гляди ж, дожидай до сход сонця».

В цей час Олена зі старшою дружкою поспішали до церкви. Дружка йшла позад молоді і за наказом Зубихи робила так, щоб зняти чари, через які хорунжівна влюбила пана сотника. Панночка раптом скрикнула: «Цур же йому, пек йому, тому Забрьюсі, не хочу та й не хочу за нього замик. Вірнімося, сестро, додому».

Але дружка вмовила її сказати це в церкві прилюдно. Коли зайшли до церкви, то не побачили там пана Уласовича. Нарешті з'явився молодий.

«Олена так і затрусилася, як вздріла, що се не пан сотник конотопський Уласович, а суть пан судденко Халявський Омелянович, кого вона так щиро любила».

Панна хорунжівна пролізла крізь натовп, сіпнула пана Халявського за руку та й промовила до нього: «Бери мене! Як хоч, а бери! Коли ж в тебе є друга, то покажи, де вона, я їй, суці, тут же очі видряпаю. То я було обожеволіла, а тепер умру, коли мене покинеш...»

Пан судденко взяв панночку за руку, повів до попа, і той їх обвінчав.

XII

Смутний і невеселий ходив по хаті пан конотопський сотник, Микита Забрьюха, який ще звечора приїхав з Конотопа у село, де мав вінчатися з панною хорунжівною Йосиповною, як вони домовилися. Він гарно вдягся, чистенько виголювся, підстриг чуба. Збудив пана писаря, якого закликав у старші бояри.

Хотіли вони відчинити двері, та не знайшли їх. Шукали, шукали, а перед ними гола стіна та й годі. Стали шукати далі: один пішов у один бік, другий — у інший. Зійшлися — знову немає. Пан Уласович дуже побивався: «Вже досі і вугреня відійшла, а мене панна хорунжівна дожидалась — дожидалась та, може, вже і додому пішла. Ой, лелечко, лелечко!»

Аж ось рипнули двері і до хати увійшла Явдоха Зубиха, яка сама двері від них сховала. Стала сварити, чому вони досі вдома, а не у церкві вінчаються. Конотопська відьма звеліла їм мерщій іти до церкви. Якщо буде стояти на рундуку Олена чи не Олена, наказала вона пану сотнику, то треба брати її і вести до вінця. Сказала, що ото все поробила з дверима дво-

на пана судденка Халявського, а на Олену наслала мару, ніби вона і сліпа, і крива.

— Вінчайся сміливо; а як прийдете від вінця, так я усе злеє відверну і її, стару суку, прожену. Біжіть же швидше! — промовила Явдоха.

Прийшли до церкви, пана Халявського з молодію та весільним поїздом вже не було, стояла одна Солоха із маківкою в руках. Сотник побачив її і аж злякався.

— Та що ж, пане писарю, брати?

— Та беріть, добродію. Аще совість не зазрить, беріть.

Пан сотник підійшов до Солохи, взяв її за руку і повів до вінця.

«Мерщій побравшись за рученьки, як голуб з голубкою, і ввійшли у церкву та до стільця».

Іх швидко обвінчали, тоді молодий зі своєю молодію пішов у Безверхий хутір. А старший боярин, пан Пістряк, «кишки рве за сміху, та біга по селу, та збира свій поїзд».

XIII

З'явившись у Безверхоми хуторі, пан сотник побачив, що панна хорунжівна сидить на посаді з паном судденком, Дем'яном Халявським, а біля нього стоїть Солоха, яка залишилась боса і голомоза, бо усе її вбрання забрали люди, яким воно належало. На весіллі пана Халявського сиділа за столом і Явдоха, замість матері, і глузувала з пана сотника.

Пан Пістряк хотів приєднатись до чужого весілля, та його не пустили, сказали, щоб ішов на своє.

Поїхав пан Уласович зі своєю молодію і з поїздом у Конотоп. Приїхали, дали якийсь порядок. Знайшли дещо з матерізми пана сотника і придягли трохи Солоху, стала не така бридка. Сіли за стіл, страви було всякої наварено, була і горілка.

На другий день зібралися люди, стали змовлятися, чим пана сотника за звичаєм дарувати. Той хоче дати баранця, той пороса, той телушку. Аж тут прибув козак із Чернігова із листом від самісінького полковника чернігівського. Там було сказано, щоб пана Забрьюху Микиту Уласовича змінити з сотничества за те, що не послухав наказу пана полковника чернігівського і не прийшов зі своєю сотнею у Чернігів, а замість того виполіскував у ставку конотопських молодіць і старих дуб, мов плаття, і з півдесятка їх утопив. А далі, як знайшов серед них відьму, то їй піддався «і чортаці душу закріпостив», та й літав у вирій, «мов той птах заморський...»

Далі у листі йшлося про те, що сотником призначається судденко Дем'ян Халявський. Писар Пістряк не розгубився і вирішив, що недовго буде панувати новий сотник, а якщо вдасться пошити і його в дурні, то сотником, певно, стане він сам.

Схопився пан писар і пішов до нового сотника, та ще й і закозаків з собою приховив. Залишився Микита з Солохою, нема кому було й весільні страви їсти. Ось так відсвяткував весілля Микита Забрьюха.

XIV

Наступного дня писар Пістряк зайшов до Микити Забрьюхи у хату та й заголосив. Потім став розповідати, як він прийшов до нового пана сотника, а той вилаяв його і прогнав геть, а новим писарем призначив якогось молодого хлопця.

Пістряк пояснив Забрьюсі, що все це їм поробила відьма Явдоха Зубиха. Забрьюха запропонував подати «лепорт», щоб вона заплатила їм за безчестя. Нехай її посадять у колоду. Писар відповів, що вона їм тепер невідпавна, бо їй потурає новий сотник пан Халявський. Він дозволить відьмі чаклувати і глумитися над людьми «на усьому лиці зменному».

Старі приятелі, яких знов поєднала спільна біда, вирішили плюнути на Явдоху і залити горе горілкою. З того часу вони щодень сходилися журитися за чаркою. Минулося їхнє панство.

Закінчення

Пан сотник Халявський Дем'ян Омелянович був при владі недовго, «дуже швидко перед начальством щось процвандрив, і його з сотенства змінили». З жінкою своєю, Оленою Йосиповною, не довелося їм пожити в ладу. Через нового писаря, молодого й вродливого парубка, він сильно побив Олену і видав її, підірвавши «патли», по вулицях Конотопа. Писарю ж обрив півголови і прогнав від себе. Так сталося тому, що пан Халявський і Олена поборалися через Явдоху, «покинувши закон святій».

Пана Забрьюху покарано за те, що не послухав начальство, а взявся топити жінок, згубивши нізачо скільки душ, а також за те, що удався в чаклування, «покинувши Бога милосердного».

Пістряк Ригорович завинив тим, що обдурював свого начальника, намагався пошити його в дурні. Розсердившись на когось, він занাপастив ні в чому не винних жінок, посиротив дітей. А до того ж пив забагато горілки.

Зубисі за гріхи дісталось щонайбільше. Поки пан Халявський був конотопським сотником, вона жила у розкоші, звалась Семенівною, або пані Зубихою. Коли ж пана Халявського змінили, «на неї увесь мир плюнув». І вона швидко зачала і вмерла. Як відьму, зарили її в яму, прибивши осиковим кілком, «щоб ще не скочила».

«От вам і конотопська відьма!»

ПРОВІДНИК РУБРИКИ:
Ніна ЛЕВУН, доцент
кафедри української мови
ДНУ імені Олеся Гончара

До проблемних питань культури мови належить уживання прийменника ПО в українській мові. Попри рекомендації щодо правильного його вживання, які наведено в статтях, посібниках з культури мови, перекладних словниках, тема використання прийменникових конструкцій з ПО залишається актуальною і сьогодні.

Слід нагадати, що ПО є питомим первинним прийменником. Словник української мови (том 6) нараховує 30 конструкцій з прийменником ПО. Найчастіше він уживається з місцевим відмінком, хоча може бути вживаний із знахідним. Часто сполучається з порядковими та кількісними числівниками, словами з кількісним значенням, іменниками *рік, весна, щастя, сума, рука, бік, сторона* та ін.

Конструкції з прийменником ПО в українській мові виражають такі відношення:

просторові: *ходити по кабінету, вишивати по канві, по той бік фронту; по вітру розвіяти, по самі віця;*

об'єктні: *глядати по голові, іти по воду, вітчизна тужила по співцеві;*

об'єктно-обставинні: *наказ по університету;*

часові: *відпочивати по обіді, по ночах замерзє вода, залишилася по цей день куховаркою в бригаді; Сім струн я торкаю, струна по струні (Л.Українка);*

означально-обставинні: *бабуна по матері; товариш по школі; сорочечка по коліна, він уже по шлюбі, читати по складах; тран-*

УНИКАЙМО НЕПРАВИЛЬНИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ

слувати по радіо, впізнати її по високому зросту, по суті;

відношення кількості, міри і ступеня: *по десять раз кланялися, з миру по нитці, давати по краплі, по місяцю стояти та чекати, іти по чотири кілометри за годину, По шелягу за танець (Т. Шевченко); у страху очі по яблуку, закохатися по вуха;*

відношення мети: *Пан прийшов до його по ділу (П.Мирний);*

відношення причини: *Роман, по молодості, і не догадався збагнути тривогу матері (М. Стельмах).*

Наведені конструкції вживаються в усіх стилях мовлення, але особливо часто – в розмовному (з тридцяти зафіксованих у СУМ прийменникових конструкцій з ПО дев'ять моделей мають помітку *розмовне*).

Уживаючи звороти з прийменником ПО, слід пам'ятати про найтиповіші випадки використання його в українській мові й не зловживати ним у тих конструкціях, де доречнішими були б інші прийменники та прийменникові сполуки. Це звільнить нашу мову від багатьох незграбних канцелярських зворотів, які утруднюють сприймання думки й роблять мову одноманітною.

Останнім часом під впливом російської мови намітилась тенденція вживати безліч словосполучень, утворених за допомогою прийменника ПО. Ось низка найтиповіших із них: *роботи (робота) по.., заходи по.., комітет по.., комісія по.., відділ по.., управління по.., рада по.., майстерня по.., заняття по.., змагання по.., фахівець (спеціаліст) по.., майстер спорту по.., чемпіон по.., викладач по.., гурток по.., вивченню.., іспит по.., дебати по.., завдання по.., кампанія по.., директиви по.., лікар по.., заступник директора по..* і под.

Тим часом, ці конструкції можна і треба урізноманітнити, уживши прийменники з *(із, зі), щодо, у справі, над та ін.* чи безприйменникову форму родо-

вого відмінка відповідного іменника. Наприклад, часто вживаний у пресі штамп *роботи по...* без шкоди для змісту речення можна зовсім опустити або замінювати конструкцією з іншим прийменником, змінюючи при цьому й будову речення. Отже, треба писати: *«розпочато дослідження (а не роботи по дослідженню) фауни Придніпровського регіону»; «7 років тривала реставрація (а не роботи по реставрації) Палацу студентів»; «робота спрямована на піднесення (а не роботи по піднесенню) громадської активності студентів»; «книжка допоможе в роботі над підвищенням (а не по підвищенню) культури землеробства».*

Після слів *заходи, рекомендації, настанови, пропозиції, завдання, допомога, семінар* і под. краще вживати прийменник *щодо*, ніж *по*, напр.: *«розроблені рекомендації щодо поліпшення (а не по поліпшенню) навчального процесу»; «дано конкретні настанови щодо (з) цього питання (а не по цьому питанню); «завдання щодо місячного (а не по місячному) виробітку»; «салон-виставка надає технічну допомогу щодо (в справі) впровадження (а не по впровадженню) алмазної обробки».*

Коли йдеться про слова *комітет, відділ, управління, рада, гурток, майстерня* і т. ін., то після них добре вживати форму родового відмінка відповідного іменника або прийменникове словосполучення у *справах*, напр.: *«Комітет преси (у справах преси)» (а не по пресі); «райвідділ соціального забезпечення» (а не по соціальному забезпеченню); «оптово-роздрібне об'єднання торгівлі (а не по торгівлі) взуттям»; «рада координації (а не по координації) наукових досліджень»; «майстерня ремонту (а не по ремонту) взуття»; «ательє пошиття (а не по пошиву) одягу»; «гурток іноземної мови (або вивчення (а не по вивченню) іноземної мови)»; «гурток (для) вивчення історії».*

Слова ж *змагання, заняття, залік, іспит, директиви, фахівець (спеціаліст), рада, майстер, чемпіон* і под. переважно вимагають керування з прийменником з *(із, зі)*, рідше — без прийменника: *«змагання з легкої атлетики (баскетболу і т. ін.)»; «заняття з цивільної оборони»; «залік із практикою»; «іспит із спецкурсу (із фізики і т. ін.)»; «фахівець з економіки (зарубіжної літератури та ін.)»; «нарада з цього питання»; «майстер глибинного буріння»; «майстер спорту з греблі (боксу і т. ін.)»; «чемпіон із футболу (стрибки угору)».*

У ряді конструкцій замість по краще вживати прийменники *про, до, через, за*: *«дебати про план» (а не по плану); «видача довідок про грошові перекази» (а не по грошових переказах); «зауваження й побажання до цієї книги (а не по цій книзі) просимо надіслати»; «бути у відпустці через хворобу» (а не по хворобі); «сьогодні +10 градусів за Цельсієм» (а не по Цельсію); «ціну купленого товару можна перевірити за прейскурантом» (а не по прейскуранту).*

З цього, однак, зовсім не випливає, що прийменник ПО мало характерний для української мови. Пам'ятаймо, що він уживається головним чином у просторовому значенні (*по селах*), при означенні предмету, на який спрямована дія (*по м'ячу*), на означення мети (*по воду*), у сполученні з числівниками (*по двоє*), на означення розміру й кількості (*по ложці*), у часовому значенні (*по обіді*), для вираження стосунків спорідненості, близькості (*дід по матері*).

Отже, пам'ятаймо, що вживання прийменника ПО в українській мові більш обмежене, порівняно з російською. Там, де росіяни послуговуються одним багатозначним прийменником ПО, українці використовують або той таки прийменник ПО, або (частіше) інші прийменники, або безприйменникові конструкції.

• На перехресті думок

Місце Сили - Мавринський майдан

Володимир Даль про майдани

Мавринський майдан - об'єкт моїх досліджень з липня 2001 року. Поступові напрацювання акумульовані в кількох працях, об'єднаних в збірнику «Велич степових пірамід» і в красназничому дослідженні «Мавринський майдан - святилище-обсерваторія» (2007р., Дніпропетровський держуніверситет).

Древня споруда за східною околицею села Межирич (поруч з містом Павлоград, Дніпропетровщина) - величезна, незрозумілої конфігурації. З висоти дельтаплану - гігантський загадковий символ: чи то рак, чи павук, чи черепаха... Майдан (з наголосом на першому складі) - так називають цю споруду місцеві жителі.

Глава 1. Культурна споруда древніх поселенців. Святилище-обсерваторія

Ця місцевість багата на древні кургани і курганні групи. Як і в більшості областей України їх називають «могилами». («Мога», «могута» (санскрит) - могутній, сильний, владний, вочевидь: «**магічний**»).

Майдани були значно вищі за кургани. Де майдан - шукай поруч кургани, і навпаки: де кургани - має бути неподалік майдан.

Майдани розташовувались за кілька кілометрів один від одного (7-15км) і на рівнинній місцевості між ними легко простежувався зв'язок. Від Мавринського майдану: на південь - Городищенський, на захід - Межирицький, Булахівський, Карабінівський, Кочережківський, на північ - Похилівський майдан.

Особливості будови.

Мавринський майдан вражає незвичною формою, величиною, неповторністю, особливою загаковістю:

- чітка правильна геометрична форма зрізаного конуса з глибокою котловиною;
- два великих отвори-щербини по верхівці котловини спрямовані

на північний схід і на захід. Ще одна щербина, менша - чітко на південь;

- від щербини на сході вниз від основи йдуть симетрично великі земляні вали-«вуса» по чотири з обох сторін, ніби **напівкілцем, назустріч з обох сторін, і ніби намагаються обхопити таку ж площу круга, як і котловина.** Від західного вікна -«підкови» також відходять по чотири земляні «вуса», імовірно дещо деформовані. Біля південного вікна «вуса» вгадуються, можливо втрачені;

Розміри:

- довжина найдовшого «вуса» ≈ 65м;
- довжина кола основи («підшови») ≈ 250м;
- довжина кола верхівки конуса ≈ 180м;
- діаметр котловини (осі еліпса: з півночі на південь - 55 м і 64 м - із заходу на схід).

Таємничі особливості майдану:

- чудовий звуковий резонатор. Якщо в котловині говорити зовсім неголосно, то на верхівці конуса все сказане чудово чути без мікрофона;

- у котловині ніколи не затримується вода, якими б не були дощі чи сніги;

- **у котловині особлива енергетика.** Можливий сильний вихід підземної енергії і вихровий потік зверху (ефект воронки, торнадо). Імовірно, у котловині час і простір змінюють свої характеристики. Енергетика не проста, особлива, хворим людям небажана. **Майдан поєднує підземні і космічні сили. Тут - інше сприйняття (більш загострене) сил Землі і Неба.**

Майдан - це своєрідний храм, релігійно-культурна споруда, оповита таємницею священних знань.

Якщо слово «Майдан» - з сивої давнини, то це - місце для зібрання людей, комплекс для культових обрядів, моління, жертвопринесення. У Сонця, Місяця, зірок просили своєчасних дощів, тепла, врожаю, здоров'я, достатку. В ім'я всього цього приносили в жертву тварин. На

цьому місці думали про Вічність і про безсмертя душі.

Древній споруді десь 6 тисяч, а можливо і 8 тисяч років. Населяли цю місцевість древні поселенці, арії.

Арії вірили в багатьох Богів: небесних, повітряних, земних, обожнювали сили природи, славили радість життя, шанували Предків. Це - духовна культура всіх індоєвропейських народів до прийняття християнства. **Віра в Правь, світлий світ Богів, славлення Богів.**

Аристотель (384 р. до н.е.) писав про жителів Дніпровського краю (Наддніпрянщини і Південного Бугу): **«...закони свої укладають в пісні і їх відспівають, щоб не забувались. Відспівування могло відбуватися лише в час урочистостей, при святинях, під проводом жерців, які здається, самі були авторами цих законів».**

Закони (вочевидь: обрядові пісні, звернення, молитви, правила життя, набуті знання) передавались із покоління в покоління - «щоб не забувались».

Майдан - грандіозний календарно-обсерваторний комплекс для спостереження за рухом Сонця, Місяця, зоряного Неба і, ймовірно, не лише в річному циклі. Сонце вранці на сході заглядає в східне вікно-«підкову», при заході - в західну «підкову». А південне вікно слугувало для спостережень за заходом Сонця в дні зимового сонцестояння. **Древня пригоризонтальна «обсерваторія». Сонце заглядає в отвори-«підкови» під різним кутом. Спостереження, спілкування з Небом входило в обов'язки мудрих жерців, релігійних служителів. Для спостережень слугували майданчики в котловині. Якусь роль відігравали «вуса» - змієвидні вали. Між «вусами» були пагорбки і лунки, вірогідно і менгіри-стовпи, які відігравали роль орієнтирів, коли Сонце з'являлось із-за горизонту або ховалось за ним.**

Майдан - це небесний календар, астрономічна обсерваторія праукраїнців, місце для зв'язку небесних і земних явищ, для обліку часу, для спілкування з Небом і Вічністю, уявлення про вознесення на небеса. На цьому місці зустрічали Сонце в особливі дні зимового і літнього сонцестояння, весняного і осіннього рівнодення, спостерігали за Місяцем, планетами, сузір'ями, намагалися проникнути в таємниці зоряного Неба. **Цей древній «науковий центр» - свідок космічного світосприйняття древніх поселенців.**

(Зимове і літнє Сонцестояння: 21-22 грудня і 21-22 червня, весняне і осіннє рівнодення: 20-21 березня і 22-23 вересня).

Шкода, що Україна запізнюється з астрономічними дослідженнями майданів років на 100...

Археологи XIX і початку XX століть вивчали майдани і мали свої припущення: зруйновані кургани, пристосування для виготовлення селітри - селітроварні, звіроловні споруди, оборонні пристосування.

У XX столітті вчені мало цікавились майданами.

За останні 10 років, після моїх публікацій, Мавринський майдан зацікавив багатьох ентузіастів-шанувальників з різних куточків України.

Академічна наука впритул майдан «не помічає». Величезний майдан (який практично «повторював» Мавринський майдан) у Царичанському районі в Китайгороді - свіжозруйнований. З чисті цікавості...?

Глава 2. Володимир Даль про майдани. Наші міркування.

Безцінний дар залишив для наступних поколінь **Володимир Даль** своєю кількатомною працею «**Толковий словарь живого Великорусского языка**» (видання 1881р. і 1989р.).

Поняття «майдан» він подає широко через говірку і сприйняття жителів південної частини Росії (в тому числі території сьогоденішньої України), Західної Росії, Сибіру:

- на півдні: курган, дренья могила. **Майданний курган - могила, розрита, розкопана зверху, з котловиную.**

- **площа;**
- **збірне місце;**
- смоляний, **селітровий майдан**, інша назва на Заході Росії - **буда** (Даль: «**Буда в зап. России - то же, что в восточной майдан**»);
- Даль: «**Много селений в западной России сохранили название буд, как в восточной майданов, в нижегородск. есть даже «Будный Майдан».**

- «**буда - строение, постройка; склеп для покойника; селитровый завод.**

Дві цікавинки від В.Далю. Майдан (Росія, Сибір):

- «**сுவодь, водоворот на широком плесу**»;

- «**торг, базар, или место на нем, где собираются мошенники для игры в кости, в зерно, орлянку, карты, наперсточную...**» **«Майданщик, майданник** - мошенник, шатающийся по базарам, обыгрывающий людей... На всякого майданщика по десяти олухов. Не будь олухов, не стало бы и майданщиков»;

Поміркуємо:

1. Як і буди, майдани - споруди рукотворні. В.Даль свідчив, що залишилось багато населених пунктів з назвами **Майдан, Майданецьке,**

Буди. Ще сто років тому таких назв було чимало. І сьогодні є ці назви в Донецькій, Черкаській, Харківській, Полтавській областях, в Західній Україні. В.Даль говорить про «**Будний майдан**». Це наводить не роздуми, що в поняттях «**буда**» і «**майдан**» була відмінність, яка поєдналась в назві «Будний майдан».

2. В південних областях майдан - «**розритий курган**», «**могила з котловиною**». Такі споруди вивчали російські археологи в XIX столітті і в дореволюційний період XX століття. На Першому Археологічному з'їзді Росії в 1869 році були виділені кургани обрядові, які в лісостеповій зоні України називались «майданами». Було відмічено, що майдани відрізняються від інших земляних споруд вишуканими формами і нагадують якісь гігантські символи. **Дослідники І.І.Фундуклей (1848р.) і А.А.Бобринський (1898 р.) запропонували гіпотезу про культове, обрядово-релігійне призначення майданів.**

В наших сьогоденішніх дослідженнях: Мавринський майдан - святилище-обсерваторія, культове місце, віднесене в часі до VI-IV тисячоліть до н.е. Відзначається великими розмірами, розташований поруч з древніми курганами і городищем-поселенням, які вже зникли.

3. В.Даль говорить про майдани, буди практичного життєвого призначення (смолокурні, діглярні і інші). Наші міркування: **кільцеві споруди, значно менших розмірів, ніж святилища, з одним входом, могли слугувати як:**

- **місце для підтримки вогню**, захищене від вітру круговою спорудою;
- **селітроварні, смолокурні, діглярні** і інші. Відзначаються малою висотою, особливістю порушеного змішаного ґрунту;

- **споруди для проводів померлих через вогонь.** Цим пояснюються рештки попелу, кісток, кераміки. У В.Далю: «Буда» - склеп для покойника? Древні проводжали померлих в інший світ через вогонь. Курганне поховання було не для всіх, для об-

раних (вожді, жерці);

- можливо, це були **жертвовники**;
- або **звіроловні споруди**.

4. В окремих місцевостях **Майдан - місце людне, торг, базар**, на якому вмілі гравці-«майданщики», «майданники» - ошукували наївних зівак грою в карти, кості, орлянку, підкорювали своїй волі. Можливо, це просто збіг назв, адже базар завжди не обходився без розваг і шахрайства.

Проте, щось віддалене було все-таки пов'язане з майданом? В котловині кругової споруди з особливою енергетикою **люди могли вести себе неадекватно, в певній мірі втрачати контроль над своїм психоемоційним станом.** В сиву давнину жерці підкорювали зібрання людей своїй волі...

5. В якійсь місцевості майданом називали **водоворот**. Чому місце, в якому круговорот сильної течії затягує в глибинну річкову воронку, називали словом «майдан»?

Котловина земляної споруди «майдан» має свою кругову енергетику - «ефект воронки».

Чи мали відношення древні культові споруди до **будинів**, про яких розповідає «**батько історії Геродот в своїй праці «Скіфія»:**

«...108. **Будини** - це великий і численний народ. Вони мають ясносині очі і ясне волосся. У їх країні є дерев'яне місто, що називається Гелон. Воно оточене дерев'яним муром, високим і цілком із дерева, а довгим із кожного боку на тридцять стадій. **Будинки і святилища** в них також із дерева... А гелони справіку були греки, але виселилися з надморських міст і поселилися в краю будинів. Розмовляють то скіфською, то грецькою.»

Глава 3. Майдан - генеруюча енергію споруда, канал зв'язку між Небом і Землею.

Майдан - генеруюча енергію споруда (подібно до пірамід, древніх, оточених кам'яними валунами, святилищ, храмів різних культур).

Мавринський майдан - своє-

рідний храм, релігійно-культурова споруда, оповита таємницями священних знань.

Біологічна «рамка» зафіксувала:
- на пагорбі біля східного «вікна» в середині котловини енергетика благотворно - позитивна;

- безпосередньо на західному «вікні» - негативна;

- на курганчику в центрі котловини - різко негативна.

Висловлені мною припущення: **енергетика майдану може змінюватись протягом доби** (вранці - сонячно-позитивна, на заході Сонця і вночі - негативна), а ще - в залежності від календарної пори року, від зміни фаз Місяця.

Чому це Місце Сили має особливу енергетику?

Який характер підземних пластів, які особливості потоку енергії в котловині і по змісвидних «вусах»?

Мавринський майдан - це зрізаний конус з глибокою котловиною і змісвидними валами-«вусами». Конус - це піраміда без граней, яка має вихровий потік енергії. **Напівсферична котловина з круговим енергетичним полем. Увігнутість внутрішніх стінок котловини на щось розрахована.**

Вихід енергетичного стовпа в такій котловині має бути не вгору, а вниз. Ефект воронки?

Відомо, що предмети, які мають виступи вгору, випромінюють позитивну енергію, а ті, які мають виступи вниз - негативну енергію. Конус йде вгору, але: котловина з верхівки конуса йде вниз.

Можливо, сильне енергетичне поле з негативним потенціалом? Час у воронці втікає, всі процеси прискорюються... **Необхідно переконатися, що «воронка» не несе руйнівну силу!**

Всі стародавні культові споруди мають енергетичні корені, джерела підземної енергії. І чим грандіозніша споруда, тим сильніший енергетичний потенціал.

Звідси: **великі розміри мають значення в частоті вібрації випромінюваної енергії.**

Творці майдану, мабуть, добре орієнтувались у потоках взаємодії Землі і Космосу.

Якусь роль відігравали «вуса» - змісвидні вали. По чотири напівкільця біля східного вікна ніби намагаються обхопити таку ж площу круга як і котловина. **Чотири напівкільця різного**

діаметра один в одному - чому саме така будова? Для концентрації енергетичного поля?..

Між «вусами» - простежуються пагорбки і лунки, можливо були менгіри (кам'яні стовпи), які відігравали роль орієнтирів, коли Сонце з'являлось із-за горизонту, або ховалось за ним (на західному «вікні»). Менгіри були «ретрансляторами» енергії.

«Вуса» майдану формують потік його енергії: захоплюють енергетичний потік в середину котловини. Ефект втягуючої енергії.

Отже: **потоки енергії підземної, з Космосу, і наземної** (через отвори-вікна). **Святилище поєднувало магнетизм Землі і Космосу.**

Сьогоднішній фактор: технічний розгул електромагнітних хвиль втручається в природну гармонію і рівновагу.

Варто попередитись.

Дослідження величезних мегалітичних споруд - єгипетських пірамід показали, що після перебування в середині пірамід добровольці відчували не підйом сил, не підвищення імунітету, а навпаки: сильний біль в різних частинах тіла, порушення психоемоційного стану, неймовірно втоми. Енергетика довкола піраміди Херопса різна: південна і східна сторони піраміди негативно впливають на організм людини (больові відчуття, запаморочення, слабкість - якщо прислухатися до своїх відчуттів, можна зрозуміти, який орган треба лікувати); північна і західна сторони піраміди підвищують імунітет, наповнюють людину силою. Вчені говорять, що це властивості зрізаної піраміди (піраміди Гізи мають зрізані вершини).

Майдан - Місце Сили. Енергетика мало вивчена. Тут в вечірню годину фотоапарати зафіксували плазмоїди - енергетичні згустки. Розмову

на цю тему відкладемо, щоб зайвий раз не втручатись туди, куди варто «не ходити».

Поради:

- літакам і дельтапланам над котловиною-воронкою - не літати;

- відвідувачам - ходити по верхівці конуса по годинниковій стрілці, по Сонцю (по закону правостороннього позитивного торсійного поля);

- в котловині «походеньки» не влаштовувати;

- час спілкування з енергетичною спорудою обмежити до мінімуму, особливо людям з послабленим здоров'ям;

- в вечірній і нічний час з Майданом не спілкуватись. Не варто його турбувати в осінньо-зимовий час.

Майдан все чує і все бачить...

Глава 4. Його Величність Мавринський майдан.

В цих дослідженнях - намагання «доторкнутися» до питання існування мало вивченого тонкого світу енергій, яке за межами нашого зорового сприйняття.

Засновнику квантової фізики Макс Планку належать слова: **«... наука не може обійтись без невеликої порції метафізики...»** (Метафізика - філософське вчення про понадчуттєві принципи буття).

Дослідження квантової фізики підтвердили існування інформаційного поля і можливість спілкування людини з інформаційним полем.

Людина - енергоінформаційна структура, приймає і передає енергетичні потоки.

Майдан - генеруюча енергію споруда.

Чому Мавринський майдан за формою нагадує параболічну антену космічного зв'язку?...

Нам ще треба зрозуміти велич древніх поселенців, всю особливість і цінність їх світосприйняття.

І.Кант (німецький філософ XVIII століття):

«Две вещи наполняют душу всегда новым и все более сильным удивлением и благоговением (чем чаще и продолжительнее мы размышляем о них), - это звездное Небо над нами и нравственный Закон внутри нас...»

«...Дві сили наповнюють душу завжди і все сильнішим подивом і благоговінням, (чим частіше і довше ми роздумуємо про них) - це зоряне Небо над нами і високomorальний Закон всередині нас...»

Лариса ОХОТНИК, 22.04.13 р.

Котигорошко

(Українська народна казка)

Був собі один чоловік, мав шестеро синів та одну дочку. Пішли вони в поле орати і наказали, щоб сестра винесла їм обід. Вона каже:

— А де ж ви будете орати? Я не знаю. Вони кажуть.

— Ми будемо тягти скибу від дому аж до тієї ниви, де будемо орати,— то ти за тією борозною і йди.

Поїхали.

А змія жив над тим полем у лісі та взяв тую скибу закотив, а свою витяг до своїх палаців. От вона як понесла братам обідати та пішла за тією скибою і доти йшла, аж поки зайшла до змієвого двора. Там її змія і вхопив.

Поприходили сини ввечері додому та й кажуть матері.

— Ввесь день орали, а ви нам не прислали й пообідати.

— Як-то не прислала? Ажже Оленка понесла, та й досі її нема. Я думала, вона з вами вернеться. Чи не заблукалась?

Брати й кажуть.

— Треба йти шукати її.

Та й пішли всі шість за тією скибою і зайшли таки до того змієвого двора, де їх сестра була. Приходять туди, коли вона там.

— Братики мої милі, де ж я вас подіну, як змія прилетить? Він же вас поїсть!

Коли це й змія летить.

— А,— каже,— людський дух пахне. А що, хлопці, битися чи мириться?!

— Ні,— кажуть,— битися!

— Ходіть же на залізний тік!

Пішли на залізний тік битися. Не довго й бились, як ударив їх змія, так і загнав у той тік. Забрав їх тоді тільки живих та й закинув до глибокої темниці.

А той чоловік та жінка ждуть та й ждуть синів,— нема. От одного разу пішла жінка на річку прати, коли ж котиться горошинка по дорозі... Жінка взяла горошинку та й із'їла.

Згодом народився в неї син. Назвали його Котигорошком.

Росте та й росте той син, як з води,— не багато літ, а вже великий виріс. Одного разу батько з сином копали колодязь,— докопались до великого каменя. Батько побіг кликати людей, щоб допомогли його викинути. Поки батько ходив, а Котигорошко узяв та й викинув. Приходять люди, як глянули — аж поторопіли, так залякалися, що в його така сила, та й хотіли його вбити. А він підкинув того каменя вгору та й підхопив,— люди й повтікали.

От копають далі та й докопалися до великого шматка заліза. Витяг його Котигорошко та й забрав.

От і питається раз Котигорошко в батька, в матері.

— Десь повинні були в мене бути брати й сестри.

— Е-е,— кажуть,— синку, була в тебе і сестра й шестеро братів, та таке й таке їм трапилось.

— Ну,— каже він,— так я ж піду їх шукати. Батько й мати умовляють його.

— Не йди, сину, шестеро пішло, та загинуло, а то ти один щоб не загинув!

— Ні, таки піду! Як же таки свою кров та не визволити? Узяв те залізо, що викопав, та й поніс до коваля.

— Скуй,— каже,— мені булаву, та велику!

Як почав коваль кувати, то скував таку, що всилу з кузні винесли. Узяв Котигорошко тую булаву, як замахнув, як кинув угору... Та

й каже до батька.

— Ляжу я спати, а ви мене збудить, як летітиме вона через дванадцять суток.

Та й ліг. На тринадцяті сутки гуде тая булава! Збудив його батько, він схопився, підставив пальця, булава як ударилась об його, так і розкошилась надвоє. Він і каже.

— Ні, з цією булавою не можна йти шукати братів та сестру,— треба скувати другу.

Поніс її знову до коваля.

— На,— каже,— перекуй, щоб було по мені!

Викував коваль ще більшу. Котигорошко й ту шпурнув угору та й ліг знов спати на дванадцять суток. На тринадцяті сутки летить тая булава назад, реве,— аж земля труситься. Збудили Котигорошко, він схопився, підставив пальця,— булава як ударилась об його,— тільки трошки зігнулась.

— Ну, з цією булавою можна шукати братів та сестру. Печіть, мамо, буханці та сушіть сухарці,— піду.

Узяв тую булаву, в торбу буханців та сухарців, попрощався, пішов.

Пішов за тією скибою, за тією давньою, що ще трохи знати було, та й зайшов у ліс. Іде тим лісом, іде та й іде, коли приходить до такого великого двора. Увіходить у двір, тоді в будинок, а змія нема, сама сестра Оленка дома.

— Здорова була, дівчино! — каже Котигорошко.

— Здоров був, парубче. Та чого ти сюди зайшов, прилетить змія, то він тебе з'їсть.

— Отже, може, й не з'їсть! А ти ж хто така?

— Я була одна дочка в батька й матері, та мене змія украв; а шестеро братів пішло визволити та й загинуло.

— Де ж вони? — питається Котигорошко.

— Закинув змія до темниці, та не знаю, чи ще живі, чи, може, й на попільці потрухли.

— Отже, може, я тебе визволю,— каже Котигорошко.

— Де тобі визволити? Шестеро не визволило, а то б ти сам: — каже Оленка.

— Дарма! — відказує Котигорошко. Та й сів на вікні, дожидається.

Коли це летить змія. Прилетів та тільки в хату — зараз.

— Ге,— каже,— людський дух пахне!

— Де б то не пах,— одказує Котигорошко,— коли я прийшов.

— Агов, хлопче,— а чого тобі тут тре-

ба? Битися чи мириться?

— Де то вже мириться,— битися! — каже Котигорошко.

— Ходім же на залізний тік!

— Ходім! Прийшли. Змія і каже.

— Бий ти!

— Ні,— каже Котигорошко,— бий ти попереду!

От змія як ударив його, так по кісточки і ввігнав у залізний тік. Вирвав ноги Котигорошко, як замахнув булавою, як ударив змія,— ввігнав його в залізний тік по коліна. Вирвав змія, ударив Котигорошко,— і того по коліна ввігнав. Ударив Котигорошко вдруге, по пояс змія загнав у тік, ударив утретє,— зовсім убив.

Пішов тоді в льохи-темниці глибокі, одімкнув своїх братів, а вони тільки-тільки що живі. Забрав тоді їх, забрав сестру Оленку і все золото та срібло, що було в змія, та й пішов додому.

От ідуть, а він їм і не признається, що він їх брат. Перейшли там скільки дороги, сили під дубком спочивати. А Котигорошко притомився після того бою та й заснув дуже. А ті шестеро братів і радяться.

— Будуть з нас люде сміятися, що ми шестеро змія не подужали, а він сам побив. Та й добро змієве він собі все забере.

От радилися-радилися та й урадили, тепер він спить, не почує,— прив'язати його добре ликами до дубка, щоб не вирвався,— тут його звір розірве. Як урадили, так і зробили, прив'язали та й пішли собі.

А Котигорошко спить і не чує того. Спав день, спав ніч, прокидається — прив'язаний. Він як стевується,— так того дубка й вивернув з корінням. От узяв тоді того дубка на плечі та й пішов додому.

Підходить до хати, аж чує; брати вже прийшли та й розпитуються в матері.

— А що, мамо, чи в вас іще були діти?

— Та як же? Син Котигорошко був та вас пішов визволити. Вони тоді.

— Оце ж ми його приг'яли,— треба бігти та оді'ясти.

А Котигорошко як пошпурить тим дубком у хату,— за малим хати не розвалля.

— Оставайтеся же, коли ви такі! — каже.— Піду я в світа.

Та й пішов знову, на плечі булаву взявши.

Іде собі та йде, коли дивиться — відтіля гора і відсіля гора, а між ними чоловік, руки й ноги в ті гори вперся та й розпиха їх. Каже Котигорошко.

— Боже поможи!

— Дай боже здоров'я!

— А що то ти, чоловіче, робиш?

— Гори розпихаю, щоб шлях був.

— А куди йдеш? — питає Котигорошко.

— Щастя шукати.

— Ну, то й я туди. А як ти звешся?

— Вернигора. А ти?

— Котигорошко. Ходім разом!

— Ходім!

Пішли вони. Ідуть, коли бачать: чоловік серед лісу як махне рукою — так дуби й вивертає з корінням.

— Боже поможи!

— Дай боже здоров'я!

— А що ти, чоловіче, робиш?

— Дерева вивертаю, щоб іти було просторіше.

— А куди йдеш?

— Щастя шукати.

— Ну, то й ми туди. А як звешся?

— Вернидуб. А ви?

«БОРИСТЕН» — літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ІВАНЕНКО Валентин Васильович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.

СВІТЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.

ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

УДОД Олександр Андрійович — Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.

ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.

ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.

ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

ШЕПЕЛЄВ Максиміліан Альбертович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.

ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ГНАТЕНКО Петро Іванович — Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

СТЕПОВИК Дмитро Власович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

ГРИЦА Софія Йосипівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

НАЙДЕН Олександр Семенович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.

КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.

ШЕЙКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.

КУЦ Ірина — коректор.

Представництва редакції:

у Києві: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231

у США: Bahriany Foundation, INC. 811S Roosevelt Ave., Arlington Hts, IL. 60005—2749 USA;

з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;

в Канаді: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T 3K8, Canada;

у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;

у Бразилії: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245—120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00—55—21) 2557—5517;

у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia — 3046 T.& Fax: 03.93061997;

у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/L, Lod, Israel;

у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17—100 Bielski Podlaski, Polska;

Кольпортер на США та Мексику: Parion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: журнал «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна

Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.

E-mail: fidelisukhonis@gmail.com

Наша веб-сторінка: www.borysten.com.ua

Серія KB, реєстр, номер 16084-4556 PR Рік видання двадцять другий.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. **ВИДАВЦІ:** Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1—05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 30.04.13 р. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 2,79

Зам. №694. Тир. 1500.

Друк: ТОВ «Перша міська друкарня». Адреса: вул. Степового фронту, 11-а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.

**УКРАЇНО,
ти моя
молитва...**

Василь Симоненко

**З
Б
І
Р
Н
И
К**

М. БАКАЯ

У РІДНОМУ КРАЇ

Одна Батьківщина, і двох не буває,

Місця, де родилися, завжди святі.

Хто рідну оселю свою забуває,

Той долі не знайде в житті.

У рідному краї і серце співає,

Лелеки здалека нам весни несуть.

У рідному краї і небо безкрає,

Потоки, потоки, мов струни, течуть.

Тут мамина пісня лунає і нині,

Її підхопили поля і гаї.

Її вечорами по всій Україні

Співають в садах солов'ї.

І я припадаю до неї устами,

І серцем вбираю, мов спраглий води.

Без рідної мови, без пісні,

Без мами збідніє, збідніє земля назавжди.

КРАЦІ СТРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУХНІ

ДОМАШНІЙ ПЛОМБІР

Як говорить нам Вікіпедія, пломбір (від французького міста Пломб'єр-ле-Бен) - це французьке вершкове морозиво, виготовлене з цільного молока або вершків із підвищеною кількістю яєць, ароматичними та смаковими добавками (ваніль, мигдальна есенція, шоколад, горіхи, фрукти). З'явився пломбір в епоху Наполеона III.

Вам знадобиться: - сік лимона - 0,5 шт, білки яєчні - 3 шт, вершки жирністю 35% - 300 мл, цукор - 100 г, пудра цукрова - 80 г, цукор ванільний - 0,3 ч. л. Для подачі: цукор - 2 ст. л., яблуко зелене - 1 шт., червоне яблуко - 1 шт., сік 0,5 лимона

Вершки перелити у сотейник, додати цукор і ванільний цукор, перемішати і проварити на повільному вогні протягом 30 хв. Остудити і збити за допомогою міксеру в пишну піну. Збити яєчні білки з цукровою пудрою й соком лимона у щільну піну. Акуратно введіть збиті білки у збиті вершки й дуже обережно перемішайте. Накрийте миску з пломбіром харчовою плівкою й поставте у морозильну камеру. Через 3 год. вийміть, збийте заморожену масу міксером, поверніть в морозильник іще на 3 год. Прикрасьте на свій смак - фруктами чи варенням.

САЛАТ МУКАЧІВСЬКИЙ (ЗАКАРПАТСЬКА КУХНЯ)

Білоголовою капусту шаткують соломкою, обчищену цибулю нарізають півкільцями, з'єднують з капустою, солять, посипають чорним мелотим перцем, заправляють олією, оцтом та цукром, добре перемішують і залишають на 15—20 хвилин.

Потім додають нарізану соломкою твердокопчену або напівкопчену ковбасу, зелений консервований горошок, поливають майонезом, ще раз добре перемішують.

Перед подачею на стіл салат укладають у салатник гіркою.

Витрати продуктів на одну порцію: капуста білоголовою 100 г, ковбаса твердокопчена або півкопчена 20 г, горошок зелений консервований 15 г, цибуля 5 г, олія 3 г, оцет 9-ти процентний 3 г, цукор-пісок 2 г, майонез 7 г, сіль 3 г, перець чорний мелотий 0,02 г.

РЕКЛАМА

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MICT з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginesudio.com

— Котигорошко та Вернигора. Ходім разом!

— Ходім!

Пішли втрьох. Ідуть, коли бачать — чоловік із здоровними вусами над річкою: як крутнув вусом, — так вода й розступилася. Що й по дну можна перейти. Вони до його.

— Боже поможи!

— Дай боже здоров'я!

— А що ти, чоловіче, робиш?

— Та воду одвертаю, щоб річку перейти.

— А куди йдеш?

— Щастя шукати.

— Ну, та й ми туди. А як звешся?

— Крутивус. А ви?

— Котигорошко, Вернигора, Вернидуб. Ходім разом.

— Ходім!

Пішли. І так їм добре йти: де гора на горі, — Вернигора перекине; де ліс, — Вернидуб виверне; де річка, — Крутивус воду одверне. От зайшли вони в такий великий ліс, — коли бачать, аж у лісі стоїть хатка. Увійшли в хатку, — нікого нема. Котигорошко й каже.

— Отут ми й заночуємо.

Переночували, а на другий день Котигорошко й каже:

— Ти, Вернигоро, зоставайся дома та вари їсти, а ми втрьох підемо на полювання.

Пішли вони, а Вернигора наварив їсти та й ліг спочивати. Коли хтось стукає в двері.

— Одчини!

— Не великий пан, одчиниш і сам, — каже Вернигора.

Двері одчинились та й знов хтось кричить:

— Пересади через поріг!

— Не великий пан, перелізеш і сам.

Коли влязть дідок маленький, а борода на сажень волочиться. Як ухопив Вернигору за чуба та й почепив його на гвіздок на стіну. А сам усе, що було наварене, виїв, випив, у Вернигори з спину ремінь шкіри видрав та й подався.

Вернигора крутивсь-крутивсь, якось одірвав свого чуба космик, кинувся знову варити; поки товариші поприходили, уже доварює.

— А чого ти запізнився з обідом?

— Та задрімав трохи.

Наїлись та й полягали спати. На другий день устають. Котигорошко й каже:

— Ну, тепер ти, Вернидубе, зоставайся, а ми підемо на полювання.

Пішли вони, а Вернидуб наварив їсти та й ліг спочивати. Аж хтось стукає в двері:

— Одчини!

— Не великий пан, одчиниш і сам.

— Пересади через поріг!

— Не великий пан, перелізеш і сам.

Коли й лізе дідок маленький, а борода на сажень волочиться. Як ухопить Вернидуба за чуба та й почепив на гвіздок. А сам усе, що було наварене, виїв, випив, у Вернидуба з спину ремінь шкіри видрав та й подався.

Вернидуб борсався, борсався, якось уже там з гвіздка зірвав та й нум швидше обідати варити. Коли це приходить товариство.

— А що це ти з обідом опізнився?

— Та задрімав, — каже, — трохи...

А Вернигора вже й мовчить: догадався, що воно було. На третій день зостався Крутивус, — і з ним те саме. А Котигорошко й каже.

— Ну, та й ліниві ви обідати варити! Уже ж завтра ви йдіть на полювання, а я зостаюсь дома.

На другий день так і є: ті троє йдуть на

полювання, а Котигорошко дома зостається. От наварив він їсти та й ліг спочивати. Аж грюкає хтось у двері.

— Одчини!

— Стривай, одчиню, — каже Котигорошко.

Одчинив двері, — аж там дідок маленький, а борода на сажень волочиться.

— Пересади через поріг!

Узяв Котигорошко, пересадив. Коли той пнеться до його, пнеться.

— А чого тобі? — питає Котигорошко.

— А ось побачиш чого, — каже дідок та доп'явся до чуба та тільки хотів ухопити, а Котигорошко;

— То ти такий! — та собі хап його за бороду, вхопив сокиру, потяг його до дуба, розколов його, заправив у розколіну дідову бороду й зацікнув її там.

— Коли ти, — каже, — такий, дідусю, що зараз до чуба берешся, то посидь собі тут, поки я знову сюди прийду.

Приходить він у хату, — вже й товариство поприходило.

— А що обід?

— Давно впрів.

Пообідали, а тоді Котигорошко й каже:

— А ходіть лиш — я вам таке, диво покажу, що ну!

Приходить до того дуба, коли ні дідка, ні дуба нема: вивернув дідок дуба з коренем та й потяг так за собою. Тоді Котигорошко розказав товаришам, що йому було, а ті вже й про своє призналися, як їх дідок за чуба чіпляв та ремінь з спину драв.

— Е, — каже Котигорошко, — коли він такий, то ходім його шукать.

А де дідок того дуба тяг, — там так і знать, що волочено, — вони за тим слідом і йдуть. І так дійшли аж до глибокої ями, що й дна не видно. Котигорошко й каже.

— Лізь туди, Вернигоро!

— А цур йому!

— Ну ти, Вернидубе!

Не схотів і Вернидуб, і Крутивус.

— Коли ж так, — каже Котигорошко, — полізу я сам. Давайте плести шнури!

Наплели вони шнурів, умотав Котигорошко руку в кінець та й каже:

— Спускайте!

Почали вони спускати, довго спускали, — таки сягнули до дна, — аж на інший світ. Став там Котигорошко ходити, — аж дивиться, стоїть палац великий. Він увійшов у той палац, коли так усе й сяє золотом та дорогим камінням. Іде він покоями, — аж вибігає йому назустріч королівна — така гарна, що й в світі кращої нема.

— Ой, — каже, — чоловіче добрий, чого ти сюди зайшов?

— Та я, — говорить Котигорошко, — шукаю дідка маленького, що борода на сажень волочиться.

— Єсть, — каже вона, — дідок, бороду з дубка визволяє. Не йди до його, — він тебе вб'є, бо вже багато він людей побив.

— Не вб'є! — каже Котигорошко, — то ж я йому й бороду зацікнув. А ти ж чого тут живеш?

— А я, — каже вона, — королівна, та мене сей дідок украв і в неволі держить.

— Ну, то я тебе визволю. Веди мене до його!

Вона й повела. Коли так справді, сидить дідок і вже бороду визволив з дубка. Як побачив Котигорошка, то й каже.

— А чого ти прийшов? Битись чи мириться?

— Де вже, — каже Котигорошко, — мириться — битись!

От і почали вони битись. Бились-бились, і таки вбив його Котигорошко своєю булавою. Тоді вдвох із королівною забрали все золото й дороге каміння у три мішки та й пішли до тієї ями, що він спускався. Прийшов та й гукає.

— Агов, брати, — чи ви ще є?

— Є!

Він прив'язав до мотуза один мішок та й сіпнув, щоб тягли.

— Це ваше.

Витягли, спустили знову мотуз. Він прив'язав другий мішок.

— І це ваше.

І третій їм оддав, — усе, що добув. Тоді прив'язав до мотуза королівну.

— А це моє, — каже.

Витягли ті троє королівну, тоді вже Котигорошка треба тягти. Вони й роздумались.

— Нащо будемо його тягти? Нехай лучче й королівна нам достанеться. Підтягнім його вгору та тоді й пустимо, — він упаде та й уб'ється.

А Котигорошко та й догадався, що вони вже надумали щось, — узяв та й прив'язав до мотуза каменюку та й гукає.

— Тягніть мене!

Вони підтягли високо, а тоді й кинули, — камінь тільки гуп!

— Ну, — каже Котигорошко, — добрі ж і ви!

Пішов він тим світом. Іде та й іде, коли насунули хмари, як ударить дощ та град. Він і заховався під дубом. Коли чує, — на дубі пищать грифенята в гнізді.

Він заліз на дуба та й прикрив їх свитою. Перейшов дощ, прилітає велика птиця гриф, він грифенят батько. Побачив, що діти вкриті, та й питає:

— Хто це вас накрив? А діти кажуть:

— Як не з'їси, то ми скажемо.

— Ні, — каже, — не з'їм.

— Отам чоловік сидить під деревом, то він накрив.

Гриф прилетів до Котигорошка та й каже:

— Кажі, що тобі треба, — я тобі все дам, бо це вперше, що в мене діти zostалися живі, а то все я полечу, а тут піде дощ, — вони в гнізді й заллються.

— Винеси мене, — каже Котигорошко, — на той світ.

— Ну, добру ти мені загадку загадав!

Ну, та дарма, — треба летіти. Візьмімо з собою шість кадовбів м'яса та шість кадовбів води, то як я летітиму та поверну до тебе голову направо, то ти мені і вкинеш у рот шматок м'яса, а як поверну ліворуч, то даси трохи води, а то не долечу та й упаду.

Взяли вони шість кадовбів м'яса та шість кадовбів води, сів Котигорошко на грифа, — полетіли. Летять та й летять, то гриф як поверне голову направо, то Котигорошко йому і вкине в рот шматок м'яса, а як наліво — дасть йому трохи води. Довго так летіли, — от-от уже долітають до сього світу. Коли гриф і повертає голову направо, а в кадовбах і шматочка м'яса нема. Тоді Котигорошко одрізав у себе литку та й кинув грифові в пащу. Вилетіли нагору, гриф і питається:

— Чого це ти мені такого гарного дав аж наприкінці?

Котигорошко й показав на свою ногу:

— От чого, — каже.

Тоді гриф виринув литку, полетів і приніс цілющої води: як притупили литку та покропили тією водою, — вона й проросла.

Гриф тоді вернувся додому, а Котигорошко пішов шукати своїх товаришів. А вони вже подалися туди, де тієї королівни батько, там у його живуть та сваряться проміж себе: кожен хоче з королівною оженитися, то й не помиряться.

Коли це приходить Котигорошко. Вони полякалися, думали, що він їх повбиває. А він і каже:

— Рідні брати, та й то зрадили, — мушу вас простити.

Та й простив. А сам одружився з тією королівною та й живе.